

HB-BERETNING

**Vedtaget på
Venstresocialisternes 11. kongres
november 1980**

Dokumenter fra VS' 11. kongres:

På Venstresocialisternes 11. kongres blev der vedtaget forskellige dokumenter, omhandlende partiets holdning på forskellige delområder. Det er blevet besluttet at udgive følgende dokumenter:

- Hovedbestyrelsens beretning
- Reformpolitisk dokument
- Arbejdsplads- og fagforeningsresolution, AFR

Dokumenterne kan rekvireres ved henvendelse til:

Venstresocialisterne
Blågårdsgade 32
2200 Kbh. N
Tlf. 01 - 35 44 44

Sats: Venstresocialisterne
Tryk: OTM, Ikast

Forord

Den følgende beretning fra Hovedbestyrelsen blev vedtaget på Venstresocialisternes 11. kongres i november 1980, med 95 stemmer for, 89 imod, og 25 der undlod at stemme. Kongressen tog stilling til ialt fire forskellige beretninger, fra henholdsvis Kritisk Flertal, Faglig Fællesliste, VS-leninister og Gruppe 79, og i den første afstemningsrunde bortfaldt beretningerne fra Kritisk Flertal og VS-leninister. I anden afstemningsrunde stemte 71 for beretningen fra Faglig Fællesliste, og 108 for beretningen fra Gruppe 79, mens 29 undlod at stemme. Derpå fulgte så den endelige vedtagelse af Gruppe 79's beretning, som er udarbejdet af 8 af den afgående Hovedbestyrelses ialt 21

medlemmer.

Det er dog ikke *hede* den beretning som kongressen vedtog, som kan findes i det følgende. Beretningen er redigeret således at en række afsnit er blevet udeladt, enten fordi de drejer sig om absolut interne VS-forhold, eller fordi en offentliggørelse ville kunne skade forskellige enkelte VS'ere i deres daglige civile arbejde. Det betyder alt i alt at ca. 20 procent af beretningen er udeladt, men de resterende 80 procent giver fortsat et dækkende billede af den hovedlinje som kongressen gav sin politiske godkendelse og opbakning.

Venstresocialisternes Forretningsudvalg

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Resumé
3. Krisen og krisepolitikken
  - 3.1. Krisen
  - 3.2. Den nye kolde krig
    - 3.2.1. Vesttysklands dominans i Vesteuropa
  - 3.3. Ændringer i krisepolitikken
    - 3.3.1. Monetarismen
  - 3.4. Den socialdemokratiske krisepolitik
    - 3.4.1. Socialdemokratiets krise
    - 3.4.2. Rådvidhed i de socialdemokratiske rækker
  - 3.5. Borgerskabet og classesamarbejdet
  - 3.6. Social udstødning
  - 3.7. Angreb på demokratiske rettigheder
  - 3.8. Angreb på centrale behov
  - 3.9. Ikke kun en økonomisk krise
  - 3.10. Partiet og krisepolitikken
4. Faglig kamp inden for LO-området
  - 4.1. Betingelserne for den faglige kamp
  - 4.2. Reaktioner i arbejderklassen
    - 4.2.1. VS' rolle
    - 4.2.2. Centrale enkeltkampe
  - 4.3. Aktionsenhed mod krisepolitikken
  - 4.4. Rådvidhed og politisk kamp i fagbevægelsen
  - 4.5. Oppositionsarbejde
  - 4.6. Arbejdsledighedsarbejdet
  - 4.7. Lærling- og ungarbejderområdet
  - 4.8. Hovedopgaver i det faglige arbejde fremover
5. De offentligt ansattes faglige kamp
  - 5.1. Krisepolitik og nedskæringer
  - 5.2. Reaktioner mod nedskæringerne - udvikling i den faglige bevidsthed
    - 5.2.1. Direkte aktioner
    - 5.2.2. Forskydninger i de faglige organisationer
    - 5.2.3. Tilløb til koordinering af kampen
  - 5.3. Den kommende kamp mod nedskæringerne
    - 5.3.1. De offentligt ansattes faglige kamp
    - 5.3.2. De offentligt ansatte og oppositionsarbejde
    - 5.3.3. De offentligt ansatte mellemlag og LO-området
    - 5.3.4. De offentligt ansatte og brugerne
6. Centrale kampområder uden for arbejdspladserne
  - 6.1. Boligkampen
  - 6.2. Energikampen
  - 6.3. Studenterbevægelsen
  - 6.4. Militærpolitik
  - 6.5. Det kommunalpolitiske arbejde
  - 6.6. Kvindepolitik
    - 6.6.1. Kvindekamp og krisen
    - 6.6.2. Kvindearbejdsledigheden
    - 6.6.3. Fagforeninger og kvindekamp
    - 6.6.4. Kvindebevægelsen
    - 6.6.5. VS' kvindepolitiske opgaver
7. Enhedsarbejde
8. Den internationale situation
  - 8.1. Vietnam - Kampuchea
  - 8.2. Sovjetunionen - Afghanistan
  - 8.3. Det direkte valg til EF-parlamentet

1. Indledning

Den følgende HB-beretning er formelt set en beretning fra de otte folk der på den ekstraordinære kongres i oktober 1979 blev valgt til HB på Gruppe 79's liste.

Forarbejdet til beretningen har dog reelt fundet sted blandt langt flere: Blandt partimedlemmer der er aktive i forskellige partisammenhænge (afdelinger, dobbeltorganiseringsgrupper og centrale udvalg), og som politisk orienterer sig i retning af Gruppe 79.

Siden den ekstraordinære kongres har Gruppe 79's HB-medlemmer udgjort den største gruppe i HB og FU, men alene af rent matematiske grunde har et flertal kun kunnet opnås gennem et samarbejde med en eller flere af de andre grupperinger i HB; reelt har vi i langt de fleste tilfælde hvor HB har været delt stemt sammen med de 4 HB-medlemmer fra Kritisk Flertal (Slaskerne).

Beretningen er altså på en måde en flertals beretning; mere præcist: En størst-mindretals beretning. Vi mener derfor også det har været vores opgave ikke alene at redegøre for den politiske hovedlinje vi har arbejdet efter, men samtidig at give et bredt billede af partiets aktiviteter i kongresperioden, og en politisk vurdering af disse.

Derfor havde det også været ønskeligt om vi i højere grad havde kunnet bygge direkte på beretningerne fra de forskellige HB-nedsatte udvalg, der også aflægger beretning ved afslutningen af kongresperioden - overfor HB, og ikke over for kongressen.

Men da disse beretninger stort set er blevet afleveret til trykning sammen med HB-beretningerne har det i de fleste tilfælde været praktisk umuligt at lægge de endelige udgaver af udvalgsberetningerne til grund for udformningen af dele af den foreliggende beretning. Vi har for eksempel ikke haft kendskab til indholdet af Internationalt udvalgsberetning, og det er én af grundene til at vi har afstået fra at give en mere samlet vurdering af den globale udvikling i løbet af

kongresperioden.

Rent tidsmæssigt har vi i store træk holdt os til den seneste kongresperiode, altså tiden efter den ekstraordinære kongres. Men til denne kongres forelå der ingen beretning fra det afgørende HB-flertal - og den er naturligvis heller ikke kommet siden. Derfor har vi på enkelte områder ment det var nødvendigt også at inddrage tiden fra tiende kongres, og frem til den ekstraordinære kongres. Dels for at kunne fremstille vores egen politiske linje klarere, og dels for at kunne give en baggrund for partiets arbejde i tiden efter den ekstraordinære kongres, hvorved dette er blevet mere forståeligt.

Det er klart, at beretningen er blevet alt for lang i forhold til den tid og de kræfter den enkelte har at sætte imod lavi-
nen. Men efter at vi har skrevet sammen og strammet alt det vi har magtet synes vi faktisk ikke, at det kan gøres meget kortere.

Men for dem der ikke kan overkomme at læse hele beretningen har vi udarbejdet et resumé umiddelbart efter indholdsfortegnelsen. Resumét giver et dækkende billede af beretningens indhold. Men det er klart, at vi kun har kunnet hive konklusionerne frem, sammen med nogle få hovedlinjer fra argumentationen undervejs. Et mere dækkende billede af de politiske hovedlinjer vi har arbejdet efter i kongresperioden - ja, det ligger på den anden side af de næste ca. 45 sider.

Anette Poulsen
Eva Parum
Jon Finsen
Knud Erik Hansen
Ole Vendelboe
Ralf Pittelkow
Steen Tinning
Thorkild Sunesen

2. Resumé

Krisen og krisepolitikken

De forudsætninger, der skal være til stede for at bringe kapitalen ind i et nyt langvarigt opsving, er ikke til stede i dag. Først og fremmest har arbejderklassen endnu ikke lidt et virkelig afgørende nederlag. Men borgerskabet er i offensiven, og det afspejler sig i den krisepolitik, der føres. I kongresperioden er der sket en kursændring i krisepolitikken. Indkomstpolicikken bliver mere og mere suppleret med andre instrumenter: Nedsættelsespolitik, finans- og pengepolitiske stramminger. Det er en kursændring, der tager sigte på at give mere plads for markedskræfterne. Det gælder også på arbejdsmarkedet, hvor konkurrencen om arbejdspladserne skal skærpes. Den centrale konsekvens af kursændringen er en kraftig forværring af arbejdsløsheden.

De borgerlige ønsker kursændringen i krisepolitikken ført langt mere konsekvent igennem end Socialdemokratiet. Men også Socialdemokratiet fører i dag en politik, der underminerer velfærdsstaten og læder arbejdsløsheden få lang friere løb end før. Det har bragt Socialdemokratiet ud i en *politisk krise*.

Ændringerne i krisepolitikken er udtryk for ændrede *styrkeforhold* mellem klasserne. Den socialdemokratiske arbejderbevægelse er trængt både på grund af krisens tryk og på grund af de borgerlige kræfters offensiv. En meget stor del af den socialdemokratiske politiks mærkesager smuldrer. Derfor vil det også være en alvorlig fejlurdering fra vores side, hvis vi lægger op til, at det, vi plejer at kalde den socialdemokratiske *strukturel reformisme* med ØD i spidsen, udgør den centrale trussel mod arbejderklassen i dag. Det er ikke *ØD-udgaven* af indkomstpolicikken, der står for døren, for borgerskabet vil ikke vide af den.

Socialdemokratiets politiske krise er mangesidig. Den omfatter faglig politik, energipolitik, boligpolitik, skattepolitik, social-, sundheds- og uddannelsespolitik, miljøpolitik m.m. Krisen kan føre til, at selvopgivelsen breder sig i arbejderbevægelsen. Men den kan også føre til politisk fornyelse i arbejderbevægelsen. Det afhænger bl.a. af, om VS er i stand til at udvikle et politisk alternativ til den kriseramte socialdemokratiske for *alle* sider af samfundslivet. Vi skal kunne vise, hvilke *fælles* krav arbejderklasse og mellemlagsgrupper må samles omkring i den faglige kamp, energikampen, boligkampen osv. for at vende udviklingen og gå videre i kampen for socialisme. Partiet står i dag dårligt rustet til at føre den opgave ud i livet.

Faglig kamp inden for LO-området

Krisens og krisepolitikens konsekvenser for arbejderklassen er: Arbejdsløshed, splittelse i arbejderklassen og svækkelse af dens organisationer, angreb på reallønnen og sociale goder, angreb på demokratiske rettigheder, angreb på arbejdsforholdene. Arbejderklassen har endnu ikke lidt noget afgørende nederlag, men den er klart i defensiven. Modstanden mod kriseindgrebene har været ret begrænset, bortset fra strejkebevægelsen i starten af 80. Og uanset denne ret brede strejkebevægelse vil den disponible realløn i 80 fortsat falde kraftigt. Dels på grund af Arbejdsgiverforeningens benhårde modstand mod lønkrav, dels fordi regeringens politik i hoved og røv undergraver de resultater, der evt. kan opnås ved kampene over for arbejdsgiverne.

De mere radikale arbejdskampe har været få. Og deres ra-

dikalitet har stort set skyldtes arbejdsgivernes hårde linje og ikke specielt radikale krav fra arbejderne.

Aksens i den slagkraftig national bevægelse mod krisepolitikken må findes på *tillidsmandsniveau*, dvs. den må koordineres af tillidsmænd eller andre *valgte* arbejdspladsrepræsentanter. Ellers har den ganske simpelt ikke den opbakning på arbejdspladserne, der skal til. Derfor må VS også arbejde aktivt på at udvikle de tillidsmandskoordinationer, der er vokset frem, uanset de begrænsninger der følger af, at DKP indtil videre indtager en dominerende position. VS'erne må så presse tillidsmandskoordinationerne til at blive mere udfarende med støtte til og koordinering af kampe gennem konkrete initiativer, der viser hvordan det skal gøres.

VS'ere må inden for tillidsmandsbevægelsens rammer rejse diskussionen af krav, der bryder med den socialdemokratiske krisepolitik på alle områder. Det gælder f.eks. krav om en energipolitik uden a-kraft og med nationalisering af olien og gassen i Nordsøen. Det må diskuteres, hvordan arbejderklassen kan sætte magt bag den slags krav (f.eks. også krav om at få boligbyggeriet i gang). For krisepolitikken på de områder angriber lige så meget arbejderklassens levevilkår og behov som den direkte indkomspolitik.

Socialdemokraterne har skærpet den politiske kamp i fagbevægelsen. Det gør det mere nødvendigt end nogen sinde, at de kræfter, der står for en helhjertet kamp mod krisepolitikken organiserer sig i *oppositionsgrupper*. Oppositionsgruppernes formål er at styrke arbejdet i forhold til klubber og fagforeninger. De skal ikke bruges til fortvivlede forsøg på at skyde genvej til en koordineret bevægelse mod krisepolitikken ved at *gå uden om* den koordinering, der bygges på valgte repræsentanter fra de eksisterende klubber (tillidsmandsbevægelsen).

Kampen mod nedsættelserne

Kursændringen i krisepolitikken betyder specielt en voldsom forøvelse af arbejdsløsheden blandt offentligt ansatte. Hertil kommer et enormt fald i den disponible realløn siden 1975 (20 pct.). Samtidig rammer nedsættelsespolitikken de svage grupper blandt lønarbejderne, der er afhængig af de offentlige serviceydelser eller lever af indkomstoverførslerne via det offentlige.

Foreløbig har modstanden mod nedsættelsespolitikken været alt for spredt til at kunne slå den tilbage. Her spiller de svage traditioner for faglig kamp og faglig bevidsthed inden for de fleste mellemlagsområder ind. En stor del af den faglige aktivitet må dreje sig om elementære problemer som at få folk organiseret, få ændret på det forhold, at almindelige lønarbejdere er organiseret sammen med arbejdsledere og arbejdsgivere osv.

Alligevel er der i kongresperioden sket en markant udvikling i den faglige bevidsthed, der bl.a. kan aflæses i de ændrede politiske styrkeforhold inden for en række faglige organisationer. Der har også været tilløb til tillidsmandskoordination af kampen inden for den offentlige sektor. Men denne koordinering er foreløbig blevet alvorligt svækket af forhalingsmanøvrer fra DKP, der bl.a. hænger sammen med deres planer om at starte en social solidaritetsbevægelse mod nedsættelserne.

Ligesom inden for LO-området har *oppositionsgrupper* en vigtig funktion for at styrke en aktiv faglig linje. Men der er

visse særlige træk ved oppositionsarbejdet blandt de offentligt ansatte. Dels på grund af de svage faglige traditioner, dels fordi oppositionsarbejdet nødvendigvis også må forholde sig til arbejdets *indhold*.

En række af de centrale faglige krav er fælles for offentligt og privat ansatte, f.eks. fuld dyrtidsregulering, 35 timers arbejdsuge. Kampen for disse krav må koordineres mellem de to grupper, sådan som der allerede er nogle tilbød til.

Men de fælles interesser gælder ikke kun spørgsmål omkring løn og arbejdstid. Krisen og krisepolitikken rammer bredt både blandt LO-arbejdere og offentligt ansatte mellem-lag. Her er det centralt, at de offentligt ansattes arbejde griber ind i LO-arbejdernes levevilkår (f.eks. sundhedssektoren), og omvendt griber LO-arbejdernes arbejde ind i de offentligt ansattes vilkår (f.eks. byggeri). Det giver en række fælles interesser, som må udmøntes i en fælles kamp.

De offentligt ansatte og brugerne må i dag først og fremmest gå til kamp for at slå nedskæringerne tilbage. Men selv om det er det umiddelbare kampmål, så må der allerede i dag arbejdes på at skabe en alliance omkring mere vidtgående krav. Sundhedsarbejderne må f.eks. gøre det klart, at der kun kan ændres grundlæggende ved den daglige undergravelse af arbejdernes helbred ved en omfattende ændring af hele sundhedssystemet, så det centrale bliver at angribe sygdomssagerne. Hvis det perspektiv gøres klart, vil det også styrke alliancen omkring de mere kortsigtede mål

Centrale kampområder uden for arbejdspladserne

Boligkampen: Selv om boligbevægelsen i kongresperioden har vundet en række sejre i enkeltaktioner, så er den generelt set i defensiven i dag. Skal udviklingen vendes må der skabes samling om centrale fælles krav for hele lejerboligsektoren. Et af de vigtigste umiddelbare krav drejer sig om, at boligsikringen skal beregnes af huslejen *incl.* varmeudgifter.

De tre hovedopgaver for boligområdet i næste kongresperiode er: 1. at styrke *organiseringen af beboerarbejdet*, bl.a. i form af lokale enhedsorganisationer, hvor f.eks. både lejerforeninger og beboeraktioner indgår, og ved at arbejde for en samling af lejerbevægelsen i LLO. 2. at knytte den dagsaktuelle kamp mod huslejestigninger, ejerlejlighedsudstykninger osv. sammen med kampen for en *sammenhængende boligreform*. 3. at styrke aktiviteterne for en *byfornyelse* på beboernes betingelser.

Energikampen: Modstanden mod a-kraften er blevet væsentligt styrket i kongresperioden, både internationalt og herhjemme. Regeringen udskød a-kraften i yderligere to år og gik modstræbende i gang med at lave en energiplan uden a-kraft. Men der er lang vej igen for at gennemføre en reel satsning på alternativt energi. Den kamp må føres på alle niveauer: Bevægelser, fagforeninger, på parlamentarisk plan.

VS må være med til at skabe sammenhæng i energikampen ved at agitere for en *samlet energireform*, der omfatter både vedvarende energi, Nordsøolien og -gassen og varmeplanlægningen generelt. Samtidig skal vi også vise den sammenhæng, der er mellem kampen for en ordentlig energiforsyning, kampen for beskæftigelse og kampen mod energiprisernes udhuling af reallønnen. Endelig skal vi pege på, hvordan nogle af de aktuelle kampmål i energikampen peger frem mod nogle perspektiver i den socialistiske samfundsindretning.

En afgørende side af de energipolitiske aktiviteter drejer sig om at styrke forbindelsen mellem *energiebevægelse* og

fagbevægelse. Det kan ske dels gennem VS'eres deltagelse i samarbejdet mellem OOA og dele af fagbevægelsen, dels ved at VS'ere rejser diskussionen af energipolitikke krav inden for tillidsmødebevægelsen og i andre faglige sammenhænge. Helt aktuelt kan det indgå i sammenhæng med e kampagne for nationalisering af Nordsøolien og -gassen.

Studenterbevægelsen er i øjeblikket i dyb krise. Det skal ses på baggrund af, at nedskæringspolitikken har fejlet hen over levevilkår, studiesituation og mulighederne for studenterpolitiske og fagkritiske aktiviteter. Også i VS' studenterpolitiske arbejde er der markante opløsningsstendenser, således fungerer universitetssekretariatet (VUS) overhovedet ikke. Den umiddelbare opgave består i overhovedet at få skabt nogle organisatoriske rammer for en opsamling og vurdering af de spredte erfaringer fra perioden siden 10. kongres.

Militærpolitik: Siden 1975-76 er den soldaterfaglige kamp blevet styrket betydeligt både politisk og organisatorisk, og VS'ere har spillet en meget aktiv rolle i den forbindelse. Det soldaterfaglige arbejde i partiet har fungeret godt. Her i foråret 80 er der for alvor kommet gang i det militærpolitiske arbejde. Vi må sætse meget på at styrke og udvikle dette arbejde i betragtning af den trussel, der ligger i udviklingen i den kapitalistiske verdens forsvars- og sikkerhedspolitik i disse år.

Kommunalpolitik: Nedskæringspolitikken føres i høj grad gennem kommunerne. Derfor er de lokalpolitiske aktiviteter konfronteret med en stadig mere aktiv og organiseret modstand på kommunalt plan. Så meget vigtigere er det, at VS' lokalpolitiske arbejde hænger sammen. VS' kraftigt føregede repræsentation i kommunalbestyrelserne ved kommunalvalget i 1978 har medført en styrkelse af det lokalpolitiske arbejde. Men der er endnu langt igen, før der er en tilfredsstillende sammenhæng mellem udenomsparlamentarisk og parlamentarisk lokalarbejde og endelig partiafdelingernes arbejde i øvrigt.

Borgmesterposten i København skaffede os en ny problemstilling på halsen. Vores konklusion på de hidtidige erfaringer er, at det klart var rigtigt at tage posten, og at den har bidraget til at styrke den udenomsparlamentariske kamp på en langt mere kvalificeret måde end vi har kunnet. Samtidig har den været et væsentligt aktiv i agitationen for VS' politik på byplanlægningsområdet og også for andre sider af vores politik - f.eks. demokratiopfattelsen - selv om borgmesteren i stort omfang har måttet administrere en politik, der ikke er VS'.

Kvindepolitik: Mange kvinder er i dag ved at miste det elementære materielle grundlag for en kvindefrigørelse: Arbejde, uddannelsesmuligheder, overhovedet tilknytning til arbejdsmarkedet. Kvindekampen har slet ikke haft en styrke, der kunne slå disse angreb tilbage. Selv de enkeltstående sejre er hurtigt gjort op. Der er faktisk ikke meget andet end Grevinde Danner at pege på, og det hænger i høj grad sammen med, at det ikke koster staten en øre.

Lederne i fagbevægelsen har medansvar for nogle af de centrale angreb på kvinder på arbejdsmarkedet: Børnepasningscirkulæret og de nye regler for supplerende understøttelse til deltidsansatte. Samtidig har de ikke gjort en pind for at rejse krav, der tager udgangspunkt i kvindernes særlige problemer. F.eks. har man slået på stortromme for en bolig- og skattereform, men ikke for en udbygning af daginstitutionerne.

Eksemplerne på fagligt kvindearbejde er uhyre få. Det er stadig en helt afgørende opgave for VS' kvindepolitiske ar-

bejde at styrke de få eksisterende aktiviteter og udvikle nye.

Kvindebevægelsen er en vigtigt samfundskritisk kraft, bl.a. i kraft af dens arbejde i emnegrupper som: Kampfondsgruppen, kvinder over 40, unge kvinder, bladet »Kvinder«, kvinderådgivning, oprettelse af kvindehuse og krisecentre. VS skal fortsat arbejde i forhold til kvindebevægelsen og styrke de sider af den, der peger i samfundskritisk retning.

Den mest omfattende kvindepolitiske opgave fremover bliver *kampen mod kvindearbejdsløsheden og mod at kvinder sendes ud af arbejdsmarkedet*. Derudover må der sættes kræfter ind på at videreføre kampagneaktiviteter for en ordentlig *barselsorlov* i stedet for Socialdemokratiets sølle 4 uger ekstra. Endelig skal aktiviteterne omkring *Grevinde Danner* og for oprettelse af *krisecentre* fastholdes og udbygges. Til det kommer så den lange række af specielle aktiviteter, der er knyttet til et dagligt kvindearbejde i forbindelse med fagforening, kvindebevægelsen eller andet.

Enhedspolitik: Aktionsenheden er i dag mere nødvendig end nogensinde på grund af de omfattende angreb på arbejderklassens styrkepositioner. Aktionsenheden må nødvendigvis diskuteres i sammenhæng med en vurdering af de aktuelle *styrkeforhold*. Jo mere man betragter de allernærmeste år som ret afgørende for arbejderklassens muligheder for at slå borgerskabets offensiv tilbage, jo mere må man lægge vægt på aktionsenhedens nødvendighed her og nu. Kun ved en samlet front af revolutionære og venstrereformister over for den stadig mere reaktionære krisepolitik er der nogen som helst chance for at vende udviklingen. Man er i hvert fald ret naiv, hvis man tror, at VS klarer den opgave alene.

Ikke desto mindre ønsker dele af partiet, at vi skal stille nogle krav til det politiske grundlag for aktionsenheden, der reelt er ensbetydende med at bede venstrereformisterne om at holde op med at være venstrereformister (f.eks. 1. maj). Det er selvfølgelig det samme som at smide aktionsenheden over bord.

Også vi mener, at der i øjeblikket er store problemer med at praktisere aktionsenheden. Men det kommer først og fremmest af, at specielt DKP ikke er villig til at deltage i en reel aktionsenhed, men underløber den gang på gang ud fra partichauvinistiske interesser.

Netop fordi aktionsenheden på én gang er så piskendevendig og så vanskelig at praktisere i dag, må vi tage stilling til bestemte enhedsinitiativer ud fra en *konkret* vurdering af, om det rent faktisk bringer den nødvendige aktionsenhed mod krisepolitikken et stykke fremad eller ej. Ud fra den holdning har vi f.eks. lagt stor vægt på deltagelse i tillidsmandsbevægelsen, men omvendt forholdt os meget afvisende til den sociale solidaritetsbevægelse.

Den internationale situation

I beretningen afstår vi fra at give en mere samlet vurdering af den globale udvikling i løbet af kongresperioden. Men vi gør rede for vores stilling til Vietnams invasion i Kampuchea og Sovjets invasion i Afghanistan. Endelig omtaler vi det direkte valg til EF-parlamentet ganske kort.

Med de informationer vi er i besiddelse af mener vi ikke der er grundlag for at fordømme Vietnams invasion af Kampuchea, eller den fortsatte vietnamesiske tilstedeværelse i landet. Den vietnamesiske invasion blev hilset velkommen af den kampucheanse arbejder- og bondebefolkning, fordi dens umiddelbare følge var at Pol Pots terrorregime blev

styrtet. På grund af den massive undertrykkelse havde den kampucheanse befolkning ikke selv mulighed for at organisere den politiske og militære modstand der skulle til for at løse denne opgave. Men tilstedeværelsen af de vietnamesiske tropper kan selvfølgelig på ingen måde være en garanti for at genopbygningen af Kampuchea vil ske på arbejder- og bondebefolkningens betingelser, og det er klart at vi under alle omstændigheder må kræve at de vietnamesiske tropper forlader landet, hvis den kampucheanse arbejder- og bondebefolkning vender sig mod en fortsat vietnamesisk tilstedeværelse. Vores accept af denne tilstedeværelse afhænger da også fortsat af om Vietnam arbejder på at gøre tilstedeværelsen af tropper overflødig, og om udviklingen peger i retning af at det kampucheanse folk får øgede muligheder for reelt at gøre brug af den nationale selvbestemmelsesret.

Den sovjetiske invasion af Afghanistan havde hverken sympati, støtte eller opbakning blandt Afghanistans arbejdere og bønder, og med invasionen umuliggjorde Sovjet gennemførelsen af en politisk løsning på den kritiske situation i Afghanistan, og gjorde i stedet sig selv til den ene part i en "borgerkrig" der samler store dele af Afghanistans bønder og småborgere i en "hellig krig" mod Sovjetunionen. I denne krig støttes de muslimske oprørere af en reaktionær alliance mellem Pakistan, Kina, Iran, Kuwait og Saudi Arabien. Vores modstand mod og fordømmelse af den sovjetiske invasion er ikke en støtte til denne reaktionære alliance og heller ikke en støtte til de politiske mål, som rebellerne har opstillet om skabelsen af en muslimsk stat efter iransk forbillede. Vores krav om tilbagetrækning af de sovjetiske tropper er derimod et krav om og en støtte til, at der bliver skabt mulighed for, at de afghanske arbejdere og bønder bliver inddraget i en progressiv reformudvikling. Den aktuelle hårdknude har effektivt spærret denne vej for lang tid fremover. Der findes intet alternativ til de afghanske massers selvbestemmelse over deres egen udvikling og fremtid - uden fremmed politisk og militær dominans.

3. Krisen og krisepolitikken

3.1. Krisen

Det kapitalistiske system har stadig ikke skabt forudsætningerne for, at profittaten igen kan stige, så der kan komme et nyt længerevarende opsving i økonomien.

Det er endnu ikke lykkedes at tilføje *arbejderklassen* et afgørende nederlag, sådan at et nyt opsving kan bygge på radikalt ændrede styrkeforhold mellem klasserne.

Der har ikke været store prisfald på *råstofferne*. Tværtimod har mere end fordoblingen af oliepriserne i 1979 givet endnu et kraftigt smæk til den kapitalistiske økonomi.

Der er heller ikke sket nogen afgørende billigørelse af *produktionsapparatet* eller *produktionsprocesserne* gennem en kraftig udvikling inden for produktionsmiddelsektoren. Der er nok, specielt med de såkaldte mikroprocessorer, forudsætninger for nogle afgørende *teknologiske* ændringer i produktionen. Men *investeringerne*, der skulle føre det store teknologiske spring igennem, er stagneret eller faldet på grund af de andre faktorer, der gør krisen dybere.

Der har ikke været nogen gennemgribende *udrensning blandt kapitalerne*, sådan at de svage dele luges ud og de dynamiske dele får "plads" til at ekspandere.

Samtidig drøner *inflationen* fortsat afsted. Hvis der kom gang i efterspørgslen på varer og arbejdskraft ud fra de nuværende betingelser, så ville inflationen slå over fra trav til galop.

Borgerskabet og de klassesamarbejdende kræfter har altså stadig et stort stykke arbejde foran sig, hvis systemet skal komme ud af krisen på kapitalistiske betingelser.

Man kan dog ikke påstå, at de ligger på den lade side. Borgerskabet er generelt i offensiven for at løse krisen på sine betingelser.

3.2. Den nye kolde krig

I den kapitalistiske verdens forløb på at løse krisen kan den økonomiske, politiske og militære side af sagen ikke adskilles. Det træder først og fremmest klart frem, når vi ser på den dominerende magt: USA.

Den nye kolde krig, som USA i dag lægger op til, har en række forskellige funktioner:

Indenrigspolitik: Ligesom det skete under den sidste kolde krig, får rustningsudgifterne et spark opad. *Rustningsindustrien* og de centrale industrier, der er afhængig af den, skal bruges til at *stabilisere den amerikanske økonomi*. Samtidig kan den kolde krig bruges som *ideologisk våben over for den amerikanske arbejderklasse*. I en tid, hvor dens levevilkår angribes kraftigt, skal der spilles på det nationale sammenhold.

Forholdet til 3. verden: I de senere år er USA's indflydelse i den 3. verden blevet svækket: Nederlagene i Indokina, Angola, Mozambique og Zimbabwes befrielse, Nicaragua, men frem for alt en mere selvstændig kurs hos de olieproducerende lande i Mellemøsten og Irans-brud med USA. Især udviklingen i Mellemøsten udgør en trussel mod den vestlige verdens økonomi og det amerikanske overherredømme. Generelt skal koldkrigsoffensiven tjene til at styrke USA's magt i forhold til antiimperialistiske tendenser og i det hele taget alle former for uafhængighedsbestrebelse i specielt de råstofproducerende 3. verdenslande.

Forholdet til Sovjet og dets satellitter: Offensiven mod Sovjet skal i høj grad ses i sammenhæng med dettes indfly-

delse i 3. verden og med de interne amerikanske grunde til den. Men der ligger også et ambitiøst forsøg på at skabe opbrud i Sovjet og Østeuropa. Det skal ske ved at det forøgede pres på disse lande, herunder deres økonomier, skal skabe grundlaget for forstærket folkelig utilfredshed. Det skal vi dog ikke komme nærmere ind på.

Forholdet til USA's allierede: Samtidig skal koldkrigsoffensiven styrke USA's noget væklende position i forhold til specielt de vesteuropæiske allierede og Japan. De skal påtage sig en større del af militærudgifterne - det giver så igen USA mulighed for at øge sin militærekspert. Og de skal tvinges ind under en udenrigspolitik, der er skræddersyet til de amerikanske interesser.

Udover Japan drejer det sig for USA specielt om at holde *Vesttyskland* i ave. Vesttyskland er blevet økonomisk mere uafhængigt af USA og har under krisen styrket sin position i forhold til det øvrige Vesteuropa, de olieproducerende arabiske lande (plus Tyrkiet, der bliver olieproducerende) og de råstofrige lande i Afrika.

Vesttyskland og Vesteuropa i det hele taget har ikke nogen interesse i blindt at følge den amerikanske udenrigspolitik. Den amerikanske koldkrigsoffensiv går hånd i hånd med konkurrence og politiske rivninger i den imperialistiske lejr. Hvor langt de vil udvikle sig i de kommende år, og hvad de vil end med, er vi ikke i stand til at vurdere i dag.

Det er klart, at koldkrigstendenserne også har konsekvenser for lille Danmark. *For det første* betyder de selvfølgelig en kraftig forøgelse af krigstruslen. *For det andet* skubber det i retning af en mere reaktionær dansk udenrigspolitik. *For det tredje* vil de bidrage til et antikommunistisk ideologisk klima, der vil blive vendt mod arbejderklassen. Og *for det fjerde* har de også nogle konsekvenser for den økonomiske politik, der føres herhjemme.

Foreløbig er de direkte økonomiske konsekvenser herhjemme af den amerikanske offensiv dog af ret begrænset omfang. Men omkring forsvarsudgifterne er de trods alt kommet til syne. Samtidig er den danske økonomi og økonomiske politik også på andre led der præget af USA's forløb på at stive sin væklende position af. Vi så det f.eks. i begyndelsen af 1980, da USA satte sin rente i vejret. Det blev fulgt op af renteforhøjelser i en lang række kapitalistiske lande, herunder Danmark. Og renteforhøjelse betyder færre arbejdspladser.

3.2.1. Vesttysklands dominans i Vesteuropa

Vesttysklands økonomiske magt i Vesteuropa er vokset kolossalt inden for de sidste 10-15 år. Gennem EF og specielt gennem valuta-samarbejdet er den danske krisepolitik afhængighed af Vesttyskland vokset mærkbart. Modydelsen for vesttyske lån er en stram økonomisk politik.

Afhængigheden af Vesttyskland er slem nok i dag med Helmut Schmidt ved magten. Men hvis Strauss kommer til, kan den få ret uhyggelige konsekvenser. Især hvis der samtidig fortsat er højreorienterede regeringer i de øvrige større EF-lande. Så vil der ikke være meget tilbage af den i forvejen sparsomme plads, som det danske Socialdemokrati har til at rokke med ørerne.

3.3. Ændringer i krisepolitikken

Det er efterhånden gået op for den kapitalistiske verdens

regeringer, at krisen er langt dybere end man først regnede med. Det har ført til nogle vigtige ændringer i krisepolitikken. Da oliepris-chokket kom i 73-74 reagerede man som man var vant til: Man prøvede at *stimulere økonomien* i gang igen med offentlig pengeudpumpning, skattelettelser osv. - jvf. momsned sættelsen herhjemme i 1975. Man regnede nemlig med, at det kun drejede sig om at holde gang i hjulene, indtil den forbigående nedgang drev over. Resultatet blev gungende *inflation* og for bl.a. Danmarks vedkommende et lige så gungende *betalingsbalanceunderskud*.

Med en lidt grov generalisering kan man sige, at denne krisepolitik lå inden for rammerne af den form for klassesamarbejde, der havde udviklet sig under højkonjunkturer. *På den ene side* skulle lønarbejdernes organisationer mere eller mindre frivilligt gå med til en vis løntløbsholdenhed. *På den anden side* blev velfærdsstaten ikke udsat for større angreb. Den kunne fortsætte med at stimulere efterspørgslen og dermed forhindre yderligere arbejdsløshed.

Men nu har de borgerlige og de klassesamarbejdende kræfter fundet ud af, at den traditionelle krisepolitiske foranstaltninger forslår som en skrædder i helvede. Derfor er den krisepolitiske kurs blevet ændret.

Man lader *arbejdsløsheden* stige og satser på at angribe *inflationen*, *underskuddet på statsbudgettet*, *underskuddet på betalingsbalancen* og *drænet i valutaeserverne*.

I den forbindelse har man fundet ud af, at den *statslige lønpolitik*, der er kernen i *indkomspolitikken*, er *utilstrækkelig*. Den har ikke kunnet bremse inflationen. Det betyder ikke, at man over en bank har kastet den statslige lønpolitik på møddingen. Men det betyder, at andre krisepolitiske redskaber kommer mere og mere ind i billedet. Man angriber nu mere og mere *statens udpumpning af penge* med den begrundelse, at den skruer inflationen i vejret og gør det muligt at leve "over evne" på nogle penge, som der ikke ligger reel produktion bag. Derfor satser man kraftigt på *offentlige nedskæringer*, samtidig med at det skal gøres *vanskeligere at låne penge* (kaldet stramning af pengepolitikken).

Det højborgerlige engelske tidsskrift "The Economist" har sagt det meget klart i en oversigtartikel om udviklingen i 70'erne: "Efterhånden som desillusioneringen over indkomspolitikken bredte sig, satte flere og flere regeringer deres lid til pengepolitikken."

Nedenfor går vi noget nærmere ind på, hvad kursændringen betyder for arbejderklassen og mellemlagene. Foreløbig nøjes vi med at konstatere, at den fører til en *kraftig forøgelse af arbejdsløsheden* og *et angreb på velfærdsstaten*.

Denne skærpede offensiv mod arbejderklassen har på det teoretiske plan i høj grad været inspireret af den såkaldte *monetarisme*.

3.3.1. Monetarismen

Monetarismen er en form for *nyliberalisme*. Den vil sikre markedskræfterne friere udfoldelsesmuligheder.

Monetaristerne hævder, at staten har skabt et kunstigt højt efterspørgselsniveau ved at pumpe penge ud, uden at der lå produktion bag. Mængden af penge, der er i omløb, skal indskrænkes sig til det, der er dækning for i produktionen. Virksomhederne skal indstille sig på, at deres varer skal kunne afsættes uden de økonomiske krykker fra statens pengeudpumpning.

Heri ligger samtidig et *angreb på arbejderklassen*. Så længe pengemængden er rigelig, vil kapitalisterne være mere tilbøjelige til at give efter for arbejdernes lønkrav. For de kan klare sig ud af lønforhøjelserne ved at låne penge eller ved at

smække dem oven i priserne - for statens økonomiske krykker hjælper dem til at få afsat deres varer, selv med de højere priser.

Hvis der lukkes af for pengestrømmen, så er kapitalisterne tvunget til at stille arbejderne over for valget mellem at give afkald på lønforhøjelser eller nedlægge arbejdspladsen. På den måde kan lønniveauet rettes ind efter virksomhedens "reelle" markedssituation.

Og måden man regulerer pengestrømmen på er altså først og fremmest offentlige nedskæringer og en stramning i mulighederne for at låne penge.

Nu er det jo langt fra sikkert, at arbejderne uden videre vil acceptere valget mellem lønafkald eller nedlæggelse af arbejdspladsen. Men monetaristerne har også recepten på, hvordan arbejderklassen gøres mør: *Markedskræfterne* skal også slippes løs på arbejdsmarkedet, *konkurrencen om arbejdspladserne skal skærpes*. Det samme kan siges på en anden måde: Den styrke, arbejderklassen har ved at kunne optræde samlet og organiseret, skal så langt som muligt sættes ud af spillet.

Hvordan gøres det? Først og fremmest så er det jo indbygget i den monetaristiske politik, at den efterhånden vil skabe en *meget omfattende arbejdsløshed*. Hvis det får lov at køre igennem, vil det i sig selv betyde en ganske alvorlig svækkelse af arbejderklassen.

Men ikke nok med det. *De arbejdsløse skal rammes meget hårdere på økonomien*, så de kan fungere som løntrykkere. Resultatet vil samtidig blive en alvorlig uddybning af *splittelser i arbejderklassen mellem arbejdende og arbejdsløse*.

Også blandt dem, der er i arbejde, skal splittelsen udskales. Kapitalisterne vil godt betale en passende pris for den arbejdskraft, som der virkelig er mangel på. Men de er ikke interesserede i, at lønnen samtidig bliver trukket op for den arbejdskraft, som der er rigeligt af.

En måde at ordne det på er en *decentralisering af lønforhandlingerne*, sådan som der nu er lagt op til omkring overenskomsterne 81. På den måde kan arbejdskraftens pris mere blive sat efter forholdet mellem udbud og efterspørgsel på arbejdsmarkedet og ikke efter, hvad arbejderklassens organisationer kan tvinge igennem i kraft af deres *samlede* styrke. Et andet helt centralt forsøg på at splitte arbejderklassen op er angrebene på *dyrtidsordningen*, der øger forskellene. Også gennem *nedbrydning af faggrænser* skal konkurrencen om arbejdspladserne skærpes. Bestrebelse i den retning træder tydeligt frem i jobtilbudsordningen herhjemme.

Samtidig skal man prøve at sætte bom for, at arbejderklassen bruger den styrke, den faktisk har. Her skal *lovgivningen* og den håndfaste *fysiske magt* tages til hjælp: *Angreb på fysiske blokadere, forbud mod strejker* indenfor en lang række områder, som man giver stemplet "livsvigtige", forsøg på at forhindre *eksklusivbestemmelser* m.m.

Man skal altså ikke tage fejl af det her med, at monetarismen er *nyliberalisme*. Det betyder ved Gud ikke noget med, at staten i det hele taget ikke skal blande sig. Den skal godt nok blande sig *mindre* på de områder, hvor dens aktiviteter udgør en form for *sikkerhedsnet* for lønarbejderne. Men den skal blande sig *mere*, når det drejer sig om at *tvinge lønarbejderne til at makke ret*.

Monetaristernes mål er, at den statslige lønpolitik, der er kernen i indkomspolitikken, skal gøres overflødig. Når de ikke er vilde med indkomspolitikken, så hænget det sammen med, at den kun er noget værd, hvis fagbevægelsen er med på den. Ellers bliver den undermineret i løbet af nul

komma fem. Og hvis fagbevægelsen skal acceptere den, så bliver den alt for svag efter den borgerlige målestok.

Skal der virkelig greb om tingene, så kræver det en politik, der kan *undergrave selve fagbevægelsens styrkepositioner* gennem arbejdsløshed, splittelse i arbejderklassen, angreb på aktionsmulighederne osv.

Man kan sige, at monetarismen er *det offensive borger-skabs krisepolitik i renkultur*. Men vi skal lige holde fast ved, at borgerskabet i dag rent faktisk ikke er i stand til at sætte den igennem i sin rendyrkede form.

I Storbritannien har Thatcher-regeringen f.eks., kørt en meget klar monetaristisk linje. Men den har et helvedes styr med at få tingene til at makke ret. Inflationen kører videre for fulde omdrejninger. Der er for mange arbejdere, der stadig kræver lønforhøjelser, og for mange kapitalister, der stadig giver dem. Samtidig står virksomheder på stribe overfor at krakke på grund af den stramme penge- og finanspolitik.

Der er altså grænser for, hvor rabiate løsninger borgerskabet kan komme igennem med. Hvis man prøver at fyre hele det monetaristiske batteri af på én gang, sådan som Thatcher gør det, i stedet for mere gradvist at underminere arbejderklassens styrke, så kommer man i vanskeligheder. Det gælder specielt i et parlamentarisk system, hvor man risikerer at blive vippet ved næste valg, hvis man kører hårdere på end det kan bære.

Så er det noget andet de steder, hvor borgerskabet kan bruge massiv, rå magt til at tvinge de monetaristiske løsninger igennem. I Chile fungerer den rabiate monetarisme nu til borgerskabets tilfredshed.

I de vesteuropæiske parlamentariske demokratier er borgerskabet indtil videre på mange måder tvunget til kompromiser. Men historien belærer os om, at det ikke er nogen naturlov, at det vesteuropæiske borgerskab respekterer parlamentarismen og de såkaldte borgerlige rettigheder. I sin konsekvens peger monetarismen frem mod stadig mere *autoritære* løsninger fra borgerskabets side.

3.4. Den socialdemokratiske krisepolitik

Vi har gjort ret meget ud af monetarismen, fordi de monetaristiske løsninger er i fremmarch, og fordi de foreløbig er blevet meget lidt diskuteret i partiet.

Det sidste kan man ikke sige om den socialdemokratiske krisestrategi. Derfor nøjes vi i første omgang med nogle korte bemærkninger om den. Principperne for den socialdemokratiske krisepolitik har indtil videre været:

- *indkomstpoltiske aftaler* mellem en socialdemokratisk regering og fagbevægelsen

- *fordelingspolitiske reformer* der kan kompensere for løntilbageholdenhed

- *kapitalstyring* kombineret med en eller anden form for *lønarbejder-medindflydelse*.

Men jo dybere krisen er blevet og jo mere borgerskabet er gået i offensiven, jo større tilpasninger af linjen, har socialdemokraterne foretaget. Det vil vi nu vise lidt nærmere ud fra den krisepolitik, der er blevet ført herhjemme.

Krisepolitikken i Danmark: I kongresperioden har der været fire større krisepolitiske indgreb: 1. overenskomstindgrebet i foråret 79. 2. Sct. Hans-forliget 79. 3. decemberforliget 79. 4. påskeægget 80. Når man ser på denne perlerække er der tre ting, der falder i øjnene: *For det første* er der tale om to indkomstpoltiske eller snarere *lønpolitiske* indgreb (overenskomstindgrebet, decemberforliget), der hver for sig bliver fulgt op af en *finanspolitisk stramning* (Sct. Hans og påskeægget).

De indkomstpoltiske indrømmelser, regeringen opnåede fra fagbevægelsen, har man altså ikke anset for tilstrækkelige. Derfor blev de fulgt op med finanspolitiske stramninger og i foråret 80 også med en pengepolitisk stramning, da diskontoen blev sat op ligesom i udlandet.

For det andet er der en udvikling i kriseforløbene i retning af, at finans- og pengepolitikken får en stadig mere central plads i angrebet på lønarbejdernes levevilkår - påskeægget var den mest omfattende gang nedskæring og stramning, der er lavet siden krigen.

For det tredje er udviklingen gået i retning af en mere aggressiv og forsonlig holdning fra de store borgerlige partier. De to første indgreb foregik under en SV-regering, de to sidste foregik med V og K i opposition med argumenter om, at indgrebene var alt for svage.

Den udvikling i krisepolitikken, som vi har ridet op på det internationale plan, finder vi altså også i Danmark. Også det regerende danske Socialdemokrati har i stigende grad benyttet sig af den nedskæringspolitik, som de borgerlige kræfter har råbt højt om.

Gunnar Thorlund Jepsen, fremtrædende borgerlig økonom, kan fortælle os noget om, hvad det drejer sig om. Da nye tal fra OECD (juni 80) viste, at den danske inflation nu er nogenlunde behersket sammenlignet med udlandet, kommenterer han:

"Det er en meget hård medicin, man nu byder den danske økonomi. I det kommende år vil ledigheden formentlig vokse med mellem 50 og 100.000 fuldtidspersoner, og på det tidspunkt, hvor overenskomsterne på arbejdsmarkedet skal fornyes, vil erhvervslivet formentlig være i en situation, hvor man ikke er i stand til at give nævneværdige lønforbedringer (...). Nu har politikerne i årevis forgæves prøvet at føre indkomstpoltik, og det er mit indtryk, at man nu i stedet - mere eller mindre bevidst - forsøger at skabe en situation, der kan hindre store lønstigninger. (Berlingske Tidende 22.6.80)

Manden kan den monetaristiske lektie, og han mener altså også, at Socialdemokratiet har lært noget af den.

3.4.1. Socialdemokratiets krise

Når Socialdemokratiet bliver smittet af monetarismen, så er det udtryk for, at partiet er ude i en *dyb politisk krise*. De socialdemokratiske mærkesager blegner mere og mere. Det er der først og fremmest to grunde til: *For det første* har den traditionelle socialdemokratiske krisepolitik stået mere og mere afmægtig over for økonomiske problemer, der bliver større og større.

Også Socialdemokratiet har måttet erkende, at indkomstpoltikken har sine begrænsninger. Det er ikke, fordi den ikke har virket. For det har den: Fra 1976 har reallønnen været faldende. Men det har klart ikke været nok til at hamle op med krisens udvikling. Derfor er man nu indstillet på at supplere indkomstpoltikken med stadig krassere nedskæringer og i øvrigt regne med, at den stigende arbejdsløshed vil bringe reallønnen ned.

Denne tendens til at overlade mere til *kræfternes frie spil* slår igennem i forhold til overenskomstsituationen 81. *Arbejdsgiverne* kræver mulighed for at bruge deres styrke over for en svækket fagbevægelse gennem frie forhandlinger. *Den socialdemokratiske regering* lægger også op til, at parterne selv må klare sagerne, samtidig med at den dog holder finanspolitiske stramninger i baghånden som en garanti for, at faldet i den disponible realløn kan fortsætte. Kun en række af *fagbevægelsens topledere* appellerer om trepartsforhandlinger og helhedsløsning.

Nu ender det hele nok alligevel i et regeringsindgreb, formøntlig fremprovokeret af LO. Men det er første gang, at Socialdemokratiet i den grad har lagt op til at *prøve* at klare tingene uden et direkte indkomtpolitisk indgreb. Derved prøver regeringspartiet at slippe for en række ubehagelige problemer, når fagbevægelsen sætter det under politisk pres i forbindelse med et samlet politisk indgreb. I stedet skal fagbevægelsen tvinges til en mere "realistisk" indstilling, når den er nødt til at klare tingene ved egen kraft direkte over for arbejdsgiverne. Samtidig kan det sælges som en imødekomme af kravet om frie forhandlinger fra brede dele af fagbevægelsen.

For det andet har Socialdemokratiet stadig sværere ved at slå så meget som en enkelt ærlig reform af sine borgerlige samarbejdspartnere. Fiaskoen omkring rentefradraget og byfornyelsen taler deres tydelige sprog. For slet ikke at tale om ØD: Det er kun noget, den socialdemokratiske ledelse føler sig forpligtet til at væve lidt omkring, når partiets kongres står for døren. Reelt ser det ud til, at den har skrinlagt alle forestillinger om at få ØD eller overskudsdelingen igen. Højden vil nok være, at fagbevægelsen måske efterhånden bliver så blød i knæene, at den vil sluge en eller anden form for decentraliseret medejendomsret, som stort set ikke har en kæft at gøre med det oprindelige ØD-forslags tanker om kapitalstyring.

Tilbage bliver kun stumper af de socialdemokratiske mærkesager, f.eks. noget kapitalstyring gennem Lønmodtagernes Dyrtidsfond og (måske) ordningen med at få pensionskasser og forsikringselskaber til at investere produktivt (det sidste er endda en højst tvivlsom sejr også set med socialdemokratiske øjne).

Den selvstændige socialdemokratiske linje i krisepolitikken, som bliver vedtaget på kongresser og ved andre højtidelige lejligheder, smuldrer altså mere og mere i praksis. Socialdemokratiets egen politiske profil indskrænker sig mere og mere til at forhindre det, der er endnu værre fra den borgerlige kant.

Men selv om Socialdemokratiet viger under krisens og den borgerlige offensivs tryk og indoptager monetaristiske elementer i sin politik, så betyder det ikke, at Socialdemokratiets og de borgerliges politik er et fedt. Den socialdemokratiske regerings politik er stadig det rene vand ved siden af en bare nogenlunde konsekvent monetaristisk politik. Og der er også et godt og vigtigt stykke vej til de nedskæringer, angreb på de arbejdsløse, på de faglige organisationer, på de demokratiske rettigheder i bredere almindelighed, på arbejdsmiljø og miljø, på kritisk aktivitet inden for uddannelser og medier osv., som de borgerlige kræfter stræber efter i dag.

Hvis man påstår, at der ikke er nogen forskel, så er det ganske enkelt fordi man har en uhyrligt naiv forestilling om, hvad borgerskabet står for.

3.4.2. Rådvildhed i de socialdemokratiske rækker

Socialdemokratiets politiske krise skaber stigende rådvildhed blandt medlemmer og sympatisører. Vi har set, hvordan den socialdemokratiske kongres for nylig viste en meget omfattende modstand mod centrale dele af regeringspartiets aktuelle politik. Det gjaldt således nedskæringspolitikken og energipolitikken, specielt holdningen til Nordspørgsøen og -gassen. Samtidig føler socialdemokraterne sig klart presset i fagbevægelsen - det vender vi tilbage til i afsnittet om faglig kamp indenfor LO-området.

Udviklingen i krisepolitikken bringer også lederne i fagbevægelsen på spanden. De får stadig sværere ved at opvise resultater over for medlemmerne.

Hele deres politik har stået og faldet med *samspillet med en socialdemokratisk regering*. Når fagbevægelsen frivilligt holdt tilbage med lønkravene, så skulle den socialdemokratiske regering til gengæld sørge for, at reallønnsnedturen foregik i behøvede former og blev forbundet med politiske kompensationer: Gennem fagbevægelsens indflydelse på kapitalstyringen og gennem fordelingspolitikken. Derfor har de ved hvert lønpolitisk indgreb mast på for at få de politiske mærkesager med i indgrebet.

Resultatet har som sagt været ret magert. Men fagtoppen har trods alt været med til at kontrollere nedturen gennem trepartsforhandlinger og lignende.

Men nu forstærkes trykket på fagtoppen, fordi selv den socialdemokratiske regering er presset til at lade kræfternes frie spil få mere plads. Konsekvensen er stigende arbejdsløshed, forstærkede splittelser i arbejderklassen og en fagtop, der vil stå svækket over for arbejdsgivere, der vil køre stadig mere aggressivt frem.

Vi kan allerede se, hvordan disse tendenser slår igennem i forhold til overenskomsten 81. Det drejer sig ikke kun om den socialdemokratiske regerings uvilje til at gribe ind, som blev omtalt ovenfor. Det drejer sig f.eks. også om, at fagbevægelsen står mere splittet i forhold til overenskomstforhandlingerne end før. Meget tyder på, at Metalforbundet vil prøve at arrangere sig med deres arbejdsgiver gennem de decentrale forhandlinger og så skide de lavtlønnede inden for SiD og andre forbund en hatfuld.

Fagtoppen har tydeligvis svært ved at finde ud af, hvad den skal stille op med udviklingen, udover verbale protester. Hvis den virkelig prøvede at sætte fagbevægelsens magt ind bag et alvorligt forsøg på at gøre op med den udvikling, der svækker dens sammenhængskraft og styrke og sætter fagtoppen mere og mere uden for indflydelse, så ville det true dele af classesamarbejdslinjen med uoverskuelige konsekvenser for den socialdemokratiske arbejderbevægelse.

Derfor kan vi foreløbig regne med, at fagtoppen under protest vil lægge sig efter de ændrede styrkeforhold og prøve at køre en rødde-hvad-redde-kan linje.

Men utilfredsheden og konflikterne hober sig op. Vi kan derfor i den kommende tid komme til at opleve et forstærket pres, både fra den socialdemokratiske basis og fra fagtoppen, for at Socialdemokratiet skal fralægge sig ansvaret for at føre krisepolitikken videre ud ad de baner, der tegner sig i dag. Det vil selvfølgelig ikke i sig selv ophæve classesamarbejdet. Men det vil forstærke kampen om, på hvilke betingelser classesamarbejdet skal foregå, en hel del og dermed gøre classesamarbejdet mere ustabil.

3.5. Borgerskabet og classesamarbejdet

Monetaristiske holdninger træder stadig tydeligere frem i den borgerlige lejr herhjemme. Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiverforening, Venstre folketingsmænd, Finanstidende og andre borgerlige taler har ved forskellige lejligheder fyret løs mod indkomtpolitikken.

Kritikken går på, at sådan som indkomtpolitikken har kørt til dato, har den mest af alt været et sikkerhedsnet under fagbevægelsen. De resultater, fagbevægelsen har kunnet opnå med Socialdemokratiets bistand, svarer efter de borgerliges vurdering ikke til de reelle styrkeforhold på arbejdsmarkedet.

Derfor lægger man nu op til, at arbejdsmarkedets parter

selv skal ordne paragrafferne omkring næste overenskomst. Økonomen Thorlund Jepsen, som vi citerede før, er også dog for en slående bemærkning i den her forbindelse. Han siger, at frie overenskomstforhandlinger med muligheden for konflikt vil have mere positiv betydning for de økonomiske problemer end samtlige kriseforlig til dato.

Dog skynder de borgerlige sig normalt at tilføje, at livsvigtige områder ikke må kunne rammes af konflikt. Og "livsvigtige" skal forstås temmelig bredt. Med andre ord: Kræfternes frie spil, undtagen lige dér, hvor fagbevægelsen for alvor kan sætte sin styrke ind.

Når vi snakker om monetaristiske tendenser og kritik af indkomspolitikken inden for den borgerlige lejr, så skal vi dog holde fast i to ting:

For det første har de forskellige dele af borgerskabet ikke fundet sammen i forhold til monetaristiske løsninger. Vi er på nuværende tidspunkt ikke i stand til at gå ind i en mere konkret analyse af de forskellige borgerskabs-fraktioners placering i den sammenhæng. Men selv et flygtigt blik på borgerskabets forskellige parlamentariske repræsentanter fortæller os, at der er forskelle. Fremskridtspartiet har jo fra sin start anslået en række monetaristiske temaer, uden dog at sætte dem ind i en klar monetaristisk sammenhæng. Monetarismens ideologer på den parlamentariske arena herhjemme er først og fremmest Vestres unge løvere. De konservative kører stadig med jævne mellemrum frem med kravet om en stram indkomspolitik, og de radikale er lige så vilde med statslige indgreb på arbejdsmarkedet som de altid har været.

Der er altså ikke tale om, at borgerskabet forskelsløst bakker op om så meget monetarisme som overhovedet muligt. Men uanset forskellene, så er hele den borgerlige lejr samlet

omkring nogle centrale *elementer* i den monetaristiske politik: Nedsættelsespolitik, angreb på de arbejdsløse, mere plads til markedskræfterne på arbejdsmarkedet (decentralisering, nedbrydning af faggrænser osv.). Og som vi allerede har vist, siver nogle af disse elementer også ind i den socialdemokratiske politik.

For det andet: Vi skal ikke gå ud fra, at de kræfter, der kritiserer indkomspolitikken, har kastet den på historiens mødding én gang for alle. De arbejder på at kunne gøre den overflødig på lidt længere sigt. Men foreløbig har fagbevægelsen så stor en del af sin styrke i behold, at også de mere kritiske dele af borgerskabet kan komme til at indgå i nye indkomspolitiske løsninger. Det er jo absolut stadig en mulighed omkring de kommende overenskomstforhandlinger.

Men uanset disse forbehold, så er der ikke den ringeste tvivl om, at borgerskabet har ændret holdning til indkomspolitikken. Hvad betyder det for classesamarbejdet?

Det vil være klar proportionsforvrængning at påstå, at borgerskabet har *brudt* med classesamarbejdet, fordi det fjerner sig fra indkomspolitikken. Classesamarbejdet kører videre i det daglige gennem en lang række institutioner og sammenhænge som arbejdsret, forligsinstitution, arbejdsmarkedsnævns osv.

Når de borgerlige i dag fører konfrontationspolitik, så er det i første omgang for at forrykke *betingelserne* for classesamarbejdet. Arbejderbevægelsen er trods alt endnu alt for stærk til, at borgerskabet kan *diktare* sine løsninger. Foreløbig må det indgå kompromisser, ens det sætter på, at krisen og krisepolitikken efterhånden kan føre til, at dets egne løsninger kan sætte sig mere rent igennem.

Imens indsnævres det spillerum, som classesamarbejdet leverner arbejderklassen. Det classesamarbejde, som borgerskabet vil gå med til i dag, leverner ikke engang plads til, at arbejderklassen forsvare sine *nuværende* levevilkår. Skal samarbejdet opretholdes så må dets parter - inklusive Socialdemokratiet og LO - gå ind i at rulle arbejderklassens levevilkår yderligere tilbage. Og det er de jo godt i gang med.

3.6. Social udstødning

Vi har været en del inde på, at krisen og krisepolitikken ikke kun angriber løn- og arbejdsforhold, men også selve arbejderklassens og mellemagenes organiserede sammenhængskraft og styrke. Derudover har den flere andre afgørende konsekvenser.

Kursændringen i krisepolitikken betyder, at alle dem, der på den ene eller den anden måde er *udstødt af arbejdsmarkedet* vil blive ramt langt hårdere end før. Det er selvfølgelig en væsentlig faktor i svækkelsen af arbejderklassen som organiseret kraft, men samtidig er det helt konkret noget, der gør tilværelsen dårligere for en bestemt gruppe mennesker. Det gælder selvfølgelig de arbejdsløse. Men det gælder også alle mulige andre grupper, der lever af indkomstoverførsler fra staten og som rammes af nedsættelsespolitikken: Pensionister, folk på varig hjælp. Flere og flere af dem vil blive gjort til udskud, og en del af dem - f.eks. ungdomsarbejdsløse - vil udvikle sig til reservearmé og løntrykkere uden forbindelse til den organiserede arbejderklasse.

Jo mere disse grupper *materielle levevilkår* kommer til at adskille sig fra den øvrige arbejderklasse, jo mere vil det forstærke den *social isolation*, der i forvejen er et kæmpeproblem for mange.

3.7. Angreb på demokratiske rettigheder

Vi har indtil videre beskæftiget os med økonomien og den økonomiske politik. Det har sine indlysende grunde, al den stund den økonomiske udvikling er bestemmende for, hvad der sker i samfundet i det hele taget.

Men når vi ser på *konsekvenserne* af krisepolitikken, så er det klart, at det langt fra kun drejer sig om økonomiske konsekvenser. Vi har allerede været inde på, hvordan arbejderklassens organisatoriske, og dermed politiske, styrke undermineres, og hvordan de udstødte rammes.

Krisepolitikken betyder også angreb på de *demokratiske rettigheder*.

Det gælder lønarbejdernes *faglige* rettigheder: Blokade-cirkulæret, den uhæmmede fyring af fagligt aktive, den fuldstændig afhængighed af arbejdsgiverne i forbindelse med de såkaldte frigørelsesattester, skærpet praksis omkring organisationsansvar, angreb på fremmedarbejdernes mulighed for at få anvist arbejde, krav om lovfastsættelse af områder, der skal være fritaget for konflikt på arbejdsmarkedet m.m.

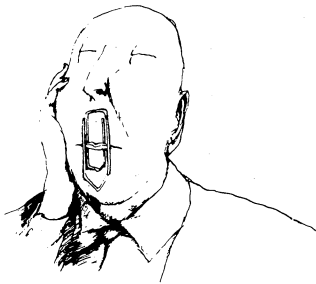
Men de demokratiske rettigheder angribes også over en bredere bank. Jo mere undertrykkende politikken bliver, jo mere magtpåliggende bliver det at holde opposition, kritik og afsløring nede: Fra brugen af retsplejeloven (forsvarers udelukkelse) over politiets fremfærd over for møder og demonstrationer og retsfølgelse af "ubekvemme" fotografier til knægtelse af offentligt ansattes yttringsfrihed og forsøg på at bremse kritisk journalistik i Danmarks Radio.

3.8. Angreb på centrale behov

Krisepolitikken er et omfattende angreb på lønarbejderne behov på alle områder af tilværelsen.

Selve angrebet på *reallonnen* eller *realindkomsten* rammer selvfølgelig mulighederne for at få en række behov opfyldt.

Nedskæringerne rammer nogle helt centrale behov. *For det første* ved at *indskrænke* den offentlige service på social-, sundheds- og uddannelsesområdet. *For det andet*

**De offentligt ansattes yttringsfrihed:
På papiret er alt i skønneste orden**

ved en *omlægning* af den måde, denne service skal fungere på: Flere opgaver til familien, prioritering af dagplejen og andre former for *reprivatisering*.

Først og fremmest vil *kvindernes selvstændighed* blive ramt. Gennem arbejdsløshed, forringede børnepasningsmuligheder og økonomisk pres til selv at passe børnene (en undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet har vist, at ca. 1/3 af de hjemmegående kvinder var hjemmegående, fordi det var for dyrt at få børnene passet).

Mange *arbejdsløse* går psykisk ned og får ødelagt forholdet til mand/kone og børn. Mange *unge arbejdsløse* ved ikke, hvad de skal gribe eller gøre i, og tager flugten på den ene eller den anden måde: Narko, sprut, kriminalitet eller måske den romantiske kærlighed og det hellige ægteskab.

Børnernes behov bliver ramt på en række forskellige måder: Forældrene har ringere psykisk overskud, nedskæringer på daginstitutioner og skoler, stærkt nedsat boligbyggeri og dermed *forringet boligstandard* (rammer selvfølgelig også de voksne). Det er sandsynligt, at krisepolitikken også vil føre til forringelser i *arbejdsmiljøet* og *miljøet* i øvrigt. Foreløbig har vi set, at lempelser i administrationen af arbejdsmiljøloven indgår i påskeæggets besparelser.

3.9. Ikke kun en økonomisk krise

På en række områder kan man ikke sige, at det er den *økonomiske* krise og krisepolitikken, der har *skabt* problemerne. Den *skærper* nogle problemer og nogle ødelæggende og undertrykkende tendenser, der i forvejen ligger i kapitalismen.

Kvindernes undertrykkelse stammer som bekendt ikke fra den økonomiske krise. Og selv om kampen mod krisepolitikken er en helt afgørende *betingelse* for kvindernes frigørelse, så er og bliver den kun en *del* af den omfattende kamp mod alle sider af kvindeundertrykkelsen.

Tendensen til at isolere folk fra deres oprindelige sociale sammenhæng og gøre dem *socialt overflødige*, når de er blevet for gamle eller nedslidte til at holde til knoklearbejdet, er heller ikke noget, der stammer fra den økonomiske krise. Det er et træk, der præger det højtudviklede kapitalistiske samfunds indretning, uanset økonomiske konjunkturer. Men under den økonomiske krise bliver der langt flere socialt udstødte, og de bliver dårligere stillede og mere isolerede.

Heller ikke udviklingen af *destruktiv teknologi*, f. eks. på energiområdet, udspringer af den økonomiske krise. Men igen kan denne udvikling forstærkes af krisen. Som når de store landes topmøde i Venedig i juni 80 stillede en forceret udvikling af a-kraften op som svar på olieprisstigningerne fra OPEC.

Hele *rovdriften på og ødelæggelsen af naturressourcerne* skaber afgørende problemer, som rækker ud over den økonomiske krise.

Og sådan kunne man nævne en lang række andre eksempler på, at den økonomiske krise løber sammen med andre krisetegn, der mere generelt bundet i den højt udviklede kapitalisme.

Samtidig er det ikke kun sådan, at den økonomiske krise og krisepolitik har skærpet de ødelæggende tendenser i den højtudviklede kapitalisme. Den har også været med til at skærpe *opmærksomheden* omkring en række af disse tendenser.

Man kan tage *energipolitikken* som et helt centralt eksempel: Konsekvenser for miljø og helbred, forsyningsikkerhed, afhængighed af de multinationale, folkelige kontrolmu-

ligheder, planmæssig forvaltning af ressourcerne i stedet for planløst frådseri på individuel basis - alle disse ting har trængt sig på som nogle helt centrale politiske spørgsmål i forlængelse af oliekrisen og forberedelserne til a-kraft. Noget tilsvarende kan f.eks. siges om forholdet mellem *privatbilsme* og *kollektiv trafik*.

3.10. Partiet og krisepolitikken

I HB har der været uenighed om vurderingen af krisepolitikken, siden Gruppe 79 på HB-mødet i januar fremlagde nogle af de opfattelser, der også står i denne beretning. Faglig Fællesliste og 6-Banden mente kort sagt, at der ikke var noget nyt under solen i krisepolitikken, mens Kritisk Flertal støttede vores vurdering.

I maj måned fremlagde partiet "nedskæringsbåndet", der lavede baggrundsmateriale om påskeægget, en vurdering af krisepolitikken udvikling, som gik i samme retning som vores.

I sommerperioden kom så folketingsgruppens beretning, hvor en enig folketingsgruppe pegede på en række af de samme ting, som vi havde hevet frem.

Endelig fortalte Fælleslisten og 6-Banden på HB-mødet i august at de også mente der var sket nogle ændringer i krisepolitikken i den retning, som HB-flertallet, "nedskæringsbåndet" og folketingsgruppen havde peget på. Dog var det uklart, om de anså det for mindre justeringer eller væsentlige ændringer i krisepolitikken.

Der ser altså ud til at være opnået en ganske pæn enighed om udviklingen i krisepolitikken i de organer i partiet, der har forholdt sig til den. Så vidt så godt.

Problemet er bare, at ikke alle drager de nødvendige politiske konsekvenser af de krisepolitiske vurderinger. Og det er selvfølgelig der, det for alvor bliver vigtigt. Vi går nærmere ind på disse politiske konsekvenser i løbet af beretningen. Men vi vil i denne omgang lige ridsse nogle hovedpunkter op:

Udviklingen i krisepolitikken er udtryk for ændrede styrkeforhold mellem klasserne. For dele af partiet (omkring Faglig Fællesliste) har det knebet med at drage den politiske konsekvens af dette. De har kørt, som om den socialdemokratiske *strukturreformisme* med ØD i spidsen var den centrale trussel mod arbejderklassen i dag. Derfor har de, f.eks. på tilidsmandskonferencen 1. marts, hevet kampen mod ØD-udgaven af indkomspolitikken frem som det centrale i kampen mod indkomspolitikken.

Det mener vi er en fejlurdering. Det er helt bestemt ikke den socialdemokratiske *strukturreformisme*, der er i offensiven i dag. Og det er ikke just kapitalstyringen gennem ØD, som arbejderklassen har stået over for ved de forskellige kriserindgreb.

Derfor kunne det af indlysende grunde heller ikke være kampen mod ØD, der var det centrale i kampen mod de forskellige kriserindgreb.

Derimod spiller ØD stadig en helt central rolle i kampen inden for arbejderbevægelsens omkring, hvilke mål arbejderklassen skal samle kræfterne omkring. I diskussionerne om, hvordan der skal lægges op til de kommende overenskomstforhandlinger, må vi hele tiden være udfarende med at afvise ØD som en løsning for arbejderklassen. Vi må argumentere for, at ØD-kravet er en *afledning* af kampen.

Vi skal altså nu som før agitere for, at den socialdemokratiske *strukturreformisme* ikke er løsningen for arbejderklassen. Men vi udstiller kun vores egen manglende jordforbindelse, hvis vi lægger op til, at arbejderklassen nu skal til at forberede sig på kampen mod ØD-udgaven af indkomstpoli-

tikken.

Måske kan det komme dertil efterhånden, at fagbevægelsen vil sluge en form for decentraliseret medejendomsret, der ikke har noget med den oprindelige ØD-tanke at gøre. Men så er det *det*, vores agitation til den tid skal rettes imod, og ikke ØD i bredeste almindelighed. For intet tyder på, at det bliver gennemført.

Fra opfattelsen af ØD-samfundet som den store trussel mod arbejderklassen i dag er der ikke langt til den opfattelse, at Socialdemokratiets politiske kriser betyder en klar styrkelse af arbejderklassen. Vi vil gerne advare mod den holdning. Den kan blive en enormt farlig politisk sovepude for partiet. Det er klart, at Socialdemokratiets politiske kriser åbner nogle muligheder for en radikalisering i dele af arbejderklassen og mellemlagene, som har støttet Socialdemokratiet. Men samtidig rummer situationen også en alvorlig risiko for, at arbejderbevægelsen kommer til at stå politisk rådvild og demoraliseret over for borgerskabets angreb. Vi kan allerede se i dag, hvordan det ikke kun er utilfredsheden, men også resignationen, der sniger sig ind.

Om Socialdemokratiets politiske kriser fører til opløsnings-tendenser eller til fornyelse i arbejderbevægelsen det afhænger bl.a. af, hvor stærkt vi er i stand til at markere et samlet politisk alternativ til den vingeskudte socialdemokratisme. Vi må kunne fremlægge, hvad vi positivt står for som venstre-socialister på alle niveauer i klassekampen, hvor Socialdemokratiets kriser skaber usikkerhed og behov for nye politiske holdpunkter.

Over for en socialdemokratisk krisepolitik, der uddyber forskellene i levevilkår inden for arbejderklassen og dermed skaber splittelse, må vi fremhæve de centrale krav for at imødegå dette: Fuld dyrtidsdækning, 45 kr. i mindsteløn, fuld dækning ved arbejdsløshed.

Over for Socialdemokratiets arbejdsløshedsskabende politik skal vi pege på de forskellige områder, hvor kampen for besiktaftigelse må sættes ind. Det gælder afskaffelsen af overarbejde og 35 timers arbejdsuge uden lønreduktion og tempoopskruninger. Og det gælder arbejderklassens egne politiske krav til, *hvilket* arbejde der er behov for at sætte i gang: På boligområdet, energiområdet, trafikområdet, institutionsudbygning osv.

Over for Socialdemokratiets nedskæringspolitik må vi kunne fortælle, hvilke områder af det kollektive forbrug der bør udbygges og hvilke der burde skæres helt væk.

Over for Socialdemokratiets forsøg på at slyde nedskæringspolitikken ind i snak om, at der vil komme mere "livskvalitet" ud af at skære ned på de offentlige institutioner, må vi gøre klart, hvad der efter vores mening burde gøres ved de offentlige institutioner: Krav, der angriber sundheds- og socialvæsenets luftefunktioner og peger på, hvordan man kan angribe *årsagerne*, krav om nedbrydning af hierkierne i institutionerne, krav om at brugerorganisationer og faglige organisationer skal have en afgørende andel i, hvilke målsætninger institutionerne skal arbejde ud fra og hvordan arbejdet skal tilrettelægges.

Over for Socialdemokratiets forsøg på at reducere lønarbejdernes købekraft og samtidig vælte statsudgifterne over på dem gennem skatte- og afgiftsforhøjelser må vi kunne fortælle, i *hvis* lømmer pengene skal hentes i til fornuftige formål - altså fremlægge krav til afgørende ændringer i skattesystemet.

Over for Socialdemokratiets hofflige omgang med energimonopolerne, må vi pege på, hvordan der kan gøres op med

afhængigheden af energimonopolyerne. Over for forberedelserne til a-kraft må vi kunne svare på, hvordan energiforsyningen i stedet burde organiseres.

Over for de socialdemokratiske angreb på arbejdsmiljø og miljø i øvrigt må vi kunne give retningslinjer for en alternativ politik på disse områder.

Vi kan se, hvordan udviklingen i krisepolitikken giver uro i de socialdemokratiske rækker på talløse områder. Den socialdemokratiske kongres viser bred modstand mod nedskæringspolitikken og opbakning til kravet om nationalisering af Nordsøolien og -gassen. Man kræver gang i boligbyggeriet. Utålmodigheden over det asociale skattesystem vokser. Der er forbitrelse over den form for miljøpolitik, der optrådte i de famøse udtalelser om Sojakagefabrikken fra Arbejdernes Fællesorganisation i København. Mange vender sig imod en krisepolitik, der sender større grupper af kvinder ud af arbejdsmarkedet.

Det siger sig selv, at utilfredsheden blandt socialdemokraterne ikke har gjort dem til revolutionære. De står ikke på spring for at slutte op bag VS. Men Socialdemokratiets politiske krise gør behovet for et andet udviklingsperspektiv klart voksende. Og den helt elementære forudsætning for, at vi efterhånden vil være i stand til at fylde det tomrum ud, den er, *at vi har en politik at gøre det med.*

Det umiddelbare mål bliver så ikke at gøre de mest utilfredse blandt socialdemokraterne til stålsatte revolutionære, men at prøve at drage dem med ind i konkrete afgrænsede initiativer, der bryder med krisepolitikken. Det gælder f.eks. en kampagne for nationalisering af Nordsøolien og -gassen. Og er vi endnu ikke i stand til at drage dem direkte ind, så kan vi i hvert fald skærpe deres dilemma ved at køre aktivt frem med vores alternativ til den socialdemokratiske politik.

Men som situationen er i VS i dag, står partiet alt for svagt rustet til at klare disse opgaver. Omkring den faglige kamp er det lykkedes at skabe bredere enighed i partiet om,

at vi stikker blå i øjnene på arbejderklassen, hvis vi lægger op til, at den kan forsvare sine levevilkår alene ved at føre lokal kamp mod den enkelte arbejdsgiver. Alle er nu vist enige om, at det er VS' opgave at gøre det klart, at der må skabes bredere samling omkring centrale fælles krav omkring dyrtidsreguleringen, mindstelønnen og understøttelsen, hvis levevilkårene skal forsvares. Det skulle betyde, at fejlene fra sidste overenskomstsituation kan undgås.

Men på en lang række andre områder skal der stadig bruges en masse kræfter på at argumentere for, at det faktisk er centrale opgaver for partiet at fremlægge en energipolitik, en politik for, hvordan de forskellige dele af den offentlige sektor kan fungere i arbejderklassens interesse (social, sundhed, uddannelse), en samlet boligpolitik, en skattepolitik, en miljøpolitik, en kulturpolitik osv. osv., sådan at VS kan udvikle sig til en politisk retningsgivende faktor i arbejderbevægelsen. Der er et skrigende behov for at komme videre i udviklingen af vores konkrete politiske bud på kort og lang sigt på en række af disse områder. Der er behov for at diskutere mere håndfast, hvordan vi kan *fremlægge* politikken i faglige organisationer og bevægelser. Og ligesom en af de helt grundlæggende forudsætninger for, at VS' faglige politik kan slå igennem, er at VS'ere har en solid *viden* om konkrete faglige forhold, ligesådan gælder det også på disse områder. Der er langt igen, før partiets medlemmer som helhed er godt nok rustet til at stå sig i diskussioner og aktiviteter omkring konkrete boligpolitiske, energipolitiske, uddannelsespolitiske spørgsmål. Den slags diskussioner er i meget stort omfang forbeholdt "eksperterne" i de centrale udvalg.

Partiets overordnede diskussioner giver i hvert fald i øjeblikket meget ringe støtte til at udvikle sådan en viden. I det herrens år 1980 trækkes vi stadig med diskussioner, der går på, om forslag til en boligreform nu ikke betyder, at man nærer "illusioner om en anden statslig politik" (Fælleslisten i SoDa 28.-29.6.80). Det er fanme for åndsvagt.

4. Faglig kamp indenfor LO-området

4.1. Betingelserne for den faglige kamp

I afsnittet »Krisen og krisepolitikken« har vi beskrevet de betingelser, den faglige kamp føres på i dag. Derfor nøjes vi med at trække op i hovedpunkter, hvordan krisen og krisepolitikken angriber arbejderklassen.

1. *Arbejdsløsheden:* Grundlæggende skyldes den selvfølgelig hele det kapitalistiske systems krise med *profitrateløfd* osv. Men samtidig føres der nu mere og mere en *økonomisk politik*, der lader arbejdsløsheden få frit løb. Samtidig skærpes krisens virkninger på arbejdsløsheden ved indførelsen af *ny teknik* i en række brancher.

2. *Spøttelse i arbejderklassen og svækkelse af dens organisationer:* En reservearmé af arbejdsløse fører til en spøttelse i arbejderklassen, der på længere sigt kan få katastrofale konsekvenser. Men allerede i dag kan vi tydeligt mærke, hvordan arbejdsløsheden svækker arbejderklassens kamp. evne, f.eks. når arbejdsgivere og nogle gange også fagforeninger bruger truslen om at stille arbejdet frit.

På længere sigt kan selve arbejderklassens organisationer blive undermineret af en stor og stadig mere desperat reservearmé. Foreløbig foregår de direkte angreb på organisationerne først og fremmest ved fyring af aktive tillidsfolk og ved en skærpe af organisationsansvaret i forbindelse med konflikter.

Det drejer sig ikke engang kun om arbejdsløse over for arbejdende. Det er også den stadig større gruppe, der ikke engang kan blive medlemmer af en fagforening eller få understøttelse, fordi de slet ikke kan komme ind på arbejdsmarkedet, når de ryger ud fra skolen.

Men der er også andre spøttelser i arbejderklassen, der uddyber i disse år. Mange kvinder smides ud af arbejdsmarkedet, fordi de er ansat i sætligt krisetruede brancher, fordi de har været så udisciplinerede at lægge sig bønn til, som de ikke kan få passet, eller fordi de har været henviset til deltidarbejde med supplerende understøttelse og nu ikke kan få en frigørelsesattest. Samtidig vil man nogle steder prøve at løse kvinderne ind som løntrykkere på arbejdsområder, der før har været mændenes (f.eks. metalområdet). Alt i alt øger det *forskellene i vilkår for kvinder og mænd og konkurrencen* mellem dem om arbejdspladser.

Efter en årrække, hvor *lønforskellene* inden for arbejderklassen blev formindsket, *stiger* de nu igen. Arbejdsgiverne sætter bevidst på denne politik (se afsnittet »Krise og krisepolitikken«), og de stærkere dele af fagbevægelsen (f.eks. Metal) lægger mere og mere op til at mele deres egen kage på bekostning af de svagere (f.eks. SiD).

Et godt stykke af *vejen* er det samtidig en spøttelse mellem *faglærte* og *ufaglærte*. Den kører også på andre måder, f.eks. ved forsøgene på at *nedbryde faggrænserne* og *erstatte faglært arbejde med ufaglært*.

Listen over spøttelser i arbejderklassen er som bekendt en del længere endnu: Mellem *privat* og *offentligt* ansatte, *ældre arbejdere*, der mister kontakten med arbejdskammerater, fordi de ikke kan få arbejde og bl.a. af den grund går på efterløn, spøttelsen mellem *fremmedarbejdere* og *danske arbejdere*, mellem *lærlinge* og *svende*, blandt lærlinge mellem *EFG-lærlinge* og *mesterlærlinge*, mellem *arbejdere i forskellige dele af landet*.

Vi lader det blive ved oprensningen. *Konklusionen* er under alle omstændigheder, at en række af disse spøttelser for-

øges i øjeblikket.

3. *Angreb på reallønnen og sociale goder:* Arbejderklassen bliver i øjeblikket på én gang angrebet på lønnen, over skatter og afgifter og gennem sociale nedskæringer. Hvordan og hvorfor det foregår, står der nærmere om i afsnittet »Krisen og krisepolitikken«.

4. *Angreb på demokratiske rettigheder:* Også det står der nærmere om under »Krisen og krisepolitikken«.

5. *Angreb på arbejdsforholdene:* Socialdemokraterne har nu fortalt arbejderklassen, så det ikke kan misforstås, at den ikke skal vente sig forbedringer i *arbejds miljøet*, tværtimod: Arbejds miljøloven skal lempes nogle steder. De kemiske stoffer, støjen, luften, tempoet vil få lov til at underminere arbejderes helbred i læssevise. Også indførelsen af *ny teknik* vil føre til forringelser i arbejds miljøet. Samtidig vil den *ny teknik* føre til, at en stadig større del af *kontrollen med arbejdsgangen* vil blive frataget arbejderne.

Resultatet af denne udvikling kan sammenfattes i 3 hovedpunkter:

- Forringelse af levevilkårene
- Forringelse af kampbetingelserne
- Politisk rådvildhed, fordi Socialdemokratiets klasse-samarbejdende reformlinje er i alvorlig krise (se »Krisen og krisepolitikken«).

4.2. Reaktionen i arbejderklassen

Der var ikke nogen bredere aktivitet i arbejderklassen oven på overenskomstindgrebet 79 og Skt. Hans-forliget samme år, selv om der dog kom nogle strejker efter overenskomst-afslutningen.

Derimod kom der gang i sagerne oven på decemberindgrebet i 79. I store dele af arbejderklassen blev der rejst lønkrav i begyndelsen af 1980, og mange gik ud i kamp for dem. Antallet af strejker var rekordstort, og alt i alt kom der ganske pæne lønstigninger ud af det.

Til gengæld har strejkeaktiviteten siden hen - dvs. i årets andet kvartal - været meget lav. Vi har dog foreløbig ikke tal for, hvordan det er gået med lønnen.

Når vi skal vurdere strejkebølgen i begyndelsen af året, er der et par ting, vi må tage i betragtning. Staten havde gjort sit til, at lønkampene blev udløst omkring samme tid og på den måde blev i en hel kampbevægelse. Udløseren var nemlig i høj grad ophævelsen af lønstoppet 1. januar. Til det kom der så en anden vigtig ting: Det var på de tider, hvor LO-toppen endnu gav den på de offensive strenge omkring ØD. Da det ikke blev til noget med hverken ØD eller over-skudsdeling, opfordrede en række af de faglige ledere til, at arbejderne hentede kompensation gennem lønkrav. Det var selvfølgelig også medvirkende til, at så mange kampe satte i gang på omtrent samme tid.

Men det var langt fra kun topstyring og ØD-taktik det hele. Utilfredsheden med realønsfaldet i almindelighed og med decemberindgrebet i særdeleshed var stor i arbejderklassen. I betragtning af, at decemberindgrebet var et klart bidrag til at splitte arbejderklassen ved at angribe dyrtidsreguleringen og opretholde længdingen, var der specielt to bemærkelsesværdige ting ved strejkebølgen:

For det første gik en del arbejdergrupper i aktion, der normalt har en meget lav kampaktivitet, gennemgående ufaglærte under normalønsområdet, herunder en del i provin-

sen. Nogle steder blev der simpelt hen strejket for første gang overhovedet (f.eks. HK'erne i Anva). I nogle tilfælde var selve kampen også rettet mod de opsplittende lønforhold. F.eks. krævede HK'erne i Anva og Magasin en ens forhøjelse på grundlønner for at imødegå opsplittningen gennem de personlige tillæg.

For det andet foregik en del af kampene på *brancheplan*. Det gjaldt f.ek. kølehusarbejderne, kommunalarbejderne og kartonnagearbejderne.

I nogle tilfælde blev kampen på *brancheplan* organiseret nedefra, f.eks. hos kommunalarbejderne. Også kølehusarbejderne fra Cold Stores-virksomhederne organiserede deres kamp nedefra, gennem tillidsmændene, med et fælles lønkrav på 3 kr. Men så gik SiD ind og lavede en generel aftale med havesammenslutningen, der gav 45 kr. i timen til alle. Det betød, at de fleste gik op i løn, men i Odense gik man faktisk *ned*, så resultatet førte reelt til en splittelse – i Odense forsøgte man da også at køre strejken videre på egen hånd, men opnåede kun en noget mindre lønnedgang.

Endnu værre gik det, da forbundet skulle ordne paragrafferne på tværs af tillidsmændene i kartonnagearbejderstrejken. Klubbestyrelserne på Colon-virksomhederne koordinerer deres arbejde på de såkaldte Colon-konferencer. Her havde man lavet en aktionsplan, der skulle løbe af stablen i begyndelsen af december 79. Men så kom lønstoppet, og forbundet sagde de skulle vente. I stedet skulle man gå i gang i begyndelsen af januar (Colon er lønførende på området, derfor forbundets særlige interesse). Tillidsmændene protesterede, fordi der ikke er en skid at lave på det tidspunkt oven på julen. Samtidig tog forbundet heller ikke højde for tillidsmændenes planer for, hvor strejken skulle ramme for at være effektiv. Kampen varede omkring 1½ måned. Resultatet blev stort set det samme, som man var blevet tilbudt inden aktionen gik i gang, nu havde forbundet bare nået at blive flere millioner fattigere på grund af strejken. Denne fiasko, plus nogle andre nederlag, rystede forbundet, der måtte indkalde til ekstraordinær kongres for at få resultatet bekræftet. Det lykkedes kun med et spinkelt flertal. En del mente, at hvis man havde fastholdt kampen en uge eller to længere, så havde kravet om 5 kr. været hjemme.

Alt i alt blev aktionen et lærestykke i, hvordan en branchekamp skal føres, og hvordan det ikke skal gøres.

De to ting, vi har fremhævet her – at svage grupper gik i aktion, og at flere kampe var organiseret på *brancheplan* – er i sig selv meget vigtige og positive som skridt i retning af at modvirke splittelserne i arbejderklassen. Men resultaterne, der kom ud af det, er alligevel højst blandede.

Selv om hele lønaktiviteten i snit førte til pæne lønforhøjelser, så dækker det gennemsnit over en lang række steder, hvor kampene førte til nederlag. En række steder gik man i arbejde uden at have fået noget konkret resultat ud af det eller med et meget magert resultat i forhold til det, man gik efter. Og nogle steder endte det med fyringer af folk, der havde været i kamp, f.eks. Kamgarnspinderiet i Odense og Ceres.

Derfor kan vi i dag ikke sige noget særligt tyndt om, hvad de kampe har betydet for arbejderklassens kampvilje fremover. Vi kan konstatere, at kampene alt i alt gav en del resultater i form af kroner og ører. De gav også nogle brugbare nye erfaringer for nogle grupper omkring organiseringen af strejker lokalt og på landsplan og i nogle tilfælde omkring fagforeningens rolle (Ceres, kartonnagearbejderne).

Men samtidig gav de nogle kraftige øretæver til en del af dem, der for første gang i lange tider vovede sig ud i kamp.

Samtidig kan vi konstatere, at kampaktiviteten har været meget lav sidenhen. Men det er meget svært at vurdere, hvor meget det er udtryk for almindelig opgivelse, og hvor meget det drejer sig om at samle kræfter til næste runde: Slaget om overenskomsten 81.

Men én ting ved vi med sikkerhed: Arbejderklassens kampe og deres resultater *holder i øjeblikket overhovedet ikke trit med undergravelsen af reallønnen*. Det skyldes for det første den enormt stærke og samlede *arbejdsgiverfront* over for lønkravene, selv om man altså blev tvunget til at lette en smule på låget til pengeboksen i begyndelsen af året. *For det andet* skyldes det, at *regeringens økonomiske politik* undergraver reallønnen på det kraftigste gennem angreb på dyrktordningen, gennem finanspolitiske stramminger, gennem en bolig- og energipolitik, der får priserne på disse områder til at stige, og indirekte gennem den kraftige forøgelse af arbejdsløsheden. Regeringen sigter da også efter, at den disponible realløn skal *falde* 6-7 pct. i 1979-80, heri *medregnet* hvad der kan hentes gennem længdning.

Sådan vil det blive ved at være, så længe kampen for lønkravene over for arbejdsgiverne ikke samtidig udvikler sig til en kamp mod regeringens økonomiske politik. Hvis der ikke bliver rokket ved denne politik, så vil selv et længennembrud over for arbejdsgiverne lynhurtigt blive imødegået fra regeringens side med finanspolitiske stramminger m.m. *Det er VS' uømgængelige opgave gang på gang at banke den sammenhæng fast*. Den næste store lejlighed til at gøre det bliver overenskomstsituationen 81.

Men endnu værre end det, at reallønnen bliver udhulet uanset de lønkampe der har været, er det, at *en række angreb på de arbejdsløse har fået lov til at sætte sig næsten smertefrit igennem*. Det gælder den forringede regulering af understøttelsen, børneopningscirkulæret, kravet om frigrædesattest for folk med supplerende understøttelse, stramningen af rådighedsbegrebet (herunder kravet om, at man skal skaffe sig arbejde i 5 uger, hvis der er tvivl om ens rådighed), fremrykningen af jobtilbuddet og stramningen af betingelserne for efterløn. Og det gælder først og fremmest selvs fyringerne og en økonomisk politik, der mere og mere lader arbejdsløsheden få frit løb.

Arbejderklassens og fagbevægelsens styrke har foreløbig forhindret mere radikale angreb på de arbejdsløse, som specielt de borgerlige har kørt frem med. Men de angreb, der allerede er kommet, er i sig selv alvorlige nok. De fleste af dem rammer "kun" afgrænsede grupper i arbejderklassen. Men det er ved Gud en fattig trøst for de grupper, der rammes, det vil først og fremmest sige kvinder. For dem kan det have ret katastrofale konsekvenser. Disse grupper er rent ud blevet solgt af de faglige ledere, der i flere tilfælde har været aktivt medvirkende til at "rense ud" i de arbejdsløses rækker. Samtidig lægges angrebene nu an på at ramme bredere blandt de arbejdsløse, f.eks. angrebet på reguleringen af understøttelsen.

Efterhånden som socialdemokraterne bliver presset af krisens videre udvikling og af de borgerlige vil flere angreb følge efter. For ikke at tale om, hvad der sker, hvis de borgerlige kommer til. Derfor er det fantastisk farligt, at de første angreb har kunnet gå igennem, uden at der er kommet nogen bredere reaktion i arbejderklassen eller fra de arbejdsløse selv (se nærmere i afsnittet om arbejdsløshedsarbejdet).

4.2.1. VS' rolle

VS' rolle i forbindelse med kampene i begyndelsen af året var ifølge sagens natur temmelig begrænset. Det var, for nu at sige det mildt, ikke på grund af os, at der kom en så bred reaktion på decemberforliget, og selv de mest heroiske anstrengelser fra vores side ville ikke have kunnet stempe en tilsvarende bred bevægelse på benene efter påskeægget. Dertil rækker vores indflydelse langt fra indtil videre.

Men når det er sagt, så er der alligevel grund til at se kritiske på partiets indsats på alle planer i forhold til de krisepolitiske indgreb. Omkring overenskomsterne 79 var partiets indsats politisk og ikke mindst organisatorisk under al kritik. Omkring Skt. Hans-forliget 79 tog det en helvedes tid, inden de daværende hovedbestyrelse overhovedet vågnede op og fandt ud af, at det her vist var noget, der fortjente en særlig opmærksomhed fra et revolutionært partis side. Indsatsen blev derefter.

Så blev hovedbestyrelsen skiftet ud på emnekongressen, og problemerne fik en lidt anden karakter. Den nye hovedbestyrelse var forholdsvis tidligt ude i forhold til decemberindgrebet, bl.a. med nedsættelse af et kampagneudvalg og udsendelse af baggrundsmateriale. Men i opfølgningen af decemberindgrebet og forberedelsen til påskeægget var partiets centrale organer delvis handlingslammede af en intern kompetencestrid, der til syvende og sidst drejede sig om et uhyre enkelt og vigtigt spørgsmål: Er det flertallet i det faglige landsudvalg eller flertallet i den politiske ledelse, der lægger VS' linje i kampen mod kriserindgrebene? (se nærmere i afsnittet om den politisk-organisatorisk situation i VS).

Trods dette generende slagsmål lykkedes det dog - noget forsinker - at få sendt både baggrunds- og agitationsmateriale ud til afdelinger og dobbeltorganiseringer, takket være et stort arbejde i forretningsudvalget og i den "næskæringsbånd", der i mellemtiden var blevet nedsat.

Men her kommer vi så til afdelingernes rolle. For det er ikke kun på det centrale plan, at partiet har spillet svagere ud end det behøvede. Der er ikke nogen tvivl om, at afdelingerne har været hæmmede i deres aktiviteter af den handlingslamelse, der for en periode var i det centrale arbejde. Men der har også været en del problemer med at omstille afdelingernes aktiviteter fra det planlagte "rutinearbejde" til en målrettet udadvendt indsats i de afgørende situationer, hvor vi har stået over for de alvorligste angreb på arbejderklassen i mange år.

Til syvende og sidst hænger problemerne sammen med, at VS stadig er et alt for indadvendt parti. Vi kører for meget som studiekreds og for lidt som en handlekraftig enhed.

Kendsgerningen er i hvert fald, at en række afdelinger ikke er indgået særlig aktivt i partiets kampagneaktiviteter omkring kriserindgrebene.

4.2.2. Centrale enkeltkampe

Udover den strejkebølge, der kom i de første måneder af 80, hvor der var flere ret hårde og langvarige kampe, så har der i kongressperioden været en række centralt placerede enkeltkampe. Det vil blive alt for omfattende at gå ind på en vurdering af de enkelte kampe i denne sammenhæng. Men vi vil kort pege på, hvilke hovedtemaer der har været inde i disse kampe, og hvad der kan siges om deres resultater.

Flere af de større konflikter har, naturligt nok, drejet sig om *lønkrav*, f.eks. cementchaufførerne, Ford-arbejderne og lagerarbejderne på benzinen. Cementchaufførerne kæmpede samtidig mod *overarbejdet*.

Andre kampe blev udløst af *fyring af tillidsmænd eller andre fagligt aktive*. Det gælder asfaltarbejdernes kamp og Steins.

En af de større konflikter, nemlig Lynetten i København, gjaldt kampen for et bedre *arbejds miljø* (uden epoxy).

På de københavnske bryggerier blev der taget et opgør om *ny teknik og bemanding*.

Endelig kan der være grund til at nævne en større kamp, der *ikke* blev til noget: Kampen mod *fyringerne* på B&W, førhen en af arbejderklassens militante højborgere.

Men bortset fra det med B&W har der altså været større konflikter på nogle af de mest centrale spørgsmål, hvor arbejderklassen bliver angrebet i disse år. Ser vi på resultaterne, så har de ikke været voldsomt opmuntrende.

I nogle af tilfælde har de aktionerende på et tidspunkt måttet opgive kampen, men har alligevel reddet noget hjem. Det gælder cementchaufførerne omkring reduktion af overarbejde og frokostpause (plus lidt på lønnen) og benzinarbejderne på lønnen.

For asfaltarbejderne og Ford-arbejderne var der i første omgang tale om klare sejre. Men arbejdsdagerne har siden hen fulgt dem op med fyring af fagligt aktive, uden at det har kunnet forhindres.

Endelig opnåede de københavnske bryggeriarbejdere en rammeaftale omkring indførelse af ny teknik, der på den ene side ligger milevidt fra de mål, som VS agiterer for, men som på den anden side trods alt er den bedste aftale af den art, der endnu er indgået herhjemme, idet den lægger loft over den naturlige afgang.

Til de kontante resultater må så føjes de vigtige erfaringer, der er gjort under kampene. For Ford-arbejderne var kampen således udgangspunktet for dannelsen af den internationale Ford-arbejderbevægelse på basisplan.

Alt i alt kan man ikke sige, at disse større konflikter har fungeret som spydspidskampe, der har trukket bredere dele af arbejderklassen med sig i en offensiv. Når de har været så hårde, hænger det gennemgående ikke sammen med, at de aktionerende har opstillet meget radikale krav. Det hænger først og fremmest sammen med en behård linje fra arbejdgivernes side, bakket op af statens magtapparat og i nogle tilfælde de faglige ledere. De aktionerende har måttet slås med politivold mod fysiske blokader, fyring af fagligt aktive, trusler om fritstilling af arbejdet og eksklusion af fagforeningerne.

Endelig hører det jo i allerhøjeste grad med til det samlede billede, at de mere vedholdende kampe, vi har omtalt her, har været få.

Det understreger den enorme betydning, det har under de nuværende kampbetingelser, at der kommer hurtig og massiv støtte til de kampe, der går i gang. Det går vi mere ind på i næste afsnit om aktionsenheden i arbejderklassen. Men først lige en bemærkning om *partiets* indsats i strejkestøttearbejdet: Strejkestøttekomiteernes aktiviteter har været dalende, det samme har VS'ernes indsats i den forbindelse. I betragtning af, hvor vigtig en opgave, det er i dag, må det tages op til fornyet diskussion og opprioritering i de afdelinger, hvor det har knebet med aktiviteten.

4.3. Aktionsenhed mod krisepolitikken

De tillidsmandskoordineringer, der har udviklet sig i kongressperioden, har været et afgørende fremskridt i samlingen af kræfterne mod krisepolitikken. I en række provinser er der dannet lokale koordineringer. Inden for en række bran-

cher er samarbejdet på tillidsmands-niveau blevet udviklet. Der har været holdt regionale tillidsmandskonferencer i København, Nord- og Sønderjylland. Og der lægges nu op til en national koordinering med udgangspunkt i den nationale konference for både privat og offentligt ansatte.

Aksten i en slagkraftig national bevægelse mod krisepolitikken må findes på *tillidsmands-niveau*, dvs. tillidsmænd eller andre *vælgte* arbejdspladsrepræsentanter. En fagopposition, der overvejende består af militante enkeltpersoner, vil under ingen omstændigheder have den fornødne opbakning på arbejdspladserne til at blive den ledende kraft.

Det er selvfølgelig af meget stor betydning, at fagforeningsformænd og -bestyrelsesmedlemmer indgår i bevægelsen mod krisepolitikken. Men det betyder ikke, at det er på fagforeningsformands-niveau, at bevægelsen skal koordineres. For det første er det blandt tillidsmændene og ikke længere oppe i det faglige hierarki, at en opposition i dag har mulighed for at slå bredere igennem. For det andet giver en koordinering gennem tillidsmændene under alle omstændigheder den mest direkte kontakt til arbejdspladserne (tænk på, hvor mange der kommer til klubgeneralforsamlinger sammenlignet med fagforeningsgeneralforsamlinger).

Men i dag er det DKP, der er den dominerende kraft blandt aktive tillidsfolk, der vender sig mod krisepolitikken, og det giver nogle alvorlige problemer.

For det første er DKP'ernes aktiviteter gennemgående styret af, at de for enhver pris skal have kontrol med bevægelsen, ikke mindst for at sikre, at den kan tages til indtægt for DKP's politik. Det giver en masse irriterende småslagsmål, f.eks. om hvem der har styr på tilmeldingerne til konferencerne. Og det betyder, at DKP'erne skifter principperne ud, når det passer i de partitaktiske manøvrer. Som f.eks. da de fandt ud af, at det var fagforeningsformænd og ikke tillidsfolk, der skulle stå for de offentligt ansattes konference.

For det andet betyder DKP-dominansen nogle helt bestemte rammer for, hvad man vil bruge tillidsmandskoordineringen til. Og det er nok så alvorligt. DKP er enormt lukne omkring alt, hvad der hedder mere konkret organiseret aktivitet for at støtte og koordinere arbejdskampe fra tillidsmandskoordineringernes side. Og når de presses til at gå med til noget i den stil, så prøver de at holde det på det verbale og uforpligtende plan.

De mest presserende opgaver for en tillidsmandskoordinering i dag er 1. at sørge for at indkalde til tillidsmandsmøder for at koordinere støtten til vigtige kampe og arbejde på at etablere konfliktfonde i klubber og afdelinger 2. at styrke mulighederne for at gå i samlet aktion på brancheplan eller lokalt plan, senere på nationalt plan.

Men netop fordi DKP'erne dominerer, bliver det i praksis ikke til meget med at følge vedtagelserne omkring disse ting op. Det hænger som sædvanlig sammen med deres angst for, at socialdemokraterne skal beskyldes dem for at splitte fagbevægelsen gennem en mere organiseret tillidsmandsopposition.

Af hensyn til tillidsmandsbevægelsens udviklingsmuligheder er det derfor ret afgørende, at VS'ere og andre revolutionære vinder frem og kan få større indflydelse på, hvordan beslutninger føres ud i livet. Kendsgerningen er da også, at de revolutionære i de seneste år har vundet terræn på DKP'ernes bekostning. Derfor har de trods alt kunnet presse til indrømmelser.

Men så længe det fortsat er DKP'ere, der præger arbejdet i tillidsmandskoordineringerne, skal VS'ere selvfølgelig ikke sidde med hænderne i skødet og vente på, at tillids-

mandskoordineringen tager initiativ til at støtte en konflikt. DKP'erne må presses ved konkrete initiativer fra (bl.a.) VS'ere, der er ude i konflikt, VS'ere, der har tillidsposter og kan organisere støtte til en konflikt, og VS'ere i strejkstøttekomiteerne.

Omkring vurderingen af tillidsmandskoordineringernes centrale opgaver og DKP's rolle i den forbindelse har der været enighed i partiet. Det er ret afgørende at holde fast i. Men i arbejdet på at få en mere aktiv linje igennem har der i nogle tilfælde været begået nogle fejl.

Det var en fejl, at vi på tillidsmandskonferencen 14.12.79 først og fremmest markerede en samlet opposition mod DKP-linjen i form af en løbeseddel, der var underskrevet af hele striben af venstrefløjsorganisationer. Det er først og fremmest som faglige tillidsfolk, vi skal fremlægge en anden linje og vinde indflydelse på sådan en konference. Partifremstød som det med løbesedlen kan kun bidrage til at isolere os - og til at spænde os for Fælles Kurs' reklamefremstød over for DKP'erne. Det er da også glædeligt, at FLU omkring overenskomstforberedelserne har været betydelig mere tilbageholdende over for den form for fælles parti/gruppeagitation og til sidst trak sig ud af det, da der ikke var mange organisationer tilbage.

Det var også en fejl, at der fra VS'eres side blev lagt op til, at gøre ØD til hovedspørgsmålet på 1. marts konferencen i København. En VS'er fremlagde det som den mest påtrængende opgave at iværksætte en kampagne for lønkrav og automatisk dyrtidsregulering, *mod ØD*. (Vi ved godt, at den pågældende repræsenterede sin arbejdsplads og ikke partiet VS, men vi tillader os at gå ud fra, at hans linje ikke ligefrem var blevet påtvunget ham af arbejdskammerterne.)

Det var selvfølgelig helt rigtigt at fremføre agitationen mod ØD på konferencen. Men det var en klar fejlbedømmelse at gøre *ØD-udgaven* af indkomspolitikken til *den centrale aktuelle trussel mod arbejderklassen* og til kardinalpunktet for aktionsheden (se afsnittet om »Krise og krisepolitikken«).

Udviklingen efter konferencen har til overflod bekræftet dette. Det havde været ret ejendommeligt, hvis tillidsmandsforummet havde sat alle sejl til i et størstilet angreb på ØD op til regeringens næste indgreb, påskeægget, hvor der ikke blev mælet et kvæk om ØD fra LO's eller regeringens side!

Endelig har flere VS'ere på 1. marts konferencen og ved andre lejligheder forsømt at kæde den økonomiske kamp mod arbejdsgiverne sammen med krav, der peger på alter-

nativer til regeringens politik. Som det er i øjeblikket bliver selv de sparsomme resultater, der opnås i kampen mod arbejdsgiverne, undergravet af regeringens politik. Og på længere sigt vil en politik, der for alvor lader arbejdsløsheden få frit løb, betyde en alvorlig svækkelse af selve arbejderklassens kampvæne. Samtidig betyder krisepolitikken også over en bred bånd angreb på arbejderklassens behov.

En kampbevægelse mod krisepolitikken må derfor efterhånden også samles omkring nogle politiske hovedmål, der angår kampen for *beskæftigelse*, for arbejderinteresser på *energi- og boligområdet*, for arbejderkrav til *sundheds-, social- og uddannelsessystemet* og for en social omfordeling gennem en *radikal omlægning af skattesystemet*.

Det vil være en alvorlig fejl at overlade initiativet til DKP. For det første fordi *indholdet* i DKP's svar på disse problemer på afgørende punkter er problematisk (det kan vi ikke gå nærmere ind på her). For det andet fordi DKP i stort omfang *erstatter* konkrete kampskridt på arbejdspladserne med verbal opbakning bag en "ny politik".

Svaret på parlamentariske afledninger er ikke at anbefale arbejderklassen at holde sig til den økonomiske kamp mod arbejdsgiverne og så lade de andre problemer ligge. Svaret er at arbejde for, at arbejderklassen bliver i stand til at sætte *magt* bag krav, der bryder med den socialdemokratiske krisepolitik på alle de centrale områder af samfundslivet.

Politiske strejker f.eks. for nationalisering af Nordsejlen og -gassen eller for at få taget a-kraften endegyldigt at tape-tet er ikke umiddelbart på dagsordenen. Men det er klart, at arbejderklassens magt aldrig vil blive sat ind på den slags spørgsmål af afgørende betydning for både arbejderklasse og mellemlag, hvis det forberedende arbejde ikke gøres her og nu. Bl.a. ved at diskutere, hvordan tillidsmænd kan rejse nogle diskussioner omkring dem, mulighederne for at gå aktivt ind i kampagner, mulighederne for nogle aktioner, der kan forstærke det politiske pres (f.eks. besættelse af større byggepladser og aktioner på arbejdspladsen i byggeindustrien for at få gang i boligbyggeriet).

Det er klart, at der er grænser for, hvor langt man kan presse diskussionen om disse ting i første omgang. Det, som tillidsmændene umiddelbart finder sammen om, er kampen for krav omkring løn-, arbejdsforhold og arbejdstid. Men utilfredsheden på en række centrale områder - f.eks. boligsektoren og Nordsejlerundergrunden - er i dag så bred, at man også kan rejse spørgsmålene i en tillidsmandsfor-samling, uden at risikere at det kommer til at stille sig i vejen for en samling omkring de faglige spørgsmål.

Vi er ikke i tvivl om, at når en del faglige kammerater f.eks. på 1. marts konferencen har undladt overhovedet at gå ind på disse spørgsmål, så hænger det bl.a. sammen med en ærlig bekymring for, at det hele ender i DKP's parlamentariske afledninger. Men vi skal presse DKP'erne ved at holde dem fast på, at de mange kønne ord om tillidsmands-koordineringens opgaver får praktiske konsekvenser, ikke ved selv at tage politiske skyklapper på.

4.4. Rådvildhed og politisk kamp i fagbevægelsen

I afsnittet om »Krisen og krisepolitikken« var vi inde på, hvordan rådvildheden breder sig i de socialdemokratiske rækker (både medlemmer og vælgere). I det faglige arbejde har det f.eks. givet sig udslag i, at 49 pct. af SiD's 336 afdelingsformænd er blevet skiftet ud inden for de sidste 3 år - ikke nødvendigvis sådan at de bliver afløst af folk, der står længere til venstre, men mange gange fordi det simpelt hen

bliver sværere og sværere at administrere situationen.

Men rådvildheden i de socialdemokratiske rækker har ført til, at socialdemokraterne har *skærpet den politiske kamp i fagbevægelsen* for at bevare kontrollen. De er igen begyndt at organisere sig politisk i fagbevægelsen med oprettelse af socialdemokratiske klubber og fagligt sekretariat. Andre midler er hetz i fagblade mod venstrefløjen og eksklusioner (jvf. HK og laboranterne).

Som et eksempel på den politiske offensiv kan man tage en nydelig lille folder fra Den Socialdemokratiske Klub i HK's centralafdeling. Den hedder karakteristisk nok "Situationen er alvorlig" og der står:

"For få år siden var der arbejde til alle - det gled i det hele taget lettere. Mange afholdt sig fra at tage politisk stilling, det gik af sig selv og stadig fremad. Alt er anderledes nu. Krisen har skærpet kampen politisk og fagligt. Det er nødvendigt for at bevare og udbygge demokratiet, idet vi ser hvordan demagoger med letkøbte løsninger fornægter solidariteten, og i stedet forsøger at gøre samfundet og fagbevægelsen til skueplads for afprøvning af ekstreme politiske teorier."

Hensigten er ikke til at tage fejl af.

4.5. Oppositionsarbejde

Socialdemokratiets politiske offensiv i fagbevægelsen gør det mere nødvendigt end nogensinde, at vi arbejder på at skabe samling blandt de kræfter, der vil gå aktivt ind i kampen mod krisepolitikken. Her er opbygningen af tillidsmandsbevægelsen af helt afgørende betydning.

Men det er ikke nok at arbejde inden for rammerne af tillidsmandsbevægelsen. For det første indgår de fleste arbejdspladser jo ikke i den i dag. For det andet er bevægelsen, som den ser ud i dag, langt fra at være et så slagkraftigt instrument i kampen mod krisepolitikken som den kunne være (jvf. hvad vi skrev om DKP-dominans). Derfor er det nødvendigt, at de kræfter, der vil gøre alvor af kampen mod krisepolitikken, finder sammen i *oppositionsgrupper*.

Ind imellem har diskussionen i VS kørt som om den centrale modsætning gik på, om der overhovedet skulle dannes oppositionsgrupper eller ej. Det er helt ved siden af. Det er en klar styrkelse af det faglige arbejde at få den størst mulige samling på dem, der står i opposition til den dominerende linje i klubben, på arbejdspladsen, i afdelingen og i forbundet.

I det konkrete oppositionsarbejde rejser der sig så en række spørgsmål som f.eks.: Hvem skal oppositionsgruppen omfatte, dvs. hvor bred skal den lægges an? Hvor fast skal den være organiseret? Hvilket grundlag skal den fungere på? Hvordan skal den køre udadtil i forhold til arbejdspladsen, afdelingen osv.? Hvordan skal VS'erne helt konkret prioritere deres arbejde i forholdet mellem en oppositionsgruppe og faglige tillidsposter?

Der findes ikke noget patentsvar på de spørgsmål, der kan bruges i en hvilken som helst situation. Svarene afhænger meget af de konkrete betingelser, f.eks.: Hvilken faglig linje dominerer i afdelingen? Hvor bred og stærk er oppositionen og hvad kan den blive enig om? I nogle tilfælde er der blevet lavet samarbejde med bl.a. DKP'ere mod socialdemokraterne (f.eks. hos litografer og fotografer i København og Metal i Odense), i andre tilfælde har der været tale om opposition mod en DKP-ledelse (f.eks. Jord og Beton i København og LLO).

Det er også meget forskelligt, hvor faste former det kan lade sig gøre at få oppositionsarbejdet til at køre i. I nogle til-

fælde bliver det kun til fælles forberedelse af generalforsamlinger, i andre tilfælde kan det lade sig gøre at opretholde et mere permanent forum, hvor man kan inddrage militante arbejdere i fælles diskussioner, skoling og udadvendte aktiviteter.

Men på tværs af hele denne mangfoldighed af former for oppositionsarbejde er der to *hovedspørgsmål*, der må trækkes tydeligt op i partiets holdning til oppositionsarbejde:

For det første: Hvordan sikrer vi, at oppositionsgrupperne er tæt forbundet med arbejds-kammeraternes daglige problemer og konkrete bevidsthed, så de ikke isolerer sig selv? Det er først og fremmest et *politisk* og ikke et *organisatorisk* spørgsmål. Her må partidiskussionen nødvendigvis gå mere ind på de konkrete erfaringer med oppositionsarbejde og prøve at vurdere dem.

For det andet: Hvad er perspektivet med oppositionsgruppernes arbejde i forhold til de faglige organisationer på kortere og længere sigt?

Omkring det første spørgsmål kan vi ikke i en HB-beretning begynde at gå ind på en bred vurdering af de eksisterende erfaringer med oppositionsarbejdet. Men vi vil gerne give et eksempel på, hvad vi mener, når vi snakker om faren for at køre oppositionsarbejdet ud i politisk isolation.

(Eksempel udeladt, red.)

Det var altså det første spørgsmål, det drejer sig om, hvordan vi undgår at isolere os selv i det konkrete arbejde. Det andet spørgsmål, vi rejste, har selvfølgelig meget med det første at gøre, men drejer sig mere specielt om forholdet mellem oppositionsarbejdet og de faglige organisationer.

Alle i partiet er enige om, at det er vigtigt, at arbejde inden for de faglige organisationer. Men der er alligevel nogle klare uenigheder med hensyn til, hvad *perspektivet* er med det arbejde.

Fra folk i Faglig Fællesliste er der fremlagt den opfattelse, at de faglige ledere udgør et selvstændigt lag, fagbureaukratiet, med selvstændige interesser. Det er lidt uklart, hvor langt man skal op i hierarkiet, før man kan kaldes medlem af dette lag. Men *fagforeningsformænd* hører i hvert fald med.

Man vil dog give Holger Foss så meget, at "fagbureaukraterne inden for Bryggeriarbejdernes fagforening kan ikke umiddelbart sammenlignes med HK's fagbureaukrater." (ID 166, s.7). Men til trods for, at der alligevel er visse forskelle, så understreger man, at "bureaukratiet fungerer som en helhed."

Når det samlede fagbureaukrati således ligger som en tung byrde på arbejderklassen, så er det klart, at man ikke skal vente sig meget af fagforeningerne i en fremskredet klassekampssituation:

"Fagforeningerne, som har haft til opgave at forhandle *inden for* kapitalismen, har ikke været i stand til at påtage sig opgaver, der går *udover* kapitalismen." (ID 164, s.11)

Vi har den anden opfattelse. Det er klart, at man kan tale om bureaukratiske træk ved de faglige organisationer. Først og fremmest i den forstand, at deres aktiviteter er spundet ind i et net af formelle regler og samarbejdsformer med arbejdsgivere og stat, som er en enorm spændstrøje på den faglige aktivitet. Det er også klart, at en meget stor del af de faglige ledere i højeste grad er interesserede i at opretholde dette system, og at de på mange måder udnytter det som et bureaukratiske instrument til at holde genstridige medlemmer i ave. Endelig er det klart, at dette system også sætter nogle rammer for, hvad progressive eller revolutionære folk med faglige poster kan foretage sig - det gælder som bekendt helt ned på tillidsmands-niveau.

Men det er fuldstændigt ude i skoven at lægge op til, at man nærmest pr. automatik bliver fagbureaukrat, der fjerner sig fra medlemmernes interesser, så snart man bliver fagforeningsformand eller lignende. For os er forskellen mellem bestyrelsen for de mandlige bryggeriarbejdere i København og så HK's hovedbestyrelse ikke en mindre forskel mellem folk, der er en bande fagbureaukrater alle til hobe. Der er en fuldstændig *fundamental forskel*, når man ser på, hvordan de to dele af "fagbureaukratiet" operer i den faktiske klassekamp. Og forskellen ville blive *endnu mere fundamental*, hvis det på et tidspunkt lykkedes de revolutionære at få flertal hos f.eks. bryggeriarbejderne med ordentlig støtte nedefra.

Vi er faktisk også ret lamslåede over påstanden om, at fagforeningerne "har ikke været i stand til at påtage sig opgaver, der går *udover* kapitalismen". Jamen det har de jo gjort i masse af tilfælde i historiens løb! I Portugal f.eks. spillede en række fagforeninger og forbund, hvor de revolutionære havde indflydelse, en yderst aktiv rolle i den anti-kapitalistiske kamp.

Der er ingen tvivl om, at et førrevolutionært opsving i arbejderklassens kampe ikke uden videre vil sætte sig igennem overalt i de faglige organisationer. En del steder vil det faglige apparat i første omgang vende sig mod kampen, andre steder vil kampen slå hurtigere igennem i de faglige organisationer. Derfor kan det være svært på forhånd at sige, i hvor høj grad rådene vil udvikle sig *ud fra* det eksisterende klubsystem på arbejdspladserne og i samarbejde med fagforeningerne, og i hvor høj grad de må udvikle sig *udenfor* det eksisterende faglige apparat for at undgå at blive kvalt i bureaukratiske manøvrer. Men det strider mod både de historiske erfaringer og almindelig sund fornuft at tro, at det kun er det sidste, der kan komme på tale.

Hvad bliver nu konsekvensen af fællesliste-folkenes holdning? Konsekvensen bliver, at man forholder sig til *politiske* problemer som om det først og fremmest var *organisatoriske* problemer: Når de revolutionære ikke kan slå bredere igennem i de faglige organisationer, så skyldes det først og fremmest eksistensen af et særligt organisatorisk lag, fagbureaukratiet, der bremser kampen. Derfor giver nye *organisationsformer* svaret på de politiske problemer.

Man henviser f.eks. til Portugal som eksempel, hvor man peger på, at det portugisiske LO (Intersindical), der var domineret af kommunistpartiet, bremsede og besværliggjorde kampen. Konklusionen: "Kun gennem dannelsen af en klasseorganisation på kryds og tværs af arbejdspladser kunne masserne have grebet kontrollen fra den kommunistisk dominerede ledelse"

Arbejderkomiteerne var et afgørende våben for den portugisiske arbejderklasse, og det var af allerstørste betydning at få udviklet koordineringen mellem dem. Såvidt er vi enige. Men det er illusionsmageri at lægge op til, at selve dannelsen af denne *organisationsform* kunne bryde den kommunistiske dominans i arbejderklassen.

Rent faktisk begyndte man jo på en koordinering af arbejderkomiteerne, specielt i Lissabon-området. Rent faktisk var den eneste koordinering af arbejderkomiteerne, der havde bredere opbakning, klart kommunistisk domineret! Rent faktisk forsøgte det revolutionære venstre sig i flere omgange med en koordinering uden om kommunistpartiets indflydelse, men resultatet var *isolation i forhold til de bredere dele af den militante arbejderklasse!* Med andre ord: De revolutionære måtte nødvendigvis føre en *politisk* kamp for at vide terræn *inden for* den massebevægelse, der var domineret af

kommunistpartiet.

Det var de store linjer. Spørgsmålet er så, om denne fejlagtige holdning på det lange sigt får nogen konsekvenser for arbejdet i dag. Det er noget sværere at vurdere, fordi tingene gennemgående formuleres ret uldent. Men lad os prøve at tage et konkret eksempel igen. I Solidaritet nr 7, 1980 skriver VS's faglige sekretær om overenskomstkampen. Der står bl.a.: "Vi vil arbejde for, at der rejses en landsdækkende bevægelse på et grundlag der konsekvent venter sig mod classesamarbejde, indkomstpoltik og nedskæringer. Denne bevægelse kan ikke skabes i dag, men de spirer der eksisterer til den kan blive styrket gennem en kontant støtte til de konflikter der kommer, gennem oprettelse af et net af oppositionelle grupper og arbejdspladser der er parat til at stå solidarisk med kammerater i konflikt med arbejdsgiveren og det fagretlige system."

Ikke et ord om *tillidsmandbevægelsen*. Er det tilfældig glemsomhed? Eller er det endnu en game drømmen om at kunne bryde med venstreforemisternes *politiske dominans* i bevægelsen ved at organisere sig *uden* om den?

For at *opsummere*: Faglig fællesliste understreger, at det er meget vigtigt at arbejde inden for de faglige organisationer. Og vi understreger, at det er meget vigtigt at danne oppositionsgrupper og styrke deres arbejde. Det er altså ikke her uenigheden går. Den går tilsyneladende på, hvilken *funktion* den ene og den anden slags arbejde har for udviklingen af en samlet kampbevægelse, mod krisepolitikken og på længere sigt for den antikapitalistiske kamp.

Vi kan ikke skyde genvej til en koordineret bevægelse mod krisepolitikken ved at gå *uden* om arbejderklassens eksisterende kluborganisation og så tro, at vi på den måde kan få den opbakning, vi mangler i klubberne. Det er kun ved at *vinde opbakning gennem det konkrete arbejde i klubben og fagforeningen, at oppositionen kan blive en drivende kraft i opbygningen af en modstand mod krisepolitikken*. Derfor siger vi, at en national bevægelse mod krisepolitikken nødvendigvis må have en ryggrad af *tillidsfolk* og andre *valgte arbejdspladsrepræsentanter*. En opposition, der består af militante *enkeltpersoner*, har overhovedet ikke den forankring, der skal til for at samle og udvikle kampen.

Det betyder igen, at *kun hvis oppositionen er i stand til at give støtte til det konkrete faglige arbejde i klubberne og fagforeningen, er den i stand til at fastholde andre end nogle få ihærdige revolutionære i arbejdet*.

4.6. Arbejdsløshedsarbejdet

Som vi var inde på i afsnittet om »Krisen og krisepolitikken« har en række overgreb mod de arbejdsløse kunnet sætte sig næsten smertefrit igennem i de seneste år. Det fortæller noget om, hvor meget de arbejdsløse er blevet svigtet af de faglige ledere. Men det fortæller også noget om, hvor ringe en gennemslagskraft et aktivt arbejdsløshedsarbejde foreløbig har i arbejderklassen.

Forsøget på at udvikle en arbejdsløshedsbevægelse har meget vanskelige betingelser. *For det første* rører den alt-overvejende del af fagbevægelsen ikke en finger for at udvikle aktiviteten blandt de arbejdsløse. Tværtimod saboterer de de forsøg, der er på at stable noget aktivitet på benene -det gælder både socialdemokrater og DKPer. *For det andet* er der særlige vanskeligheder med at holde en kontinuitet i arbejdsløshedsarbejdet, fordi folk, der har været drivende i arbejdet, kommer i arbejde. *For det tredje* er det svært at fastholde folk i arbejdsløshedsarbejdet, fordi de ret få arbejdsløse, det drejer sig om, ikke har meget magt at sætte

bag deres krav. Derfor er det meget småt med de synlige resultater.

Ved et par lejligheder har arbejdsløshedsarbejdet fået et opsving i kongresperioden. Men aktiviteten har ikke kunnet fastholdes. I første omgang var det *Bevægelsen mod Overgreb på de Arbejdsløse* (BOA), der opstod som en reaktion på Aukens forskellige forslag til ændring i understatstøtten i begyndelsen af 79. Da lovforslagene var vedtaget kunne bevægelsen ikke holde sammen længere. Derefter kom der så fornyet aktivitet omkring *Arbejdsløshedsmarchen 79* organiseret i kampagnegrupperne.

Kampagnegrupperne blev efter marchen videreført som kampagnegrupper for en aktiv arbejdsløshedsbevægelse. De iværksatte flere landsdækkende kampagner, omkring overgreb på de arbejdsløse, kvindearbejdsløshed og overarbejde. Men aktivitetsniveauet var ringe og gennemslagskraften meget svag.

Der kom noget mere gang i aktiviteten i løbet af foråret, men arbejdet har været hæmmet af uklarhederne om, hvad det blev til med arbejdsløshedsmarchen. Efter at de DKP-dominerede faglige organisationer endegyldigt var løbet af med marchen, blev der på meget kort tid stablet en *konvoj* af arbejdsløse på benene. Den fik af gode grunde ikke den store bredde, men den fik gennem arbejdspladsbesøg og aktioner demonstreret, hvordan marchen burde have været lagt op.

Vanskelighederne med overhovedet at få etableret arbejdsløshedsudvalg og holde et kontinuert arbejde betyder, at meget af det arbejdsløshedsarbejde, der kan laves i dag, først og fremmest har en *bredere politiserende funktion*. Det vil sige at det drejer sig om en agitation, for at skabe større bevidsthed om arbejdsløshedens årsager, angrebene på de arbejdsløse og hvordan man kan gå til modstand. De aktioner, som de arbejdsløse kan lave, vil i dag også normalt være *demonstrations*-aktioner. Det vil sige aktioner, der gør opmærksom på nogle problemer, men hvor man ikke er i stand til at kæmpe kravene igennem.

Den situation betyder, at aktiviteter som en arbejdsløsheds-march eller en konvoj kommer til at stå ret centralt i arbejdsløshedsarbejdet. For de giver nogle særlige muligheder for at komme bredere ud med en agitation og få nogle flere aktiviseret.

Mulighederne for at køre et mere stabilt arbejdsløshedsarbejde gennem arbejdsløshedsudvalg i forbindelse med de enkelte fagforeninger afhænger enormt meget af, om der kan etableres et rimeligt samarbejde med fagforeningen. Fagforeningen kan på mangfoldige måder støtte de arbejdsløse ved selv at tage initiativer, f.eks. i kampen mod overarbejdet, ved at sørge for, at de arbejdsløses aktiviteter kommer bredere ud og ved at sikre noget af den kontinuitet, som er vanskelig at opretholde, når aktive arbejdsløse jævnt hen ryger i arbejde. Og omvendt kan fagforeningen på mangfoldige måder stille sig i vejen for, at et organiseret arbejdsløshedsarbejde får en chance for at køre.

Derfor findes de mere vellykkede eksempler på arbejdsløshedsarbejde især inden for fagforeninger, hvor der er visse traditioner for faglig aktivitet, f.eks. typograferne. Og derfor er den måde, som VSere i *det hele taget* arbejder på i forhold til de faglige organisationer også ret afgørende for arbejdsløshedsarbejdets muligheder. Jo mere sekterisk det faglige arbejde kører, jo sværere vil det være at opnå den styrke inden for de faglige organisationer, der skal til for at give en ordentlig støtte til arbejdsløshedsarbejdet.

Men når vi understreger fagforeningernes store betydning

for arbejdsløshedsarbejdet, så betyder det ikke, at fagforeningerne skal *kontrollere* arbejdsløshedsarbejdet. Arbejdsløshedsudvalgene bør have *klubstatus*. Det vil sige, at de arbejdsløse selv kan vælge deres repræsentanter og at de på eget initiativ kan iværksætte aktiviteter (aktioner, kampagner m.m.) omkring de arbejdsløses situation.

Dette princip må så følges op med en nærmere vurdering af, hvilke beslutninger og aktiviteter der udelukkende skal være op til arbejdsløshedsudvalgets afgørelse, og hvornår der er tale om en fagforeningsopgave. Foreløbig har det dog knebet med at få den diskussion sag i gang i partiet. Vi tror iøvrigt heller ikke, at det kan lade sig gøre at nå frem til nogle klokkerne generelle principper omkring det. Men det er i hvert fald ikke nok at blive stående ved selve princippet om, at arbejdsløshedsudvalgene må have klubstatus. Vi må kunne sige noget mere om, hvad det vil sige i praksis i forhold til fagforeningens opgaver.

I konflikterne med specielt DKP omkring arbejdsløshedsarbejdet har det centrale dog været at stå fast på selve princippet om en selvstændig arbejdsløshedsbevægelse. DKPs linie med at arbejdsløshedsarbejdet simpelt hen skal lægges ind under fagforeningerne vil forhindre de arbejdsløse i at blive aktive og have indflydelse omkring deres egen situation.

Det var jo i høj grad det, striden stod om, omkring grundlaget for arbejdsløsheds-marchen. Og marchens forløb kan kun bekræfte os i, at DKP-linien ikke just formår at sætte skub i aktiviteten blandt de arbejdsløse.

Der har iøvrigt været en del interne uenigheder i partiet omkring arbejdsløsheds-marchen. De har drejet sig om følgende hovedpunkter:

1. *Forholdet mellem kampen mod arbejdsløsheden og kampen for tilfredsstillelse af centrale samfundsmæssige behov på energi-, bolig-, daginstitution- og andre områder.* Her har linien i partiets arbejdsløshedssekretariat (VAS) været, at man kun skal sammenkæde de arbejdsløses krav og "bevægelseskravene", når der er tale om et konkret interesse-sammenfald. Hvad det betyder, er for os uhyre uklart. Hvis det bare betyder, at de fælles krav får større slagkraft, hvis man forbinde dem med konkrete aktioner - f.eks. besættelse af en daginstitution, så er der jo ikke et øje der kan være uenig. Men hvis det betyder, at sammenkædningen kan ske i form af lokale krav og ikke f.eks. i form af et overordnet politisk krav om alternativ energi, så er vi klart uenige.

2. *Fagforeningernes rolle i arbejdsløshedsarbejdet.* VAS lægger stor vægt på, at de arbejdsløse får støtte af fagforeningerne til deres aktiviteter, herunder en march arrangeret af de arbejdsløse. Det kan vi kun være 100% enige i. Men fagforeningernes rolle i kampen mod arbejdsløsheden og for de arbejdsløses vilkår består ikke kun i at støtte, hvad de arbejdsløse laver. Det glider VASerne helt uden om. De har også gjort det i forbindelse med marchen. Efter vores mening må det principielt rigtige være, at fagforeningerne også deltager i arrangementet af en march og ikke bare får lov at støtte den. Men de arbejdsløse skal have den afgørende indflydelse, så det ikke er muligt for fagforeningerne at køre hen over hovedet på dem, sådan som det jo skete for fulde gardiner i år.

3. *Deltagelse i årets march.* Vi gik ind for de arbejdsløses konvoj. Samtidig sagde vi, at vi skulle gå ind for, at man også deltog i marchen. Det ville være sekterisk at lægge op til, at jo færre der deltog i fagforeningernes march, jo bedre. VASerne skulle så arbejde på at få en demokratisk opbygning

af marchen. Princippet om på en gang at vise i konkret handling, hvordan tingene skulle gøres (konvojen), og samtidig vise vores vilje til aktionsenhed, måtte også gælde her (se afsnittet om *enhedspolitik* i denne beretning). Det måtte så være op til DKPerne at demonstrere, at aktionsenhed for dem betyder, at man f.eks. skal forhindre reelle diskussioner blandt marchdeltagerne.

VASerne beholdt sig meget tøvede til det her med at deltage i marchen. Det samme gjorde forretningsudvalget på et tidspunkt, hvilket ikke kunne andet end sprede almindelig forvirring.

Til gengæld må gruppe 79 tage det på sin kappe, at der i forretningsudvalget blev startet en større diskussion om arbejdsløshedsudvalgenes status. Det kom sig af et papir, hvor der stod nogle fejlagtige formuleringer omkring, hvad der lå i det her med, at arbejdsløshedsudvalgene skal have klubstatus. I ID 169 kan man læse om, hvad der faktisk er gruppe 79s holdning til den sag (det svarer til det, der kort er ridset op her i beretningen).

4.7. Lærling- og ungarbejderområdet

Da vi først har fået beretningen fra lærling- og ungarbejderområdet i hænde lige før, vi skulle gøre den her beretning færdig, og da der ikke har været nogen bredere diskussion af lærling- og ungarbejderspørgsmål i den siddende HB, vil vi indskrænke os til ganske få bemærkninger. Til gengæld vil det være nødvendigt, at den kommende hovedbestyrelse tager en generaldiskussion om lærling- og ungarbejderpolitikken, da der er nogle ret omfattende uenigheder inden for "branchen" og der også har været uenigheder på en række punkter mellem sektoren og folketingsgruppen.

De centrale krav for lærlingene er:

- løn på basisset til alle
- flere praktikpladser
- flere pladser på EFG-skolerne
- direkte optagelse af unge arbejdsløse i A-kasserne
- lønmæssig ligestilling af lærlinge og svende

Der føres i "branchen" diskussioner om, hvordan det sidste krav konkret skal udmøntes. Om det skal være fagets mindsteløn eller samme løn og samme tillæg.

En af de centrale uenigheder inden for lærlingsektoren går på vurderingen af lærlingegruppen, som er en landsopposition til den siddende DKP-ledelse i LLO. VSerne afgor lokalt, om de skal indgå i oppositionen. En del af diskussionerne har drejet sig om den helt konkrete prioritering af VSerne arbejde i forhold til Faglig Ungdom afdelingerne på den ene side og oppositionsarbejdet i lærlingegruppen på den anden. Her er det blevet vedtaget at satse flere kræfter på arbejdet i Faglig Ungdom. Endelig er der uenigheder om det langsigtede mål med oppositionsarbejdet.

Opprioriteringen af arbejdet i Faglig Ungdom hænger sammen med, at oppositionen til DKP i dag har flertallet i en række Faglig Ungdom afdelinger: København, Næstved, Odense, Silkeborg. Desuden står oppositionen stærkt i Århus, Ålborg og Kolding. Der sidder VSerne på formandsposten i København, Odense, Silkeborg, Næstved og Kolding.

På LLO-kongresserne har styrkeforholdet mellem DKUerne og oppositionen været det samme de sidste to år. DKUerne havde knap 2/3 af de delegerede. I år udgjorde VSerne dog en langt større del af oppositionen end sidste år. Der sidder 4 VSerne i hovedbestyrelsen. Men de uenigheder, der er ingen for lærlingsektoren i partiet, slår også igennem her. Det er klart belastende for partiets arbejde på lærlingeområdet. Derfor må den kommende Hovedbestyrelse (i VS) prio-

ritere det meget højt, at der kommer en klaring på den politiske linie, som skal føres på området.

4.8. Hovedopgaver i det faglige arbejde fremover

Vi har allerede givet en række vurderinger omkring det faglige arbejde, som også må gælde for tiden fremover. Her vil vi nøjes med at sammenfatte nogle hovedopgaver:

1. *Styrke partiets branchearbejde:* Det er fortsat en ret lille del af partiets faglige medlemmer, der gennemgående er aktive i brancheorganiseringerne, og det er endnu færre, der forholder sig aktivt til det centrale faglige arbejde. Det kan mærkes, både når fagligt-politiske spørgsmål skal til diskussion i hele sektoren, og når kræfterne skal samles omkring en udadvendt indsats, f.eks. omkring overenskomstsituationen. En medvirkende årsag er nok, at mange af de ting, der lægges ud til diskussion i brancherne, har for lidt at gøre med de konkrete problemer, de faglige kammerater står med på deres arbejdsplads.

2. *Udvikle tillidsmandsbevægelsen:* Det vil for det første sige at arbejde for at få sin klub med i eksisterende tillidsmandskoordineringer og for at få etableret koordineringer, hvor de endnu ikke eksisterer. For det andet vil det sige at arbejde på at gøre tillidsmandssamarbejdet til en udfarende kraft, der kan styrke koordineringen af de krav, der rejses, og de kampe der føres, og sikre effektiv støtte til de ar-

bejdspladser, der er i konflikt. I den forbindelse er det specielt vigtigt at arbejde på, at der dannes *brancheklubber* der, hvor de ikke eksisterer, i forvejen, og styrke dem, der er.

3. *Styrke oppositionsarbejdet:* Få arbejdet ind i fastere former de steder, hvor der foreløbig kun er tale om et løsere samarbejde selvfølgelig forudsat at man er tilstrækkelig enige til at kunne gøre det. Rekruttere flere arbejds-kammerater til diskussionerne og aktiviteterne i grupperne.

4. *Arbejde på at få et mere fast og stabilt arbejds-løsheds-arbejde i gang:* Det vil sige at anlægge en mere realistisk vurdering af ressourcer og gennemslagsmuligheder for bredere anlagte kampagner, og til gengæld at satse flere kræfter på opbygning af arbejds-løshedsudvalg.

5. *Styrke sammenhængen mellem den økonomiske kamp mod arbejdsgiverne og arbejdet på at forankre et politisk alternativ til den socialdemokratiske krisepolitik:* Regeringens krisepolitik undergraver i hoved og røv arbejderklassens levevilkår og kampbetingelser og angriber dens behov over en bred bank. Når vi så farer frem og tordner mod krisepolitikken, får vi selvfølgelig stillet spørgsmålet: Hvad mener I der skulle gøres i stedet for? Her må vi have svar, der kan målrette utilfredsheden i forhold til *alle* sider af krisepolitikken.

Det langsigtede perspektiv er at arbejderklassen i praksis bliver udfarende i forhold til *alle* sider af klassekampen, dvs. at den formulerer sine interesser på alle områder og er villig til at sætte sin magt bag kravene.

5. De offentligt ansattes faglige kamp

5.1. Krisepolitik og nedskæringer

Den kursændring i krisepolitikken, som vi har beskrevet i det foregående har haft to afgørende virkninger for de offentligt ansatte:

Arbejdsløsheden er steget kraftigt. Der er ved at udvikle sig en reservearme, der ved sin blotte eksistens medvirker til at disciplinere de arbejdende - både inden for det private og det offentlige arbejdsmarked. Bibliotekarforbundet har f.eks. allerede en arbejdsløshedsprocent på omkring 20.

Angrebene på velfærdssatsten er blevet forstærkede. For de offentligt ansatte betyder det at arbejdsvilkårene forringes. Dels i kraft af nedskæringspolitikken i sig selv, og dels i kraft af det mere umulige i at feje op efter at kapitalismen har raseret livssituationen for brede befolkningsgrupper. Dertil kommer at staten stadig tydeligere søger at forhindre de offentligt ansatte i at bringe oplysninger og kritik frem i offentligheden. For lønarbejderne betyder det intensiverede angreb på en række centrale behov. Dels skæres serviceydelse ned i omfang og kvalitet, og dels sker der en omlægning af serviceydelse, således at flere og flere opgaver fjernes fra det offentlige, og overlades det såkaldte frie initiativ - med alvorlige konsekvenser for de svagere grupper blandt lønarbejderne.

Endelig er det som nævnt også blevet sværere at leve af indkomstoverførsler via staten, og det hvad enten man er pensionist, på bistandshjælp, eller afhængig af Statens Uddannelsessektore.

Mange offentligt ansatte og brugere får i dag at mærke, at deres vilkår har været produkter af klassesamarbejdet under højkonjunkturen. I dag lever krisens tryk og borgerskabets offensiv ikke plads til en velfærdstat som den, der dengang voksede op. "Påskeægget" i år var det kraftigste nedskæringsindgreb siden krigen. Og det var formentlig kun begyndelsen.

5.2. Reaktioner mod nedskæringerne - udvikling i den faglige bevidsthed

5.2.1. Direkte aktioner

Siden 1975 er de offentligt ansattes realløn faldet med ca 20%, og i den samme periode er arbejdsløsheden som nævnt steget støt, i takt med forringelsen af arbejdsvilkårene. Op til aktionsdagen d. 15. marts 1979 opfordrede de faglige ledere, incl. formanden for FTF, til deltagelse. Denne opfordring blev ikke sidet overhørig. For første gang siden krisens gennemslag herhjemme samledes offentligt ansatte i stort tal på Christiansborg Slotsplads - og selv politiet var åbenlyst repræsenteret blandt de demonstrerende. Men det blev ved tillobet, og siden da er nedskæringerne i det store og hele blevet mødt med passivitet eller enkeltstående aktioner, der er endt i nederlag.

Socialrådgiverne har hver dag krisepolitikens umenneskelige virkninger tæt inde på livet. Men samtidig med at klientallet og de sociale problemers omfang stiger forringes socialrådgiverne egne arbejdsbetingelser i et tilsvarende tempo. Det er tydeligt for enhver at bistandsloven er brudt sammen, og de smukke intentioner blæfres frit i luften, sammen med intentionerne i hele den behandlingsorienterede uddannelse. Fortvivelsen er påfaldende - og de manglende aktioner ligeså.

Inden for sundhedssektoren er nedskæringslinien fra 1975 blevet fortsat. Til trods for omfattende aktioner på Kommunehospitalet og Sundby Hospital lykkedes det ikke at bremse nedskæringerne der. Ved en omfordeling af patienterne blev brodden taget af aktionsviljen. I Fyns Amt lykkedes det dog at tvinge amtsborgmesteren til at trække et ansættelsesstop tilbage. Men generelt set er nedskæringerne sket gradvist og diskret de fleste steder, under henvisning til de snævrere budgetrammer, og oftest har nedskæringerne kunnet gennemføres administrativt uden offentlighed. Resultatet har gennemgående været en reduktion af antallet af sengepladser med deraf følgende længere ventelister for patienterne. Desuden har nedskæringerne mange steder betydet større arbejdspress for de ansatte, og samtidig med denne forringelse af serviceniveauet er sygesikringen og diverse politikere i stigende grad gået ind i en ideologisk offensiv under devisen "Pas på dig selv".

Inden for folkeskolen kan det stigende pres på forældrene, den faldende boligstandard, osv. aflæses meget tydeligt. De såkaldte disciplinære problemer er tydeligvis stigende, og også her medvirker de sociale problemer til at forøge et i forvejen stort arbejdspress. Den stigende utilfredshed blandt lærerne er tydelig, men foreløbig bakker et flertal op bag forhandlinger med finans- og undervisningsministeriet omkring en arbejdstidsomlægning, med færre undervisningstimer, og mere tid til andet pædagogisk og socialt arbejde. Indtil videre er direkte aktioner udeblevet. Dette hænger også sammen med at der foreløbig ikke er gennemført de helt voldsomme nedskæringer inden for området, idet de er begrænset til kommuner, hvor udgifterne ligger over normalen. Men her ser man også flytning af lærerne mellem skolerne, flere elever i klasserne, indskrænkninger i specialundervisningen, og stop for nyansættelser. Det er lærerne og de såkaldte svage elever - og det vil i vid udstrækning sige lønarbejdernes børn - der må betale prisen. Udover protestudtalelser har passiviteten været fremherskende.

Disse problemer er endnu ikke nået ind i gymnasieskolen, men det er klart nok en uholdbar konstruktion at opretholde en eliteskole for omkring 35% af en ungdomsårgang. Den foreløbige løsning har bestået i at overbelægge samtlige gymnasier med ca 30%, og oven i forringelsen af arbejdsforholdene kender gymnasielærerne også til den faldende realløn og den stigende arbejdsløshed. Det kom til udtryk i foråret 1980, hvor 44 gymnasiers lærere var i faglig aktion, fordi de i første omgang fik den ekstra uges ferie der var indeholdt i overenskomstindgrebet i form af en arbejdsintensivering (2 ekstra fridage, men uændret arbejdsmængde). Til trods for aktionerne forblev finansministeriets diktat uændret.

Biblioteksvæsenets budgetter har hidtil ikke været blandt de hårdest ramte, men der har dog været nedskæringer på bogindkøbene og forskellige udadvendte kulturelle arrangementer, lige som der i visse kommuner er gennemført nedskæringer i åbningstiden. Lige som resten af kulturområdet har også bibliotekerne kunnet mærke højrevinden. Med Thisted-sagen så man at politikerne kan gribe ind over for enkeltboganskaffelser når de mener, at bibliotekernes boganskaffelser repræsenterer samfundsnedbrydende tendenser - og det mener de. Perspektivet er således klart: Inden for den sidste snes år har bibliotekerne udviklet sig i en sta-

dig mere demokratisk retning, og har i dag en større gruppe brugere blandt faglærte og ufaglærte arbejdere end nogen sinde. Det er en udvikling der har vanskeligt ved at gå i spænd med nedskæringsoffensiven, og vi må derfor også her forvente en skærpelse af den ideologiske offensiv fra borgerskabets og socialdemokratiets side. Dertil kommer at kulturministeriet har udsendt et cirkulære der anbefaler en vejledende norm for biblioteksudgifter på 185 kr årligt, pr indbygger. Udgifterne ligger i dag mellem 40 og 400 kr årligt. I samarbejde med Christianshavns Beboerforening lykkedes det at forhindre en nedskæring i åbningstiden på Christianshavns Bibliotek gennem en succesrig lån-bibliotek-tomt aktion, men derudover er området præget af manglende kamp- og aktionserfaringer.

Men for dette, som for alle de andre områder, gælder det dog at omfanget af direkte aktioner og resultater meget langt fra fortæller hele sandheden om udviklingen i den faglige bevidsthed og i kampviljen.

5.2.2. Forskydninger i de faglige organisationer

Der er faktisk sket en markant udvikling i den faglige bevidsthed i løbet af kongresperioden. Det kan dels aflæses af de ændrede politiske styrkeforhold i de faglige organisationer, og dels af de forsøg på samling af de offentligt ansatte der er blevet gjort.

De politiske styrkeforhold inden for de faglige organisationer er rykket mod venstre, i den forstand at den borgerlige og reformistiske dominans er blevet svækket:

Socialrådgiverforeningens politiske linie er fortsat præget af DKPs politiske linie, men der er sket en styrkelse af kræfterne til venstre for DKP.

Folkeskolelærerne er stadig under et massivt højresocialdemokratisk lederskab, men i november -79 opnåede venstrefløjen for første gang at blive repræsenteret i landsledelsen (hovedstyrelsen), hvor den nu råder over ca 20% af pladserne.

Ved det sidste formandsvalg inden for Gymnasieskolenes Lærerefforening vandt oppositionen til den højresocialdemokratiske ledelse formandsposten. I landsledelsen (styrelsen) har oppositionen dog kun ca 15% af pladserne - hvilket hænger sammen med nogle ret besynderlige valgeregler. Samlet kan oppositionen mobilisere omkring en trediedel af medlemmerne.

Også inden for bibliotekarforbundet er fagforeningsbevidstheden stigende, under en venstrefløjdomineret ledelse.

Venstrefløjen er altså blevet væsentligt styrket med henblik på den fortsatte kamp mod nedskæringspolitikken. Men samtidig er det vigtigt at understrege at det faglige arbejde inden for de offentligt ansattes fagforeninger fortsat i høj grad drejer sig om overhovedet at udvikle en faglig bevidsthed, og dermed trænge standsbevidstheden tilbage.

5.2.3. Tilløb til koordinering af kampen

Det er allerede nævnt at fælestillidsmandskonferencerne i København også har inddraget de offentligt ansattes situation. Men i løbet af kongresperioden har der også været afholdt konferencer der alene har omhandlet de offentligt ansatte.

I forlængelse af konferencen d. 1. marts indkaldte Socialarbejdernes Fællesudvalg i Nordjylland til faglig konference for de offentligt ansatte i området, d. 12. april. Konferencen samlede omkring 200 tillidsfolk, hvor hovedparten kom fra pædagog- og socialrådgiverforeningerne, men der var også

deltagere fra HK, Bibliotekarforeningen, Dansk Post-og Telegrafforening, Danmarks Lærerefforening, Teknisk Landsforbund og flere akademikerfagforeninger.

Konferencen vedtog en udtalelse der vendte sig mod indkomst- og nedskæringspolitikken, mod trepartsforhandlinger og mod indgreb i dyrtidsreguleringen og taktreguleringen m.v., og vedtog at arbejde på en fortsat koordinering mellem de offentligt ansatte organisationer i Nordjylland. Det blev også understreget hvor nødvendigt det er at udvikle en fælles kamp mellem de private og de offentligt ansatte, og selv om det kan kritiseres at alliancen i forhold til "brugere" af den sociale service stod for svagt i diskussionen må konferencen alt i alt vurderes som et første væsentligt skridt i udviklingen af den koordinerede kamp i Nordjyllandsområdet.

På konferencen d. 1. marts blev det også vedtaget at arbejde for en konference for de offentligt ansatte i København (bl.a. på initiativ af Bibliotekarforbundet). I første omgang sigtede man mod at indkalde de klubber og fagforeninger, som havde vist vilje til aktivt at gå imod nedskærings- og indkomstpoltikken. Men i løbet af kort tid dukkede de politiske uenigheder i forberedelsesgruppen op til overfladen:

De DKP-orienterede kræfters aktuelle linie i kampen mod nedskæringerne er koncentreret om udviklingen af en såkaldt social solidaritetsbevægelse. Man har formuleret et grundlag for kampen, som selv efter DKP-målestok er usædvanligt udvandet og intetsigende, og som i sit politiske handlingsperspektiv alene peger frem mod parlamentsrettede manifestationer. Socialrådgiverforeningen har inviteret andre organisationer til at tilslutte sig eller lade være - grundlaget kan der nemlig ikke ændres på.

Det var baggrunden for at de ledende kræfter i forberedelsesgruppen - der var domineret af DKPs politiske synspunkter - stik imod alle tidligere aftaler udsådk konferencen til december, og dermed reelt sagde nej til at arbejde for en koordineret forberedelse af overenskomstforløbet.

På den baggrund tog venstrefløjen til venstre for DKP initiativ til en konference for de offentligt ansatte i hovedstadsområdet d. 13.9. Dette brud er naturligvis højst beklageligt, men DKPernes optræden gjorde det nødvendigt.

VS kunne fuldt ud bakke op om konferencens grundlag. Men det, at sådan en konference er åben for alle fagligt aktive, der kan støtte dens grundlag, giver nogle bestemte rammer for, hvad den kan bruges til. Den kan bruges til at få diskuteret nogle problemer. Men den er årligt egnet til at lægge grunden for en bredere koordinering mellem de offentlige arbejdspladser. Der er nemlig overhovedet ikke nogen sammenhæng mellem den indflydelse, de enkelte delta-

gere kan have på konferencen, og så den opbakning der rent faktisk har på deres arbejdsplads. Ihærdige enkeltpersoner får samme vægt som folk med en bred faglig opbakning, fordi de ikke behøver at være valgt af arbejdskammeraterne.

5.3. Den kommende kamp mod nedskæringerne

I den fortsatte kamp mod nedskæringspolitikken bliver vilkårene stadig vanskeligere og vanskeligere:

For det første fører både stat og kommune en stadig hårdere arbejdsgiverpolitik. En gruppe arbejdere der går i aktion konfronteres hurtigt med enten Kommunernes Landsforening, Finansministeriet eller Indenrigsministeriet. Det seneste eksempel så vi med aktionerne på Ebberødgård (Svane-parken) i august 80, hvor Finansministeriet reelt dikterede vilkårene. Et andet eksempel var skraldemændenes lønaktion i Ålborg i april 80, hvor aktionen endte resultatløst efter skiftende løfter og trusler fra den socialdemokratiske borgmester.

For det andet lægger staten det i højere og højere grad over i hænderne på kommunerne, at føre nedskæringerne igennem lokalt. Vi har ovenfor nævnt de vejledende statslige normer for henholdsvis biblioteks- og folkeskoleområdet, og hensigten med sådanne normer er klar nok: Maksimumsniveauet skal presses nedad, og hvor de lokale styreforhold tillader det, skal niveauet presses endnu længere ned.

Det er mere end nogensinde klart, at de offentligt ansatte ikke kan føre en succesrig kamp alene. Den faglige kamp inden for de offentlige ansattes organisationer skal selvfølgelig styrkes, og koordineres inden for området. Men denne koordinering må udstrækkes til at omfatte dels de privatansatte inden for LO-området, og dels "brugerne" af den offentlige service.

5.3.2. De offentlige ansattes faglige kamp

Det er vigtigt endnu en gang at understrege, at det faglige arbejde inden for de offentlige organisationer stadig i høj grad må være rettet mod en række politiske og organisatoriske barrierer for selve det at etablere et kontinuerligt fagligt arbejde:

- hierarkiet inden for de offentlige institutioner er i høj grad hæmmende for udviklingen af et samlet fagligt arbejde. Det gælder f.eks. det løn- og kompetencemæssige hierarki på hospitalerne, og (især) det lønmæssige hierarki på bibliotekerne
- de mange forskellige faggrupper fungerer tilsvarende hæmmende. Forholdet mellem HKere og socialrådgivere er blot et enkelt eksempel
- ansættelsesformerne er ligeledes forskellige, og modsætningerne mellem tjenestemand- og overenskomstansatte på f.eks. biblioteker og gymnasier vanskeliggør også en fælles faglig aktivitet
- organisationsprocenten er stadig et problem for nogle områder. F.eks. betjenes bibliotekerne i ca 60 af landets ca 290 kommuner fortsat af ufaglært arbejdskraft
- deltidsarbejdet er stadig udbredt inden for en del områder, og man ser lettere igennem fingrene med dårlige arbejdsforhold og stigende arbejdspress når man kun er på halv tid - generelt sagt. Som eksempel kan nævnes at ca 30% af Bibliotekarforbundets medlemmer er på deltid
- endelig er det stadig et problem at lønarbejderne er organiseret sammen med arbejdsledere og arbejdsgivere i samme fagforening. Det gælder f.eks. gymnasielærerne og bibliotekarerne.

Der skal altså stadig gøres et stort arbejde for bare at etablere en tradition for fagligt arbejde.

For de offentligt ansatte er en række af de centrale faglige krav de samme som for det private arbejdsmarked: 35 timers arbejdsuge uden lønnedgang og tempoopskruning, fuld dyrtidsregulering, fuld dækning under arbejdsløshed og bortfald af tidsbegrænsningerne. Men dertil kommer de særlige krav for de offentligt ansatte: Afskaffelse af de stive lønssystemer. På nogle områder skal der i første omgang specielt sættes på at få fjernet de nederste løntrin, på andre områder er kravet allerede i dag enhedsløn. Vi er imod princippet bag taktreguleringen, fordi det jo netop bundner i hele lønsystemet, uden mulighed for at hente lønforbedringer hjem i overenskomsterperioden, og uden aktionsret for tjenestemand, og fordi det iøvrigt automatisk giver mest til de bedst lønnede. Perspektivet på længere sigt må altså være at afskaffe taktreguleringen. Men så længe de offentligt ansatte står med ryggen mod muren, så er de nødt til at slå for en ordentlig taktregulering (dvs 100%) for overhovedet at holde skindet på næsen. For med mindre der kommer en meget bred og stærk kampbevægelse, så vil alternativet til taktreguleringen her og nu blive almindelig lønnedgang.

På en række områder kræver en slagkraftig kamp, at der udvikles en koordinering på tværs af faggrupper. Nogle steder, f.eks. på hospitalerne, har der været fremskridt i den retning i kongresperioden.

Der er mange vanskeligheder med at udvikle de offentligt ansattes faglige organisationer til at være både kæmpende og demokratiske. Men der findes også nogle udgangspunkter, som kan skubbe i den rigtige retning. F.eks. har en del af de fagligt aktive inden for den offentlige sektor samtidig erfaringer med demokratisk basisarbejde i kvindebevægelsen, energibevægelsen og andre steder. Det er erfaringer, der også kan og skal bringes i anvendelse i omformningen af de faglige organisationer.

5.3.2. De offentligt ansatte og oppositionsarbejde

Lige som det gælder for fagforeningsarbejdet i almindelig-gælder det også for oppositionsarbejdet inden for de offentligt ansattes fagforeninger, at dette arbejde adskiller sig fra det tilsvarende inden for LO-området. *Dels* på grund af arbejdets karakter: For de offentligt ansatte gælder det i endnu højere grad at den faglige politik også må forholde sig til selve indholdet i arbejdet. *Dels* på grund af organiseringskarakter: De offentligt ansattes fagforeninger har næsten ingen kamperfaringer, og er i det hele taget stort set uvant med at fungere som organisationer der søger at varetage medlemmernes interesser hvad angår løn- og arbejdsforhold.

Det er umuligt at give en samlet beskrivelse af oppositionsarbejdet inden for de forskellige fagforeninger, da det fungerer meget forskelligt fra område til område, afhængigt af de konkrete betingelser. Men helt generelt kan det dog siges at oppositionsarbejdet i almindelighed er rettet ind mod at varetage følgende opgaver:

- at styrke demokratiseringen af fagforeningerne (f.eks. ved modstand mod afgivelse af forhandlingskompetence til forbund og sammenslutninger, i forbindelse med overenskomstforløb, og andet)
- at øge ligestillingen mellem medlemmerne (f.eks. ved indførelse af reel ligeløn, og ens ansættelsesvilkår)
- at fastholde de arbejdslose i fagforeningsarbejdet (f.eks. ved at støtte oprettelse af arbejdsledeshedsudvalg med klubstatus)
- at udvikle kampen mod nedskæringerne i sammenhæng med kampen for arbejdsfunktioner i arbejderklassens interesse (f.eks. ved et øget forebyggende sundhedsarbejde, fremfor det dominerende symptombehandlende)
- at effektivisere ledelsens lønkrav m.v.

Organisering af oppositionsarbejdet varierer også nævnt fra område til område.

Omkring de generelle principper for oppositionsarbejdet vil vi henvisse til afsnit 4.5., der handler om de ting. Men der er grund til at pege på et særligt problem omkring oppositionsarbejde inden for en række mellemlagsfagforeninger:

Et oppositionsarbejde, der skal vinde bredere opslutning, må her nødvendigvis udvikle svar på de problemer, der hænger sammen med arbejdets *indhold*. For gymnasielærerne drejer det sig om en uddannelsespolitik i forhold til de 16-19 åriges uddannelser og gymnasiets placering i den forbindelse. Og noget lignende på andre områder. Allerede i dag gælder det, at et oppositionsarbejde, der *udelukkende* tager fat på løn og arbejdsforhold falder bagom de problemer, der faktisk trænger sig på for medlemmerne.

5.3.3. De offentligt ansatte, mellemlag og LO-området

Vi har allerede været inde på, at en række af de centrale faglige krav er fælles for offentligt og privat ansatte, for mellemlag og arbejdere (hvad enten de nu er offentligt eller privat ansatte). Det siger sig selv, at styrken i kampen for disse fælles krav bliver større jo mere samlet og koordineret kampen føres. Her må en elementær forudsætning være, at overenskomstforhandlingerne for LO-området og for de offentligt ansatte kører *samtidigt*. Men derudover må der arbejdes på at udvikle koordineringen inden for tillidsmandsbetvægelsen. Og i det omfang tillidsmandskoordineringerne ikke sørger for at organisere den fornødne støtte til konkrete

kampe, må grupper inden for både LO-området og de offentligt ansatte tage sagen i egen hånd, og støtte hinanden økonomisk og politisk.

Men de fælles interesser gælder ikke kun omkring arbejdstid, dyrtdisregulering m.m. Den stærkt arbejdsløsheds-skabende politik, angrebene på centrale samfundsmæssige behov, den sociale fordelingspolitik rammer bredt blandt både LO-arbejdere og offentligt ansatte mellemlag. Derfor må der også arbejdes på at skabe samling omkring nogle krav, der *bryder* med regeringens krisepolitik på disse områder. F.eks. krav, der siger mod en afskaffelse af energif-hængigheden af de multinationale, eller mod en radikal om-lægning af skattesystemet.

Specielt er det vigtigt i den forbindelse, at de offentligt ansattes arbejde griber ind i LO-arbejdernes levevilkår, og det samme gælder den omvendte vej rundt. Bygningsarbejdere, forskellige grupper af offentligt ansatte inden for sundheds-, social- og uddannelsessektoren og endelig alle de arbejdere og mellemlag, der er brugere af institutionerne, har f.eks. en fælles interesse i at få noget mere institutions-byggeri sat i gang på vigtige områder. Det kan være udgangspunkt for en kontant modstand mod krisepolitikken i form af fælles aktioner - f.eks. besættelser af byggepladser, fælles aktioner på forskellige institutioner med elendige lo-kaleforhold, overbelægning m.m.

5.3.4. De offentligt ansatte og brugerne

De kampkrav, som offentligt ansatte og brugere i dag må forsøge at samles omkring, drejer sig først og fremmest om at slå nedskæringerne tilbage. Det er i sig selv en enormt krævende opgave at kunne bygge styrken op til at kunne gøre det, og det ville være en kæmpesejrer, hvis det lykkedes over en bredere front. En sejr, der ville bringe hele krisepolitikken i afgørende vanskeligheder.

Men selv om de fælles *aktioner* i første omgang må være centreret om at slå selve nedskæringerne tilbage, så betyder det ikke, at alliancen kun skal bygges op omkring kampen mod nedskæringerne. Allerede i dag må der arbejdes på at udvikle alliancen mellem de offentligt ansatte og brugerne, specielt fra arbejderklassen, omkring mere vidtgående krav.

Arbejderklassens problemer i forhold til sundhedsvæsenet, socialvæsenet osv., drejer sig jo ikke bare om nedskæringerne. Der kan f.eks. ikke ændres grundlæggende ved den daglige undergravelse af arbejderklassens helbred, hvis der ikke sker en *omfattende ændring af hele sundhedssystemet* - først og fremmest i retning af at *forebygge* ødelæggelsen af helbredet på arbejdspladsen, i boligkvarteret og andre steder i dagligdagen. Og det vil være nødvendigt, at arbejdere og beboere *selv* kontrollerer dette forebyggende arbejde. F.eks. i form af retten til at afbryde sundhedsfarlige arbejdsprocesser og i form af en arbejderstyret bedriftsundhedsjeneste.

Samtidig fungerer hospitalssystemet undertrykkende, umyndiggørende og uhensigtsmæssigt både for hospitalsarbejdere og patienter. Hvis der for alvor skal gøres noget ved det, må der vendes op og ned på institutionernes måde at fungere på i det daglige. Alle grupper blandt de ansatte og patienterne må have indflydelse på, hvordan arbejdet tilrettelægges og hvilke behandlingsformer, man bruger.

Det er klart, at der er tale om ret radikale krav. Men de *problemer* de forholder sig til, er jo i allerhøjeste grad *aktuelle* for arbejderklassen og andre. Derfor må der også allerede

i dag kunne peges på, hvad der skal til for at give et effektivt svar på problemerne, selv om man ikke er i stand til at gå i aktion for det i morgen.

Det er ikke kun vigtigt for at kunne opbygge alliancen på længere sigt. Det har også betydning for at styrke alliancen *her og nu*, fordi de offentligt ansatte ved at fremføre de perspektiver gør det klart, hvordan de står i forhold til arbejderklassens fundamentale interesser.

Den seneste hospitalsarbejderkonference (HAK 80) tog et skridt i den retning gennem en udtalelse, der både lagde op til en kamp mod nedskæringerne og pegede på perspektivet om en arbejderstyret bedriftsundhedstjeneste og ændringer i arbejds- og boligmiljøet.

Eksemplet med samarbejdet mellem bibliotekspersonalet og Christianshavns beboerforening drejede sig også om, hvordan brugerne gjorde deres indflydelse meget mere direkte gældende end normalt - det videre perspektiv kan være krav, der peger på øget brugerindflydelse f.eks. på åbningstider, bogbestand, opsøgende biblioteksarbejde i forhold til arbejdspladser m.m.

6. Centrale kampområder udenfor arbejdspladserne

Boligkampen

Boligområdet har en central plads i den statslige nedskæringspolitik. Reallønnen udhules gennem huslejestigninger, og nedskæringerne i nybyggeriet øger arbejdsledigheden. Dertil kommer at den statslige boligpolitik udbyder de splittelser blandt lønarbejderne, som bundet i de mange forskellige boligformer: Ejerne favoriseres på bekostning af lejerne, det nye sociale boligbyggeri på bekostning af det ældre osv.

Borgerskabets politiske offensiv inden for boligområdet er helt klar i sit sigte: Det drejer sig om at etablere et såkaldt frit boligmarked for udlejningsbyggeriet - huslejen skal afgøres af forholdet mellem udbud og efterspørgsel. Det reelle indhold er huslejestigninger over alt hvor lejen endnu ikke har nået niveauet for det nyeste og dyreste udlejningsbyggeri. Samtidig skal ejerboligen styrkes: Udstykningen i ejerlejligheder skal fortsættes og parcelhusprivilegierne bevares.

Socialdemokratiet taler derimod gerne om en god og billig bolig som en menneskeret. Men det er svært at forene med accepten af byggemonopolernes og spekulationskapitalens interesser. På den ene side har Socialdemokratiet tilsluttet sig målsætningen om det frie boligmarked - med boligforliget i 1966 - på den anden side har partiet lagt vægt på kompensation for lejerne: Boligsikring, rentesikring, driftssikring osv. Ordninger der er betalt over skattebilletterne, dvs. overvejende af lønarbejderne selv.

Allerede tilladelsen til udstykning af ejerlejligheder i 1966 og principtilslutningen til det frie boligmarked - og dertil hørende huslejeforhøjelser via den omkostningsbestemte husleje - i 1974 skabte uro i den socialdemokratiske dominerede lejerbevægelse, og denne uro er taget til.

Med krisens gennemslag har også den socialdemokratiske boligpolitik bevæget sig mod højre: Lejlighedsbesættelserne er blevet kriminaliseret og blokadedecirkulæret taget i brug over for boligaktivister. Huslejeboycotaktionerne er blevet angrebet via antiboykotloven, der sigter mod at splitte aktionerne ved at undergrave den enkelte aktionerendes økonomiske grundlag for at deltage i aktionen. Dertil kommer at det sociale boligbyggeri er faldet voldsomt, kollegiebyggeriet er gået helt i stå og rentefradragsreformen endnu en gang er blevet lagt i skuffen. Og det er ikke dem med de jævne indkomster, der nyder godt af ejerboligprivilegierne.

Det er en del af baggrunden for at boligbevægelsen er blevet styrket og aktiviseret, og dermed har været i stand til at tilkæmpe sig en række resultater og sejre.

På den ene side er der tale om konkrete delsejre i enkeltaktioner: Der er blevet stoppet for fupmoderniseringer og ejerlejlighedsudstyknings gennem fysiske blokader og besættelser. Huslejestigninger er faldet bort eller blevet reduceret gennem boycotaktioner, inden, for det nye sociale boligbyggeri. Ejere er blevet tvunget til at vedligeholde, brandsikre, eller modernisere på beboernes betingelser, osv.

På den anden side er der opnået politiske resultater i kraft af indrømmelser i lovgivningen: Gennemførelsen af stop for udstykning af ejerlejligheder i langt størstedelen af ejendomsmene fra før -66 er den mest markante indrømmelse til boligbevægelsen. Her spillede VS en central rolle i arbejdet på at stramme det første lovforslag fra regeringen, og at dette lyk-

kedes må i høj grad tilskrives at VS gennem en god kontakt til boligbevægelsen havde de konkrete eksempler i, orden. Samtidig fremsatte VS det helt rigtige lovforslag, som ville have stoppet alle huller. Dertil kommer at forskellige kommunalbestyrelser er blevet tvunget til indrømmelser - som f.eks. Århus Byråd, der har vedtaget at stramme uddelingen af dispensationer fra bygge Lovgivningen og gennemføre obligatorisk lejerhøring i forbindelse med (fup)moderniseringer i den ældre boligmasse. Også her har VS spillet en central rolle. Endelig er indførelsen af en driftssikringsordning til kriseramte højrentebyggerier et udtryk for boligbevægelsens pres - men også et udtryk for de politiske vanskeligheder i den aktuelle boligkamp.

Det er ikke lykkedes at sprænge de økonomiske rammer for den vedtagne driftssikringsordning, og ordningen er således også et eksempel på en dygtigt gennemført statslig del og hersk politik, med Socialdemokratiet som drivende kraft. De dele af højrentebyggeriet som tidligere var ude i aktioner slås nu om at få del i de ialt 56 mill. kr. der er afsat til at begrænse huslejestigningerne. Dertil kommer at de 56 mill. kr. finansieres af et reduceret nybyggeri - og på længere sigt er et stort nybyggeri overhovedet en forudsætning for, at der er nogen chance for at holde huslejerne nede. Knapheden på boliger umuliggør slet og ret at lejen kan fastholdes på et rimeligt niveau.

Den økonomiske splittelse af boligaktionerne inden for det nyere sociale byggeri (højrenten) er blevet fulgt op af en politisk disciplinering af alle huslejeboycotaktioner - også her har Socialdemokratiet været drivkraft. Fremover vil enhver huslejeboycot kunne mødes med modregninger enten i lønnen eller i studiestøtten - med følgende sortlisting hos arbejdsgiverne.

Generelt set er boligbevægelsen altså trængt i defensiven, selvom der stadig aktioneres lokalt - f.eks. er der tilløb til nye aktioner inden for højrenten. Men hvis boligbevægelsen på blot lidt længere sigt skal undgå et afgørende nederlag, er det helt nødvendigt at der formuleres og kæmpes for krav, som kan være fælles for den opsplittede lejebojsektor, f.eks. kravet om at boligsikringen skal beregnes af huslejen incl. varmeudgifter, jvf. den stadige forhøjelse af energifgifterne.

For VS betyder det, at der stiller sig tre hovedopgaver for boligarbejdet i den kommende kongresperiode:

For det første: At styrke organiseringen af beboerarbejdet, bl.a. i form af lokale enhedsorganisationer, hvor f.eks. både lejerforeninger og beboeraktioner indgår, og ved at arbejde for en samling af lejerbevægelsen i LLO. Betingelserne for forskellige alt efter hvor i landet det foregår, og inden for hvilken boligform: Det private udlejningsbyggeri, det ældre sociale byggeri, det nyere sociale byggeri (højrenten) eller kollegierne. Men under alle omstændigheder er en samling af lejerbevægelsen uomgængelig, ligesom en styrkelse af venstrefløjnen inden for LLO er det.

For det andet: At knytte den dagsaktuelle kamp - mod huslejestigninger, ejerlejlighedsudstyknings mv - sammen med kampen for en sammenhængende boligreform, der kan sikre nogle fælles forbedringer for brede lønarbejdergrupper

på boligområdet. Det drejer sig f.eks. om det princip at boliggiften ikke må overstige 15% af indkomsten, om vores forslag til ændring af ejerboligbeskatningen, og om kravet om en udvidelse af det sociale boligbyggeri, således at der bygges mindst 40.000 boliger om året. Et krav som VS må arbejde for vinder indpas i fagbevægelsen, i første omgang ved en aktiv opbakning fra tillidsmandsbevægelsen.

For det tredje: At styrke aktiviteternes i forhold til byfornyelsen. Med grundloven i hånd udsatte borgerskabets talerør i Folketinget - V, K og Z - virkeliggørelsen af det socialdemokratiske byfornyelsesprojekt. Også efter at boligministeren havde lokket med huslejeforhøjelser og spekulantfordelle. Men aktiviteterne på byfornyelsesområdet har jo ikke stået stille af den grund. Ingen har vel endnu glemt kampen om Byggeren på Nørrebro, der jo stadig fortsætter omkring det efterfølgende retsopspør.

De dele af partiet der var mest direkte involveret i aktiviteterne arbejder for tiden på en mere omfattende opsummering, som vi hverken kan eller vil forsøge at komme i forkøbet. Men undervejs i forløbet tog vi stilling til et par principielle forhold, som vi ganske kort vil ridse op.

Borgerrepræsentationen's flertal pålagde vores borgmester at fjerne den klausul, som var indbygget i byggetilladelser - og som sagde at byggelejligheden skulle integreres i nybyggeriet. Klausulen var helt klart ulovlig, men borgmesteren sagde ikke desto mindre nej. Her understregede vi - i enighed med de fleste af de direkte involverede VSere - at et sådant ulovligt nej ikke kunne stå alene. Og i vores agitation understregede og påviste vi, at et massivt flertal af befolkningen i kvarteret faktisk gik ind for at bevare byggelejligheden hvor den lå - og demonstrerede dermed indholdet af vores agitation for et reelt og mere direkte demokrati.

Selve klausulen gav også tidligere anledning til diskussion - allerede før den ekstraordinære kongres. I den sammenhæng understregede vi at borgmesterposten netop ikke alene kan bruges til at føre ren VS-politik. Det er også en administrativ post. Den ulovlige klausul havde derfor i første omgang til formål at skabe opmærksomhed og vinde tid - og dermed give mulighed for at styrke den lokale mobilisering, bl.a. ved et øget arbejde i forhold til Byggefagenes Samvirke. Efter at et flertal i Borgerrepræsentationen havde fjernet klausulen og vedtaget at rydde det halve af Byggeren blev blokaden styrket og siden fulgte den voldelige konfrontation.

6.2. Energikampen

Overalt i den kapitalistiske verden er a-kraftmodstanden i offensiven. A-kraften udbygges stadig, men langt fra i det tempo, som staterne og atomindustrien havde kalkuleret med. Kun Frankrig nægter at skære ned på deres ambitiøse a-kraftprogram. EF søger stadig at presse en større udbygning igennem.

Nedskæringerne i a-kraft udbygningen er en følge af en kombination af folkelig modstand og økonomiske og sikkerhedsmæssige problemer. Det hænger sammen på den måde, at den dårlige økonomi i høj grad er en følge af øgede sikkerhedskrav, som igen i høj grad er en følge af den folkelige modstand.

A-krafttilhængerne verden over blev rystet af ulykken i Harrisburg i marts-april 79, og pludselig kunne en lang række andre større og mindre ulykker verden over heller ikke længere skjules.

Parallelt hermed har a-kraften fået endnu et gok i nøden i Danmark. Helt ind til august 79 nægtede regeringen at udar-

bejde en energiplan uden a-kraft, og satse på at vedtage a-kraften i 1981. Men så blev det for grotesk: Alle kunne se, at ELSAM's hastværksundersøgelse vedrørende affaldsdeponering i Nordjylland ville blive dilettantisk, og de foretrukne a-værksplaceringer lå for nær ved større byer. Derfor udsåkøder regeringen a-kraften i yderligere to år, og man gik modstræbende i gang med at lave en energiplan uden a-kraft. Men a-kraften favoriseres stadig med forskningsbevilling.

Parallelt med denne udvikling er a-kraftmodstanden også blevet styrket herhjemme, først og fremmest med baggrund i de miljøproblemer der er forbundet med a-kraften. A-kraften giver fare for helt uoverskuelige katastrofer, og for en snigende forurening, som kan give konsekvenser i en uoverskuelig lang tidsperiode (det radioaktive affald). Dertil kommer spørgsmålet om politistatstendenserne, som følge af at man har disse ekstremt farlige anlæg liggende, og specielt at man har plutonium i cirkulation. Endelig er der den øgede afhængighed af de multinationale selskaber ved overgangen til a-kraft.

A-kraften er altså en trussel mod levevilkårene, samtidig med at en indførelse af a-kraft vil lægge hindringer i vejen for kampen for socialismen. Det er altså et mål i sig selv, såvel for socialister som for de folkelige bevægelser, at undgå atomkraften.

Det umiddelbare alternativ er kul. Kulressourcerne er store nok til, at alle lande kunne satse på kul i stedet for a-kraft i flere hundrede år frem i tiden. Men anvendelsen af kul giver miljøproblemer i et helt uacceptabelt omfang, både i kulminerne og ved afbrændingen, og hvis den kolossale afbrænding af olie, kul og gas fortsat vokser, kan den øgede kuldioxid-mængde forrykke atmosfærens varmebalance med katastrofale følger for livet på jorden (kuldioxid er selve forbrændingsproduktet fra både kul, olie og gas).

På grund af alle disse problemer ved a-kraft og kul er kravet om vedvarende energi opstået som alternativ: Sol, vind, jordvarme osv.

Det er lykkedes at presse staten til at give nogle klatskilling til udviklingen af vedvarende energi, men det er en lang og svær kamp at tvinge regeringen til en reel anerkendelse. Det kan kun ske ved, at så store befolkningsgrupper som muligt manifesterer en modstand imod a-kraft, og en støtte til en alternativ energiplan. Det kan kun ske ved at *begge* dele - kritikken af a-kraften og opstillingen af et alternativ - fremføres på alle niveauer: Af bevægelserne, i foreningerne, i folketing og kommunalbestyrelser, osv. Derfor kan VS ikke overlade udformningen af en energi-reformplan til bevægelserne. Det er *også* VS' opgave.

Målsætningen med en sådan reformplan er altså i første omgang at undgå atomkraften, og at nedbringe forureningen ved den traditionelle energiforsyning, dvs. det er en forsvarskamp. Men dertil kommer nogle mere offensive perspektiver. Ved hjælp af vedvarende energi, og mindre kraftvarmeværker (dvs. elværker, hvis spildvarme bruges til fjernvarme) kan man i praksis demonstrere et eksempel på en mere decentral og økologisk produktionsstruktur, som peger frem imod det socialistiske samfund, som vi ønsker.

Det er helt centralt for os som VS'ere, idet energikampen er et af de kampfelter, hvor vi er i stand til at forbinde de konkrete og aktuelle kampmål med vores perspektiver for den socialistiske samfundsindretning. Det er selvfølgelig tilsvarende et vigtigt forbehold at der netop kun er tale om et enkelt element, og vi må tage afstand fra visse dele af miljø- og energibevægelsernes forsøg på at tegne et "alternativ

samfund" alene ud fra økologiske forestillinger.

Men en sådan reformplan forholder sig altså ikke alene til atomkraften, men også til Nordsøgassen, og til varmeplanlægningen generelt.

I starten af 79 fik staten langt om længe en aftale i stand med DUC om levering af naturgas fra 1984. Helt i forlængelse af koncessionsforhandlingerne i 1962 og 1976 var det DUC, der trak det længste strå: De scorer en gigantisk profit, de kan bestemme udvindingstempoet osv. Staten har ikke engang fået forkøbsret til olien, og først i foråret 80 er der indledt forhandlinger om bl.a. bygning af en statslig olierørledning fra Nordsøen kombineret med en forkøbsret.

Dette har givet baggrund for at VS' klassiske krav om nationalisering af olien og gassen i Nordsøen har vundet bredere og bredere opbakning. I foråret 80 blev det vedtaget på et landsmøde i OOA, og på Socialdemokratiets seneste kongres stod det centralt i debatten. Det kunne umuligt blot fejles af bordet, omend det heller ikke kunne vedtages; der blev nedsat en kommission til at kigge nærmere på sagen.

Hvis naturgassen og spildvarmen fra kraftværkerne skal kunne udnyttes er der ingen vej uden om at forsøge en styring af varmemarkedet. Her er det først og fremmest de multinationale selskaber, elselskaberne og staten der repræsenterer modstanderne.

Elværkerne er stadig en stat i staten, og gør hvad de kan for at sabotere udbygningen af private/kollektive vindmøller. Samtidig satser de på store kulindkøb i Sydafrika, som skal bruges i nogle kolossale kulfyrede kraftværker (Studstrup, Risinge, Amager og Limfjorden). Det er helt i overensstemmelse med elværkernes profitinteresser, men hindrer enhver fornuftig varmeplanlægning.

Folketinget har vedtaget en spagfærdig bøn til elværkerne om i det mindste at købe kullet et andet sted end i det racistiske Sydafrika - men som bekendt hjælper det ikke meget at bede kapitalinteresser om at være noget andet. Dertil kommer at staten ikke på nogen måde støtter udnyttelsen af den vedvarende energi i de områder, hvor der skal være naturgas og kraftvarmeforsyning. Tværtimod er staten aktiv i at lægge den vedvarende energi hindringer i vejen - og forbyder andre steder opførelsen af vindmøller, under påskud af fredningsinteresser. Kort sagt: Staten yder en passiv støtte til elværkernes offensiv.

Det har også været tilfældet i Århus, hvor der gennem hele 79 har været ført en kamp for at bevare det lokale gasværk. Ud fra snævre driftsøkonomiske beregninger er der lagt op til at lukke værket, og brugerne pålægges en betragtelig udgift til at skifte til el - samtidig med at det bliver dyrt at skifte til naturgas siden hen. VS har støttet kampen mod lukningen, og herunder kravet om midlertidig brugerovertagelse af værket, som et led i afsløringen af de lokale socialdemokratiske og borgerlige politikeres beboerfjendtlige energipolitik. Men kampen synes nu at være tabt.

I den kommende kongresperiode må VS i endnu højere grad end hidtil forsøge at styrke energikampen - dels i forhold til OOA, dels i forhold til fagbevægelsen, og endelig i folketing og kommunalbestyrelser.

OOA er blevet kraftigt styrket i kongresperioden. Efter en nedgangsperiode besluttede et landsmøde i foråret 79 at lave den hidtil største kampagne i bevægelsens historie, hvor en avis over temaet "Danmark uden atomkraft" skulle uddelles til samtlige husstande i hele landet. Dette er blevet gennemført i tiden fra december 79 til april 80, og har inddraget adskillige tusinde mennesker udover hele landet. Desuden

har OOA som nævnt vedtaget kravet om nationalisering af olien og gassen i Nordsøen, og er også begyndt at blande sig med bud på en styring af varmemarkedet. Endelig har OOA afholdt to tillidsmandskonferencer om a-kraft i henholdsvis september 79 og februar 80.

Der er samtidig ved at komme væsentligt flere VS'ere i OOA, selv om det stadig er for få i forhold til bevægelsens størrelse, energikampens politiske betydning, og VS' gamle engagement i kampen mod a-kraften. De aktive VS'ere i OOA har også arbejdet aktivt med at styrke forbindelsen mellem *energiebevægelsen* og *fagbevægelsen*, og vores energipolitiske udvalg har samtidig ønsket at prioritere denne side af energiarbejdet højt. Men arbejdet har i høj grad været præget af både organisatoriske og politiske problemer: Den interne forberedelse og koordinering op til de to tillidsmandskonferencer har været for dårlig. Det samme gælder energikampens beskæftigelseside: Den vedvarende energi giver en større og mere meningsfuld beskæftigelse end a-kraften, og agitationen omkring dette må være central i arbejdsløshedsarbejdet. Her har de politiske uenigheder i partiet omkring arbejdsløshedsarbejdet dog været for omfattende til, at det har været muligt for VS at være udfarende i agitationen, i noget synderligt omfang.

Men der er faktisk ved at blive etableret et samarbejde mellem dele af den faglige sektor, og det energipolitiske udvalg, dels omkring urantransporterne, som inddrager sømænd, havnearbejdere og chauffører, og dels omkring Barsebäck-beredskabsplanen, hvor HT-chaufførerne skal ind i den strålingsramte zone, og evakuere personale, klienter og patienter på hospitaler og institutioner; hvorefter busser skal videre og hente forskellige arbejdergrupper der ikke "kan" forlade eksplosionstruede arbejdspladser.

I de parlamentariske sammenhænge har VS på folketingsplan fortsat agitationen og kulegravningen i forhold til DUC-koncessionen, og sammen med SF og Retsforbundet er der taget initiativer vedrørende Barsebäck, sådan som det også har været tilfældet i Borgerrepræsentationen, og i en del kommunalbestyrelser i Hovedstadsområdet.

Det er klart at dette arbejde må fortsættes, ligesom vi fortsat må agitere for udbygningen af den vedvarende energi. Det er også oplagt at lave forslag til kommunale beskæfti-

gelsesprojekter inden for energiområdet, og i forbindelse med debatten om varmeplanerne vil det ofte være nødvendigt at udarbejde alternative planer for varmeforsyningen; det gælder specielt i de kommuner og amter, hvor elværkerne planlægger at opføre kæmpeværker - kulfyrede eller med atomkraft.

Endelig må vi styrke arbejdet inden for alle de områder hvor energibesparelser blot er ét blandt flere andre elementer, f.eks. kampen for øget kollektiv trafik på bekostning af privatbilismen, kampen for bedre og mere energikønomiske produkter, f.eks. husholdningsapparater med tvungen deklaration af energiforbrug osv. Disse aktiviteter skal selvfølgelig ikke begrænses til det parlamentariske plan alene, men kravene på disse områder må nødvendigvis rettes til stat, amt eller kommune.

I organiseringen af den videre energipolitiske kamp må VS fortsætte den hidtidige linje: Vi må markere en klar og selvstændig profil, og vi må arbejde på at udvikle enhedsinitiativerne over alt hvor det er muligt.

I december 78 udgav vi pjecen »Energikampen«, i forbindelse med EF-valget fulgte pjecen om »EF, energi- og miljøpolitik«, og der er nu en ny udgave af Bulletin-særnummeret om a-kraft på vej.

Som nævnt må vi styrke arbejdet inden for OOA, og vi må især søge at bidrage til udviklingen af fælles energipolitiske krav mellem energibevægelsen og dele af fagbevægelsen, og i denne sammenhæng står kravet om nationalisering af olien og gassen i Nordsøen centralt.

Det er et krav der i stadig stigende grad har vundet politisk forståelse i brede dele af arbejderklassen og befolkningen iøvrigt, og forståelsen vil næppe blive mindre efterhånden som reallønsfaldet fortsætter sammen med fortsatte milliardforøringer til DUC.

Det er et krav, der giver VS mulighed for at gå politisk i offensiven såvel i forhold til den organiserede venstrefløj, som i forhold til store dele af befolkningen. Derfor må VS tage initiativ til at der rejses en kampagne for dette krav. En kampagne der må tage form af et enhedsinitiativ åbent for alle - og dermed i praksis blive en demonstration af at der er andre og mere reelle former for enhed på venstrefløjen end DKP's udgave af "aktionsenhedens metode". Samtidig vil kampagnen give os nogle nødvendige erfaringer med at fungere koordineret på landsplan inden for forskellige kampfelter: På arbejdspladserne og i boligområderne, inden for fagforeningerne og inden for energibevægelsen, og i de forskellige parlamentariske sammenhænge.

6.3. Studenterbevægelsen

Den statslige offensiv inden for universitetsområdet betyder en faglig og politisk indsnævring af studiemulighederne, en opsplitning og individualisering af studiesituationen og et øget eksamensræs. Samtidig er uddannelsessektoren et af de områder, der rammes hårdest af krisepolitikken, med nedskæringer af universiteternes budgetter, og en generelt lav SU. Levevilkårene og studiesituationen forringes, samtidig med at der bliver stadigt dårligere rammer for studenterpolitiske og fagkritiske aktiviteter.

Denne offensiv har drevet studenterbevægelsen baglæns i hastigt tempo. Til trods for en række aktioner på forskellige områder er modløsheden og passiviteten i dag så udbredt som nogen sinde inden for den sidste halve snes år. Bevægelsen er faldet i småstumper - og denne karakteristik er også, og måske især, dækkende for VS' studenterpolitiske ar-

bejde.

Siden ernækekongressen har arbejdet været domineret af dybe splittelser mellem forskellige studenterpolitiske grupperinger inden for sektoren. To grupperinger (VUS og tendens 3) med udgangspunkt i det vedtagne kommissorium, og en gruppering med udgangspunkt i det forslag til kommissorium der blev forkastet på 10. kongres (samfundsfagskommissoriet) har været i kraftige diskussioner om studenterbevægelsens aktuelle og langsigtede opgaver, VS' rolle i forhold hertil og endelig enheds- og alliancepolitikken inden for studenterbevægelsen. I første omgang medførte splittelserne at VUS' formelle funktion som koordinerende og samledende udvalg på centralt plan blev tømt for indhold: VUS blev én blandt flere kæmpende grupper. I anden omgang medførte splittelserne at VUS nedlagde hvervet, og siden foråret 80 har VS været uden udnævnedessekretariat.

Inden for studenterbevægelsen som sådan medførte splittelserne at Kommunistiske Studenter i 1979 fik overdraget ledelsen af Danske Studerendes Fællesråd et år frem.

Et af hovedspørgsmålene i uenigheden blandt VS'erne har som nævnt været holdningen til arbejdet i studenterbevægelsen. Her er VUS flere gange - og med rette - blevet kritiseret for at bryde med VS' generelle principper for bevægelsesarbejde. VUS brød således med den såkaldte fagkritiske fraktion under angivelse af, at denne fraktion ikke ville føre interessekamp, og de sidste to års praksis har faktisk vist det modsatte (besættelserne af universiteterne som et led i kampen mod nedskæringerne, og aktioner for boligløse studerende er nogle af eksemplerne). Samtidig har VUS' kritik af den fagkritiske fraktion haft det reelle i sig, at mange VS-studenter i den fagkritiske fraktion reelt har afvist politisk støtte til de studerendes interessekamp. Det drejer sig om kammerater med tilknytning til det såkaldte samfundsfagskommissorium.

Resultatet af disse bataljer har været at det i dag er meget meget få VS-studenter der arbejder aktivt studenterpolitisk. VUS forsøgte at løse op for denne situation ved at foreslå eksklusion af nogle medlemmer af tendens 3; men efter at have fremsendt dette krav til behandling i HB mødte man op på selve mødet, og trak anmodningen tilbage. Det er der ingen der skal kritiseres for, men der kan være god grund til at advare imod at vi forsøger at løse VS' politiske og organisatoriske problemer ved hjælp af eksklusionsparagraffen.

Det er indlysende at der er en stor del af VS' medlemmer der i praksis arbejder ud fra en anden partitrolleopfattelse, end den der kan skabes bred samling om ved højtidelige lejligheder, såsom kongresser.

Det er lige så indlysende at det der i første omgang skal til for at rette op på VS' studenterpolitiske arbejde er en styrkelse af dobbeltorganiseringerne, og en styrkelse af introduktionen af nye VS-studenter.

Vi vil iøvrigt ikke her forsøge at komme med bud på hvilke politiske retningslinjer, der må gælde for arbejdet, udover dem der allerede var indeholdt i det kommissorium der blev vedtaget på tiende kongres, hvor det netop blev præciseret at den fagkritiske kamp, og de studerendes interessekamp må udvikles i indbyrdes sammenhæng med hinanden.

6.4. Militærpolitik

Siden 1975-76 er den soldaterfaglige kamp blevet styrket væsentligt både organisatorisk og politisk: Der er blevet indført soldaterløn, nedsat arbejdstid, og ret til at forlade tjenestestederne uden for arbejdstiderne, og soldaterbevægelsen

har formået at stable et selvstændigt blad på benene, som raktion på Forsvarsministeriets og Forsvarskommandoens censur indgreb, over for de værnepligtiges hidtidige blad (der i modsætning til det nuværende var statsfinansieret).

I denne periode er det også lykkedes at få skabt et udmærket soldaterfagligt arbejde i VS, og soldatersektoren er i dag en af partiets bedst fungerende sektorer.

VS' politiske gennemslagskraft kan konkret måles ved at uforholdsmæssigt mange VS'ere fungerer som talsmænd, eller indvælges i de værnepligtiges Forretningsudvalg; og selv om de mange VS-tillidsposter til dels kan forstås ud fra en bedre skoling og et højere aktivitetsniveau, så er det også et af mange udtryk for en ret udbredt utilfredshed med det militære system, blandt de menige.

Men det var først i foråret 80 at der for alvor kom gang i det militærpolitiske arbejde, mere generelt set - bl.a. inspireret af NATO's vedtagelse af stationering af atomraketter i Vesteuropa. Det begyndende arbejde har også givet sig udtryk i et forslag til forsvarsforslagskampagne, og i et forslag til militærpolitisk platform som vil blive forelagt til vedtagelse på kongressen. Dette ser vi som nogle positive første og nødvendige skridt.

Derudover vil vi understrege nødvendigheden af at dette arbejde styrkes og udvikles i den nærmeste tid: Udviklingen i den kapitalistiske krise gør for hver dag forsvars- og sikkerhedspolitikken mere og mere påtrængende. Vi kender borgerskabets svar: En styrkelse af det danske forsvar og af NATO. Vi kender også princippet i Socialdemokratiets svar, selv om den socialdemokratiske ledelse har sine problemer med at få bragt benene helt præcist. Det drejer sig om fortsat tilslutning til NATO, og en lidt verdensfjern politik der sætter på at opretholde status quo. Vi kender også DKP's og fredsbevægelses svar.

Til foråret kan vi forudse et nyt dansk forsvarsforslag, som vi under alle omstændigheder må forholde os til, også selv om det sandsynligvis bliver en del af en større omgang "kriseløsningsgrød".

Og på lidt længere sigt er udsigterne langt fra hyggelige. Findes der mon i dag en eneste VS'ere der kategorisk vil afvise muligheden for at vi inden for de nærmeste 10 år indtræder i en større militær konfrontation?

6.5. Det kommunalpolitiske arbejde

Vi ser ingen grund til at tage det parlamentariske arbejde i al almindelighed op til behandling i denne beretning. Arbejdet i folketinget diskuteres jævnligt i HB, og som et led i dette behandles folketingsgruppens beretninger og årsplaner også af HB.

Men der kunne være grund til nogle korte bemærkninger om det kommunalpolitiske arbejde: Ved kommunalvalget i 1978 blev ialt 27 VS'ere indvalgt i kommunalbestyrelser og amtsråd. København fik endnu engang en VS-borgmester,

og ved valget i november 1981 tyder alt på at VS vil kunne notere en betydelig fremgang.

Med tillægget til ID 166 har alle medlemmer fået en mere generel orientering om det kommunalpolitiske arbejde, og vi vil derfor indskrænke os til at understrege nogle mere principielle problemer ved arbejdet, og ganske kort markere vores stillingtagen til diskussionen om VS-borgmester eller ej.

Generelt set er det helt givet at VS' kommunalpolitiske arbejde i løbet af kongresperioden har medført en styrkelse af det lokalpolitiske arbejde, og af bevægelsesarbejdet rundt omkring.

Men der kan endnu gøres meget for at styrke samspillet mellem det parlamentariske og det udenomsparlamentariske arbejde, og som et led heri må VS internt foretage en reel opprioritering af det kommunalpolitiske arbejde.

Som vi var inde på i afsnit 5.3. føres den krisepolitiske of-fensiv i højere og højere grad også igennem i kommunerne. Med Skt. Hans-forliget i 79 udstedte regeringen og Kommunernes Landsforening i skøn forening et diktat om den acceptable udgiftsstigning på de kommunale budgetter, og i hovedafsnit 5 var vi inde på at statsmagten i stigende grad anbefaler bestemte maksimumsniveauer for udgifterne inden for bestemte områder (f.eks. biblioteksområdet og folkeskolerne).

Vi kan altså forudse at de forskellige bevægelser og pres-sionsgrupper fremover vil blive mødt med en endnu mere massiv og organiseret modstand. De enkelte kommunalbestyrelser vil generelt set føre en strammere besparelses- og nedskæringskurs, og dertil kommer at både Kommunernes Landsforening, Amtsrådene og i sidste ende statsmagten i stigende grad vil holde et vågent øje med hvad der foregår.

Over for disse udsigter vil det være katastrofalt hvis vi i VS må give op over de problemer vi stadig har i VS med at foretage en reel integration af det lokalpolitiske arbejde, og arbejdet i de lokale parlamentariske organer.

Det er en bred erfaring i partiet, at de lokalpolitiske grupper i for høj grad arbejder isoleret i forhold til lokalafdelingen, og dertil kommer at det kommunalpolitiske arbejde i for høj grad bliver udviklet ved siden af, og uafhængigt af arbejdet i dobbeltorganiseringerne og de centrale udvalg, og der er mange gode grunde til at tage fat om disse problemer allerede nu. Det er ihvertfald nødvendigt for at forhindre at fremgangen ved valget i 81 bliver en rent parlamentarisk styrkelse, som ikke er forbundet med en politisk og organisatorisk styrkelse af partiet som sådan.

Vi kan også forudse at vi sandsynligvis bliver stillet over for endnu en gang at tage stilling til borgmesterdiskussionen, omend på et andet niveau. Hvis forslaget til ny styrelseslov for kommunerne bliver vedtaget - og det er sandsynligt - vil formændene for de kommunale udvalg i de større kommuner fremover skulle vælges efter forholdstalsvalg, og her kan vi altså atter blive konfronteret med politiske poster, der reelt er en kombination af valgte politikere og administratorer, i en og samme person - som det er tilfældet med borgmesterposten.

VS' mulighed for at få en borgmesterpost gav anledning til både omfattende og hektiske diskussioner. I dag mener vi ikke at erfaringen taler for at beslutningen om at tage posten var forkert. Borgmesterposten er blevet brugt til at styrke den udenomsparlamentariske kamp på en langt mere kvalificeret måde end vi før har kunnet. Dels i kraft af den bedre adgang til informationer og andre former for støtte, og dels i kraft af de øgede muligheder vi har haft for at agitere for vo-

res politik på forskellige delområder inden for byplanlægningen. Det har hele tiden været klart at en stor af arbejdet ville bestå i at administrere en politik vi er uenige i. Det er nu også klart at det faktisk er muligt løbende at markere en klar VS-profil og dermed afsløre den borgerlige og den socialdemokratiske byplanlægningspolitik, samtidig med at vi bevare og udnytter posten politisk, også på andre måder.

I de to tilfælde hvor vi er gået endnu videre og har nægtet at udføre de beslutninger borgerrepræsentationens flertal har vedtaget er det lykkedes at levere en konkret og klar kritik af hulhederne i det borgerlige demokrati, samtidig med at vi har kunnet demonstrere indholdet af et reelt og direkte demokrati: Hvad siger de direkte involverede.

Derfor mener vi også, at der er grundlag for at fortsætte arbejdet ud fra en viden om at vi vil beholde posten i endnu nogle år, samtidig med at vi naturligvis forlader den så snart selve det at vi sidder der i sig selv indebærer en hindring for udviklingen af en omfattende kamp, eller hvis det at gå af kan betyde en styrkelse af kampen. Men det har altså ikke været tilfældet endnu.

6.6. Kvindepolitik

6.6.1. Kvindekamp og krisen

Det er ikke mange kvindepolitiske sejre vi kan se tilbage på. Barselsorlovs kampen er et godt eksempel på situationen. Her blev kvindekrafterne forenet i en kampagne for bedre barselsorlov. Alligevel var der ikke styrke til at presse andre forbedringer igennem end de 4 uger før fødslen Socialdemokratiet selv gik ind for. Og de blev endda finansieret gennem indgreb i børnepengene. Grevinde Danner aktionen er en af de få kvindepolitiske sejre i perioden. Når der ikke blev sat massiv pression ind mod den, skyldes det, at den ikke kostet staten en øre.

Kvindekampen er idag blevet presset over i at skulle forsvare eksisterende rettigheder. Stille og roligt er kvinderne ved at miste grundlaget for frigørelseskampen: Lønarbejde, uddannelsesmuligheder, overhovedet tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Kvindekampen kræver idag forenede kræfter mellem fagforeninger, bevægelsen og politiske organisationer, hvis den skal føre til resultater.

6.6.2. Kvindearbejdsløsheden

Kvindearbejdsløsheden har i alle kriseårene ligget højere end mænds, som en generel tendens (der er geografiske svingninger). Kvinder tegner sig for over 50% af de arbejdsløse, men udgør kun 43% af den samlede arbejdsstyrke. Arbejdsløsheden rammer især unge piger og ældre kvinder. Begge grupper udgør en stor procentdel af de langtidsarbejdsløse. 80% af langtidsarbejdsløse under 25 år er kvinder! Og kvindearbejdsløsheden stiger voldsomt. Masser af kvindearbejdspladser *forsvinder*. Indenfor industrien er det typisk kvindebrancher, der er kriseramte. I Nordjylland, hvor især tekstil- og beklædningsindustrien er placeret, er kvindearbejdsløsheden oppe på 16,9% (mænds på 5,8). Nedsættelserne inden for det offentlige rammer mest kvindebeskæftigelsen. 50% af den kvindelige arbejdsstyrke arbejder idag dér. Føres påskeforligets planlagte nedsættelser på det offentlige budget ud i livet står vi overfor endnu større kvindepolitiske katastrofer end dem vi allerede har været vidne til.

Men de offentlige nedsættelser har også andre kvindepolitiske konsekvenser end øget arbejdsløshed blandt offentligt ansatte kvinder. Mange kvinders mulighed for at vareta-

ge et arbejde, og dermed leve et selvstændigt liv, hænger sammen med daginstitutionsmuligheder. Idag stoppes udbygningen og taksterne ryger i vejret. Påskeægget indeholder erklæringer om at forældrebetalingen nu skal udgøre 50%. En familie med 2 børn kan således meget vel komme til at betale 25.000 kr. om året for institutionspladser. Og kvinder kan meget vel blive presset til at gå derhjemme og passe børnene, enten fordi der ikke er institutionsplads eller også fordi den ikke kan betales.

Nedsættelsespolitikken inden for det offentlige betyder at den offentlige service forringes eller ændres til at blive *privat*. Offentlig af børn, syge og gamle bliver hermed i stigende grad et ansvar for den enkelte familie. Nedsættelserne inden for skolevæsenet præger børns ve og vel, forringede boligforhold har stor betydning for en dagligdag. Stadig større byrder lægges over på den enkelte familie, og det er kvinderne der i altovervejende grad har ansvaret for familiens trivsel og børnene. Udviklingen presser således mange kvinder tilbage i den traditionelle kvinderolle. Dette sker samtidig med at mange kvinder mister arbejdet, eller ryger ud af arbejdsmarkedet.

Deltid: ½ million kvinder arbejder på deltid. Gradvist har deltidsarbejdet forandret sig fra at være en ansættelsesform som skulle "lokke" kvinder ud fra hjemmene, til en åbenlys fastlagt udbytningsform. "Tvungen" deltid er efterhånden en realitet indenfor mange fag, således at det kun er muligt at få deltidsarbejde. Vi kan derfor frygte et kønsopdelt arbejdsmarked, hvor kvinder har deltidsarbejde og mænd har heltidsarbejde. Og deltidsarbejde er med til at cementere kønsrollerne.

De svage grupper skal ud: Indkomspolitikken har ikke virket efter hensigten. SD må derfor bringe underskuddet på statsbudgettet og betalingsbalancen ned med andre midler. Et af dem er at rense ud i arbejdsstyrken så udgifterne til understøttelsen (den største udgiftspost på statsbudgettet) bringes ned. De svage skal ud, heriblandt kvinderne.

Auken indførte derfor *børnepasningscirkulæret* og et forslag om *fratagelse af den supplerende understøttelse til deltidsansatte*.

Adressen er klar nok, og metoden er raffineret. Ingen åbenlys repression, stille og roligt glider flere og flere kvinder ud af arbejdsmarkedet, tvinges ud i arbejdsløshed eller over på en deltidsløn.

Kvindebeskæftigelsesforslag: I påskeæggets forligsgrundlag lægges der vægt på en særlig kvindebeskæftigelsesplan. Hvorfor nu det? Der er grund til at være på vagt. Udover en række uforpligtende hensigtserklæringer om at kvinder, især unge piger, skal i arbejde, som altid kan bruges i en offentlig agitation, står der at kvinder skal "løse nogle af strukturproblemerne på arbejdsmarkedet" og have "uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder på nye og traditionelle områder". Kvinder skal ud i de mange ufaglærte

jobs teknologien skaber i industrien, faggrænserne skal nedbrydes, kvinder og mænd skal spilles ud mod hinanden i en konkurrence om jobbene.

6.6.3. Fagforeninger og kvindekamp

Kampen mod forringelserne af dyrtiden er almindelig udbredt i fagbevægelsen i dag, også i toppen. Det gælder derimod ikke kampen mod indgreb som børneoppassningscirkulæret og fratagelsen af den supplerende understøttelse for deltidsansatte. Der har her lydt toner fra den faglige top der betød støtte til disse bestemmelser. HK's hovedkasserer har i offentligheden udtrykt at kvinder alligevel misbrugte den supplerende understøttelse og Thomas Nielsen sang på LO's kongres i 1979 med på samme melodi.

Fagbevægelsen var i krisens start udfarende med at kræve en skatte- og boligreform som kompensation for den hårde indkomstpoltik. Men fagbevægelsen har aldrig tilsvarende gået iv vælten for at sikre daginstitutioner, der kan betales, som en betingelse for at dens mange kvindelige medlemmer kan bevare arbejdet.

Dog er der brydninger i fagbevægelsen om kvindepolitik. På trods af en Thomas Nielsens modstand mod oprettelse af et ligestillingsudvalg under LO blev det massivt stemt igen på LO's kongres. På trods af en Max Harvøes (tidligere HK-formand) mandschauvinistiske appeller om ikke at overdrive kvindekampen i HK, "vi skal jo huske på den lille forskel, som alle er så glade for", protesterede Karen Smidt, forkvinde for HK's ligestillingsudvalg mod krisens konsekvenser for kvinderne i pressen.

En faglig kvindepolitik: Men hverken LO's ligestillingsudvalg eller Karen Smidts presseskrivier har noget at gøre med at mobilisere kvinder i basis. Her er der desværre kun få eksempler på et fagligt kvindearbejde i dag. Der sker noget inden for dele af HK og KAD. HK's bog og papirs ligestillingsgruppe er et eksempel på et kvindearbejde i basis på *kvindens vilkår*. Det er et kvindepolitisk arbejde, der samtidig er i opposition til den socialdemokratiske ledelse i HK. Men det er en enlig svale endnu. Kvindekampen er langtfra kommet ind i de faglige organisationer og ud på arbejdspladserne. Heller ikke i mellemfagsforeninger, hvor betingelserne for at få oprettet et demokratisk kvindebasisarbejde er større end indenfor LO.

6.6.4. Kvindebevægelsen

Kvindebevægelsen arbejder fortsat på at ændre hovederne på mange danskere og den er fortsat med til gennem dens basisgruppearbejde, at mange kvinder kan få tilsyneladende "private" erfaringer og følelser ind i en politisk ramme. Dette arbejde er ikke umiddelbart synligt, det kan ikke "måles" i kontante materielle forbedringer eller udformes i krav, men det er uhyre vigtigt. Det handler om bevidstgørelse.

Kvindebevægelsen er en vigtig samfundskritisk kraft med dens arbejde i emnegrupper som: Kampfondsgruppen, Kvinder over 40, unge kvinder, bladet »Kvinder«, kvinderådgivning, oprettelse af kvindehuse og krisecentre.

Kvindebevægelsen kan dog kritiseres for, at den ikke i tilstrækkelig grad har målrettet arbejdet mod arbejdsmarkedet. Der er sket meget få forbedringer for kvinder her i bevægelsens 10 årige levetid. Et kontinuerligt bevægelsesarbejde i forhold til faglige organisationer og arbejdspladser fremtræder i dag med krisen som et åbenlyst svigt. Bevægelsen har således en andel i at kvindekampen er så ringe udbredt i fagforeningerne.

Nogle grupperinger i kvindebevægelsen arbejder i dag ud-

fra den holdning at manden er hovedfejden. De opfatter den patriarkalske undertrykkelse som altafgørende og uafhængig af klasseforholdene. Fra den side af bevægelsen kan der f.eks. udtrykkes afvisende holdninger over for at kvinder og mænd organiserer sig sammen, at kvindekampen skal ind i fagforeningerne, og at kvinder og mænd fra arbejderklassen og allierede fører en fælles kamp mod kapitalismen.

Kvindebevægelsens øvrige grupperinger har ikke i udadvendt politisk arbejde afgrænset sig fra en sådan grundholdning til kvindekampen.

6.6.5. VS' kvindepolitiske opgaver

VS skal fortsat styrke og udvikle en aktiv kvindepolitik på arbejdspladser og i fagforeninger, og i sit kvindepolitiske arbejde styrke at kvinder bliver udadvendte og handlekraftige overfor samfundsforhold som sådan og med at gøre kvindekampen til en uadskillelig del af klassekampen.

VS skal fortsat arbejde i og i forhold til kvindebevægelsen og styrke de sider af den der peger i en samfundskritisk retning. VS må bidrage til at bevægelsen gennem udadvendte offensive og provokerende kampagner er med til at gøre opmærksom på kvinders vilkår under krisen, kvinder fra arbejderklassen og mellemårg.

Kvindearbejdsløsheden: VS må udvikle en helhedspolitik mod kvindearbejdsløsheden, og vi må især arbejde med unge kvinders arbejdsløshed, med de offentlige nedskæringskonsekvenser for kvinder, og med de overgreb der direkte rammer kvinder: Børneoppassningscirkulæret og indgreb i den supplerende understøttelse for deltidsansatte. En helhedspolitik handler om at skabe aktivitet omkring faglige krav, omkring kvinders deltagelse i arbejdsløshedsudvalg, samtidig med at der skabes aktivitet omkring krav til beskæftigelse i lønarbejdende kvinders interesse. VS har allerede en række krav, der også gavner kvindebeskæftigelsen, f.eks. opnormering og udbygning af social- og sundhedsområdet, af uddannelsessystemet. En helhedspolitik handler desuden om de psykologiske sider af kvindearbejdsløsheden, og den ideologi om den traditionelle kvinderolle borgerskab udvikler, og som udbredes gennem underholdningsindustri og massemedier.

Børselorslovskampen: Kampagnen for bedre børselorslovsforhold skal fortsætte, Socialdemokratiet skal ikke tro at den hellige graver er velforvaret fordi de har forbedret orloven med de 4 graver. VS må arbejde for at udbrede aktivitet omkring børselorslovskampen i de faglige organisationer gennem kampagner og bevægelsesarbejde. VS må desuden arbejde for at børselorslovsforholdene fortsat bliver sikret gennem en lovgivning. Hermed får kvinder hvad enten de er organiseret eller ej sikret ens vilkår. Det udelukker ikke at yderligere forbedringer kan tilkæmpes gennem lokale eller generelle overenskomster.

Grevinde Danner og kampen for oprettelse af krisecentre: VS skal fortsat deltage aktivt i arbejdet med Grevinde Danner og andre krisecentre landet over. VS skal arbejde for at sammenkæde den akutte situation voldsramte kvinder står i med de vilkår der bydes kvinder som sådan. Det handler om krav til "det derhjemme", til bistandskontorer, og på længere sigt til boligen, arbejdet, til fagforeningerne og politikerne. I kampen mod vold mod kvinder er det vigtigt at de faglige organisationer inddrages, og at kommuner presses til at sikre krisecentre og det enorme gratisarbejde der foregår hermed økonomisk, men uden klausuler, uden registrering af de kvinder, der søger hjælp. Vold mod kvinder er ikke skabt af krisen, men krisen skærper problemet, børnemishandling er heller ikke et krisefænomen, men øges ved den. De sociale byrder der lægges over på den enkelte familie betyder øget pres materielt og psykisk. VS må udvikle en politik overfor disse udslag af krisen, også gennem agitation

omkring kønsroller, opdragelse, seksualitet.

Kvindepolitisk enhedsarbejde - 8.marts: VS skal fortsat deltage i 8. marts samarbejde og der præge det kvindepolitiske grundlag så såvel de materielle som de ideologiske sider af kvindekampen er indeholdt, og så dynamikken mellem kvindearbejdet i fagforeninger, bevægelsen og politiske organisationer er tilstede. 8.marts 1979 og 1980 var præget af splittelse mellem de faglige organisationer og kvindebevægelsen. Det har været et nederlag for den samlede kvindekamp, at splittelsen gik præcis der.

Kvindesituationen i VS: Kvindepolitikken i VS bør udvikles i en politisk proces, hvor ufrugtbare skænderier ikke blokerer for arbejdet, hvor det overordnede ikke er politisk kamp og afgrænsning.

Partiets kvinder skal indgå i et fælles arbejde i KS på tværs af politiske tendenser, og her arbejde ud fra det kommissorium, der får flertal på kongressen.

7. Enhedsarbejde

Vores holdning til enhedsarbejdet har været præget af to ting: For det første er *aktionsenheden i dag vigtigere end nogen sinde*. For det andet er den *meget vanskelig at praktisere*, specielt på grund af *den måde DKP kører frem på*.

Det giver alt i alt en ret kompliceret situation, der stiller store krav til os om at holde hovedet koldt.

Det første spørgsmål, vi må stille os er: Vil VS i løbet af de kommende år kunne blive den politiske kraft, der *alene* kan skabe en bredere samling i kampen mod krisepolitikken?

Vi mener nej. Det er helt usandsynligt, at DKP og SF i løbet af nogle år skulle blive sat uden for indflydelse i de mere aktive og militante dele af arbejderklassen. Skal der udvikles en bredere samling i kampen mod krisepolitikken, er det derfor uomgængeligt, at der til en start udvikles en enhed mellem de dele af arbejderklassen og mellemagene, der sympatiserer med VS, SF og DKP. Hvis der er nogen, der mener noget andet, vil vi ærlig talt gerne høre argumenterne for det.

Det næste spørgsmål, vi så må stille os, er: Er det så afgørende, at der kommer en bredere samling mod krisepolitikken i de kommende år? Skulle vi snarere sige: For os er opgaven udelukkende at skabe samling blandt de helt konsekvent militante, der er uden for venstrereformisterens indflydelse? Det kan tage en del år, før denne skare af helt konsekvent militante bliver tilstrækkelig stor til, at den er i stand til at slå krisepolitikken tilbage, men det må så tage den tid, det tager.

Vi mener, at den sidstnævnte holdning har fuldstændig katastrofale konsekvenser. Det er beklageligvis ikke sådan, at vi kan sætte dagens opgør mellem klasserne i parentes, og så koncentrere os om at styrke og udvikle en fortrop, så den engang i fremtiden vil være i stand til at sætte sit præg på opgøret. Arbejderklassen står faktisk *her og nu* i en temmelig afgørende situation. Hvis krisepolitikken får lov at sætte sig igennem med forøget styrke i de allernærmeste år, vil arbejderklassen have lidt et afgørende knæk.

Det vil være en behersket fornøjelse, at skaren af ståltsatte

militante er vokset noget i 1985, hvis der samtidig hersker almindelig selvopgivelse og passivitet i størstedelen af arbejderklassen.

Derfor kan vores stadige arbejde på at vinde flere for vores linje i kampen mod krisepolitikken ikke stå alene. Det må gå hånd i hånd med at udvikle enheden mellem dem, der fortsat orienterer sig mod venstrereformisterne, og dem, der orienterer sig mod de revolutionære eller som bare i al almindelighed er meget militant indstillede. Konkret betyder det f.eks., at vi under ingen omstændigheder skal trække os væk fra tillidsmandsbevægelsen i den tro, at vi på egen hånd kan banke en koordineret kampbevægelse omkring den helt konsekvente kamplinje op. Derimod skal vi hele tiden presse tillidsmandsbevægelsen gennem konkrete initiativer omkring organisering af solidaritetsarbejde, støtte til konkrete kampe osv. (se afsnittet om fagopposition i »Faglig kamp inden for LO-området«).

Det er fuldkommen fantastisk, at en del diskussioner i VS om enhedspolitikken overhovedet ikke har forholdt sig til de spørgsmål, vi har stillet op her. Det burde være uomgængeligt for revolutionære at starte diskussionen med at se på: Hvordan er styrkeforholdet mellem klasserne i dag? Hvad bliver konsekvensen, hvis borgerskabets offensiv kan sætte sig igennem i de nærmeste år? hvad skal der til for at bremse denne offensiv inden for de nærmeste år?

I stedet starter diskussionen meget ofte alle mulige andre steder. F.eks. med en oprensning af alle de svinstreger DKP er i stand til at præstere i sit bureaukratiske og partichauvinistiske løb. Meget af den diskussion kører, som om det centrale i sagen var, hvad vi mener om *DKP-lederne*. Men det centrale er, hvad vi gør i forhold til de dele af arbejderklassen og mellemagene, der stadig er under indflydelse af DKP-lederne.

Der argumenteres også en hel del på, at vi ikke kan lave enhed med venstrereformisterne, fordi de ikke repræsenterer en konsekvent kamplinje. Eller sagt med lidt andre ord: Vi kan ikke gå sammen med venstrereformisterne, fordi de er venstrereformister.

Lad os tage situationen omkring 1. maj som eksempel:

SF har den opfattelse, at man godt kan gå ind for en ØD-ordning og samtidig bekæmpe indkomspolitikken. Derfor er det vanskeligt at få dem med på en parole, der vender sig imod ØD. Efter vores mening hænger SF's opfattelse dårligt sammen: Hvis en ØD-ordning skal fungere efter hensigten, så kræver den, at lønudviklingen holdes i ave. Betyder det så, at vi 1. maj skal lade være med at markere en fælles modstand mod decemberindgrebet, påskeægget og hele den øvrige krisepolitik sammen med de arbejdere og mellemagsfolk, der orienterer sig mod SF? Ja, det mener en del af partiet. Vi mener afgjort nej: Den helt afgørende opgave her og nu er at skabe samling mod den indkomst- og nedskæringspolitik, der tromler lønarbejderne tilbage. Og her er det både *piskendevendig* og *også muligt* at markere, at VS'ere og SF'ere hører hjemme i en fælles front.

Vi mener altså kort sagt, at det er *røvsøkerisk* at forhindre enhed med venstrereformisterne med den begrundelse, at tingene for dem ikke hænger sammen på den rigtige revolutionære måde. Det afgørende er, om de vender sig mod den krisepolitik, der er den behårede realitet i dag.

Men der kan være andre ting, der kan gøre aktionsenhe-

den vanskelig og i nogle situationer umulig. Det gælder først og fremmest DKP's måde at praktisere aktionsenheden på. Reelt *forhindrer* de nemlig gang på gang, at den nødvendige aktionsenhed kan komme på benene. Lad os tage nogle eksempler:

For os må den nødvendige aktionsenhed mod krisepolitikken omfatte *både* arbejderklassen og mellemlagens faglige organisationer og bevægelserne. På grund af en gevaldig bommert fra VS' side under de faglige forhandlinger op til 1. maj lykkedes det DKP at få skubbet bevægelserne ud i kulden. Det må ikke gentage sig næste år. VS må stå ultimativt på, at bevægelserne *skal* med, hvis der skal være tale om reel aktionsenhed.

Omkring 8. marts fik DKP'erne i realiteten trukket arrangementet væk fra det vedtagne grundlag, fordi de sad på den konkrete forberedelse af arrangementet.

Omkring arbejdsledningsmarchen lagde DKP'erne i LLO i første omgang op til et samarbejde mellem faglige organisationer og kampagnegrupperne. Da det så kom til stykket, sørgede de for at udmanøvrere de aktive arbejdsledere i kampagnegrupperne. Det har ikke noget med reel enhed mellem arbejdende og arbejdsløse at gøre.

Et tredje eksempel: DKP har forsøgt at banke en såkaldt *social solidaritetsbevægelse* op. Den skal samle faglige organisationer inden for LO- og mellemlagsområdet og bruge i kampen mod nedskæringerne. Men i stedet for at forsøge at skabe samling omkring en række af de krav, som grupper af lønarbejdere, faglige organisationer og brugere den ene gang efter den anden har rejst og kæmpet for, konstruerer man et grundlag, som det er fuldstændig umuligt at lave en *aktionsenhed* på. Det er simpelt hen så løst, at det i højden kan give lidt opbakning bag DKP's parlamentariske bestrebelse. For bare at tage ét eksempel blandt talrige: I stedet for at fremføre de krav, som der har kørt en barselsorlovskampagne omkring, så kræver man, "at der gennemføres barsels- og dagpengeregler, der sikrer den enkelte og familierne trygge og udviklende betingelser under fødsel og sygdom".

Og ikke nok med det: Man har samtidig lagt op til, at solidaritetsbevægelsen skal startes på en landskonference. Men konferencen skal ikke kunne ændre på grundlaget! Det bliver op til et repræsentantskab, der skal vælges. Sådan bygger man ikke noget, der ligner reel aktionsenhed op.

Endelig kan DKP's direkte partipolitiske aktiviteter komme til at virke enormt belastende for at få udviklet en aktionsenhed. Det gælder ikke mindst sådan noget, som det budgetforlig, som DKP'erne nu igen har indgået i København. F.eks. vil det skabe kraftige problemer med at få DKP'erne på hospitalerne til at gå ind i en aktiv kamp mod hospitalsplanen, som deres parti nu har medansvaret for.

Der står vi så: På den ene side er det fantastisk vigtigt at få udviklet aktionsenheden mod krisepolitikken. På den anden side gør specielt DKP aktionsenheden kolossalt vanskelig og i en række tilfælde direkte umulig.

Den situation klarer vi ikke med nogle sekteriske flokler om, at vi reelt ikke kan lave aktionsenhed med venstrereformisterne, fordi de ikke vil gå med på en konsekvent kritik af Socialdemokratiet, en konsekvent kamplinjé eller andre konsekvente ting. Vores udgangspunkt er, at der selvfølgelig både kan og skal laves aktionsenhed med venstrereformisterne. Men vi må vurdere hvert enkelt initiativ ud fra spørgsmålet: Bringer det den konkrete aktionsenhed mod krisepolitikken fremad eller gør det ikke?

Det er også på den måde, vi har taget stilling i HB. I forhold til tillidsmandsbevægelsen, der som bekendt også er præget af DKP, har vi sagt, at selve udviklingen af tillidsmandskoordineringer var et klart fremskridt. Derfor skal vi tage aktivt del i tillidsmandsbevægelsen og prøve at presse den så meget som muligt til at blive en handlekraftig størrelse.

Vi har set både 8. marts- og 1. maj-arrangementet som manifestationer, der understregede aktionsenhedens nødvendighed. Det er klart, at sådan nogle manifestationer i sig selv kun har meget begrænset praktisk betydning. Men ved at deltage i dem, gør vi det klart, at vi arbejder frem mod at etablere en bred aktionsenhed mod krisepolitikken. Det kan godt være, at det formål kan tage sig noget fattigt og elementært ud for nogen. Men vi er faktisk overbeviste om, at det helt "elementære" indtryk af, at venstrefløjen kun er interesseret i at bekrige hinanden, er enormt belastende for vores politiske begrebslagsmuligheder. Derfor er det fantastisk vigtigt, at vi markerer vores vilje til at udvikle enheden, også selv om det konkrete grundlag er utilfredsstillende på nogle punkter.

Men det betyder ikke, at vi næste år skal acceptere arrangementerne sådan som de var i år. Vi må langt tidligere og mere offensivt fremføre, hvad der efter vores mening skal med i arrangementet. Her må vi som sagt stå ultimativt på, at bevægelserne skal med 1. maj. Og vi må satse meget kraftigt på, at selve den konkrete udformning af arrangementerne ikke oses 5 km væk af DKP. Sådan, at der ikke står 4 mænd og synger på kvindernes kampdag!

Alt i alt er vores vurdering, at det bliver sværere at nå til enighed i hvert fald omkring 1. maj næste år. For samtidig med, at vi skærper vores krav til arrangementet, er det ret sandsynligt, at DKP'erne vil prøve at mase hårdere på, sådan som de har gjort det i forhold til en række enhedsinitiativer på det sidste.

Mens vi altså har bakket op omkring arbejdet i tillidsmandsbevægelsen og omkring 8. marts og 1. maj, så har vi haft den holdning til andre "enhedsinitiativer", at de var mere skadelige end gavnlige for udviklingen af en reel aktions-

enhed.

Det gælder f.eks. den sociale solidaritetsbevægelse (se ovenfor). Her vedtog HB, på forslag af Gruppe 79, at holdningen skulle være følgende: Partimedlemmerne skulle arbejde for, at deres faglige organisationer krævede 1. at grundlaget kunne ændres på den stiftende konference 2. at bevægelsen blev demokratisk opbygget 3. at grundlaget på afgørende punkter var præget af de krav i kampen mod nedskæringerne, som VS har kunnet støtte eller selv har fremført. Hvis indholdet i de tre punkter ikke blev realiseret, skulle VS'erne lægge op til, at man skulle trække sig ud af bevægelsen.

Også her var den tanke, der lå bag, at vi skulle vise vores vilje til aktionsenhed. Men det ville ske ved at vi rejste nogle krav til, hvad der skulle til for at skabe en reel aktionsenhed. Et brud skulle kunne begrundes i *afvisningen* af disse krav, så DKP'erne stod som dem, der modarbejdede aktionsenheden. Det bør i det hele taget være vores princip i forhold til sådan nogle initiativer.

8. Den internationale situation

Som nævnt i indledningen vil vi afstå fra at give en mere samlet vurdering af den globale udvikling i løbet af kongresperioden. Men der er et par væsentlige internationale begivenheder som har givet anledning til mere omfattende diskussioner af VS' internationale politik, i partiet som sådan. Det drejer sig for det første om Vietnams invasion af Kampuchea, og Vietnams fortsatte militære tilstedeværelse, og for det andet om Sovjetunionens invasion af Afghanistan i december 1979. I det følgende vil vi gøre rede for vores stillingtagen til disse to begivenheder, og helt kort omtale det direkte valg til EF-parlamentet, også i 1979.

8.1. Vietnam - Kampuchea

Vietnams invasion af Kampuchea udløste nogle ret forskellige reaktioner i VS. Dele af partiet tog voldsomt afstand fra den vietnamesiske intervention, under henvisning til at den nationale suverænitæt må være ukærkelig. Andre dele af partiet afviste at tage afstand fra invasionens dels under henvisning til at der ikke eksisterede andet alternativ til folke-mordene i Kampuchea, og -dels under henvisning til Vietnams vanskelige situation (Kampucheanse overfald i grænseegnene, frygten for en to-frontskrig i forhold til både Kina og Kampuchea m.v.).

Efter en del diskussion i HB bakkede vi op om en udtalelse, hvor det blev præciseret,

- at det var USA's og Kinas bestræbelser på, ved hjælp af økonomisk og militært pres at lægge hindringer i vejen for Vietnams økonomiske udvikling, der var afgørende for fremkomsten af den situation, hvor Vietnam invaderede Kampuchea

- at Kampucheanes arbejder- og bondebefolkning hilste Vietnams militære omstyrkelse af Pol Pot regimet velkommen, og at de vietnamesiske tropper på den baggrund ikke kunne ses som egentlige besættelsesstyrker

- at en tilbagestrækning af de vietnamesiske tropper ville være ensbetydende med et sammenbrud i genopbygningsarbejdet efter Pol Pots terrorregime, og altså give USA imperialismen øgede muligheder for igen at få et brohoved i Indokina

- at det uanset dette var dybt problematisk at Vietnam invaderede Kampuchea i en situation, hvor der endnu ikke var opbygget en organiseret modstandskamp i Kampuchea mod Pol Pot-styret, og at de vietnamesiske troppers tilstedeværelse på ingen måde kunne være en garanti for at genopbygningen af Kampuchea ville ske på den kampucheanse arbejder- og bondebefolknings betingelser

- at de vietnamesiske troppers tilstedeværelse hurtigst muligt måtte overflødiggøres gennem en mobilisering og beævnning af den kampucheanse befolkning, og opbygningen af et stabilt styre baseret på demokratisk arbejder- og bondemagt, - at vi under alle omstændigheder må kræve at de vietnamesiske tropper forlader landet, hvis den kampucheanse arbejder- og bondebefolkning vender sig mod en fortsat vietnamesisk tilstedeværelse.

I udtalelsen lå der altså hverken en principiel accept eller en principiel forkastelse af den militære intervention. Men der lå en understregning af at invasionen alene kunne accepteres fordi vi med de forhåndenværende oplysninger måtte konkludere at flertallet af arbejdere og bønder i Kampuchea så med sympati på fjernelsen af Pol Pot-styret.

Det er blevet hævdet, at det ikke skulle være svært at fastholde en principiel og ufravigelig afstandtagen fra militære interventioner, hvis man tager udgangspunkt i spørgsmålet om den nationale selvbestemmelsesret. Vi mener imidlertid ikke, at den nationale selvbestemmelsesret kan adskilles fra spørgsmålet om de klassekræfter og de politiske kræfter, der er på spil i en given nation. Den nationale selvbestemmelsesret er ikke et princip, der er hævet over den politiske kamp: Hvad skal f.eks. kampucheanerne med den nationale selvbestemmelsesret, hvis den fungerer som skjold for en voldsom og terroristisk undertrykkelse? Vi kan ikke være modstandere af at udenlandsk militær bruges til at komme af med en undertrykkelsesmagt, hvis det vel at mærke sker med folkelig accept eller opbakning, og det var faktisk tilfældet i Kampuchea. På grund af den massive undertrykkelse havde den kampucheanse befolkning på kort sigt ikke mulighed for selv at organisere den politiske og militære modstand, der skulle til for at styrte Pol Pot. Selv om befolkningen politisk ønskede ham fjernet.

Samtidigt med at vi har understreget denne holdning har vi hele tiden fastholdt at Vietnams invasion på flere punkter var både problematisk og kritisabel:

For det første medførte Vietnams invasion en forstærkelse af tendensen til stormagtsindblanding i området. Vietnams tilstedeværelse i Kampuchea var og er kun mulig med baggrund i omfattende sovjetisk bistand, medens invasionen på den anden side har betydet en forøgelse af den amerikanske bistand til andre lande i området, og en yderligere tilnærmelse mellem Kina og USA.

For det andet betød Vietnams invasion en svækkelse af befrielsesbevægelserne i regionen (befrielsesbevægelserne i Thailand, Burma, Malaysia og Philippinerne vendte sig faktisk mod invasionen).

For det tredje var det ret hasarderet at Vietnam invaderede Kampuchea for at hjælpe en front til magten, der på invasionstidspunktet kun havde eksisteret et halvt år, og kun bestod en styrke på mellem to og otte tusind mand.

Med de informationer vi er i besiddelse af mener vi altså ikke at der er grundlag for at fordømme invasionen. Men det betyder naturligvis ikke at vi vil forsvare alt hvad Vietnam foretager sig i Kampuchea - vi må f.eks. kritisere de vietnamesiske angreb på flygtningelejre i Thailand.

Vores accept af den vietnamesiske tilstedeværelse afhænger fortsat af om Vietnam arbejder på at gøre tilstedeværelsen af tropper overflødig, og om udviklingen peger i retning af at det kampucheanse folk får øgede muligheder for reelt at gøre brug af den nationale selvbestemmelsesret.

8.2. Sovjetunionen - Afghanistan

Afghanistans folkedemokratiske parti (AFDP) tog magten ved et kup i april 1978 rettet mod den siddende præsident Daoud. Konfronteret med Daouids trussel om likvidering af medlemmerne af AFDP og landets stadig mere reaktionære nationale og internationale kurs havde lederne af AFDP alene valget mellem exil eller kup. Med baggrund i en medlemskare på under 5000 og med opbakning i primært hæren og blandt byernes intellektuelle tog AFDP herefter magten med Taraki og Amin som de ledende personer.

AFDP gik efter kuppet straks igang med iværksættelsen af et omfattende reformprogram, som i det væsentlige gik

ud på gennem en landreform af forbedre vilkårene for småbønderne (hvoraf mange levede under feudale fæsteforhold), gennem beskyttelses- og ligestillingslovgivning at frigøre kvinderne og at påbegynde arbejdet med at afskaffe den massive analfabetisme (90% af befolkningen).

Under gennemførelsen af reformprogrammet var AFDP konfronteret med 4 væsentlige problemer, som gennemførelsen af reformerne afhang af og som dikterede en moderat, forsigtig og langsom kurs. Om den udbredte sympati, som kumpagerne syntes at nyde i befolkningen kunne fastholdes afhang af, om AFDP var opmærksom på disse problemer: 1. Det første problem var indeholdt i den sociale struktur i landet. Bønderne opfattede nemlig ikke selv deres position i det sociale system i klassetermer (som udbyttede og undertrykte), men efter etniske tilhørsforhold, religion og stammetilhørsforhold 2. Det andet problem var stammernes uafhængighed i forhold til centraladministrationen i Kabul. Blandt disse stammer var det at bære våben i øvrigt normen 3. Det tredje problem var den afghanske tradition med at afgøre uenigheder og uoverensstemmelser gennem væbnet kamp 4. Det fjerde væsentlige problem var at den muslimske religion kunne blive en mobiliserings base for en eventuel kontrarevolution med styret i Kabul.

Disse afgørende problemer synes AFDP at have klaret og håndteret i de første 10 mdr. efter kuppet. Omkring januar-februar 1979 begyndte det imidlertid at gå den gale vej. Den indre splittelse mellem personer og fraktioner i AFDP, det regionale politiske klimas forværring med den islamiske revolution i Iran, der fik stor indflydelse på de afghanske muslimer og endelig AFDP's gøren sig til halehæng for Sovjetunionen i konflikten med Kina og Kinas begyndende hjælp til de muslimske oprørere - alt dette medførte stigende udfordringer for det afghanske regime.

Regimets svar på disse udfordringer var ligeså skarpt som det var fatalt. I stigende grad blev enhver form for modstand i by og på land slået ned med hård hånd og terror (vilkårlige arrestationer og nedskydninger osv.). Den modvillige opslutning, som reformerne mange steder blev mødt med - bl. a. fordi de ikke var tilpasset de lokale betingelser - blev besvaret med tvang. Regimets svar skete med russisk billigelse og med stadig mere omfattende militær og økonomisk hjælp. Russiske civile rådgivere installerede sig i den centrale administration i Kabul og russiske soldater og militære rådgivere blev anvendt til at styrke og afsfivte det vaklende afghanske militær.

Gennem sin terror politik mistede Taraki og senere (1 september 79) Amin den sidste rest af sympati både på landet og i byerne. Dele af landet blev erobret af og kom under kontrol af, de muslimske oprørere, som blev støttet af Pakistan og Kina. Samtidig gik gennemførelsen af reformerne fuldstændig i stå.

Sovjetunionen stod på grund af denne ulykkelige udvikling med stigende styrke konfronteret med 3 - men alle uønskede - alternativer: 1. At trække støtten til AFDP tilbage og dermed lide et nederlag ved at overgive Afghanistan til borgerkrig og den islamiske reaktion 2. At fortsætte støtten til Amin (der havde styret Taraki), som var ude af stand til at gennemføre en politisk løsning på problemerne og som dermed betød en stadig svækkelse af regimets opbakning 3. At intervenere militært, afsætte Amin og at give et nyt regime den fornødne støtte til at konsolidere sig selv.

Sovjetunionen valgte at intervenere.

Den sovjetiske invasion i Afghanistan fandt sted i en situ-

ation, hvor forholdet mellem USA og Sovjetunionen langsomt men sikkert blev forværret. USA imperialismen var i færd med at lægge Vietnam syndromet og den dermed følgende mere nedtonede udenrigspolitik bag sig (militærundergifterne faldt f.eks. fra 9,2% af BNP i 1968 til 4,5% i 1978). USA fortsatte dog gennem hele perioden militært, politisk og økonomisk at hævde sin ledende position som verdens førende imperialistiske magt. Tilbagebagene i Vietnam og det øvrige Sydøstasien, det sydlige Afrika (Angola og Mozambique), Nicaragua, og sidst men ikke mindst den folkelige rejning mod USA's primære støttepunkt i Mellemøsten Shahan af Iran medførte langsomt men sikkert et skift i de krav og ønsker, som ledende politiske fraktioner i USA havde til udenrigspolitikken. Samtidig betød den fortsatte og skærpede krise et pres fra den amerikanske industri i retning af øget militærproduktion.

I denne situation ønskede Sovjetunionen ikke et ustabil og muligvis direkte fjendtligt regime ved sin afghanske grænse. Sovjet kunne derimod omvendt vinde en vigtig position ved at forsvare sin stilling og indflydelse i Afghanistan. Med sine grænser mod Kina, Pakistan og Iran udgør Afghanistan en vigtig strategisk bastion mellem det mellemøstlige og det fjernøstlige område. Baggrunden for invasionen var således primært et forsvar for nationalstatslige interesser. Denne nationalstatslige og strategiske interesse må endvidere ses som årsagen til, at Sovjetunionen med åbne øjne mere eller mindre mod sin vilje lod sig trække med af AFDP's selvmoderske politik. Samtidig kan man dog heller ikke se bort fra Sovjetunionens ideologiske bindinger til det afghanske eksperiment, som ifølge AFDP angiveligt skulle skabe et socialistisk folkedemokrati Afghanistan.

Allerede kort efter invasionen deltog VS i en demonstration, der fordømte invasionen og krævede tropperne trukket tilbage. Denne hurtige reaktion skete på trods af meget få informationer. Med de forhåndsenværende oplysninger skønnede vi imidlertid, at der var baggrund for at konkludere, at den sovjetiske invasion ikke havde sympati, støtte eller opbakning blandt Afghanistans bønder og arbejdere. Endvidere byggede fordømmelsen af invasionen på den vurdering, at Sovjet med sin invasion havde umuliggjort gennemførelsen af en politisk løsning på den kritiske situation i Afghanistan. Endvidere byggede fordømmelsen på, at Sovjet med invasionen havde leveret et vigtigt legitimeringsgrundlag for den forstærkede koldkrig og oprustning, som blev imperialismens svar på invasionen.

Disse vurderinger er blevet bekræftet af den senere udvikling i Afghanistan. Sovjetunionen har ikke blot påført sig selv et økonomisk, militært og politisk belastende problem. Sovjetunionen har gjort sig selv til den ene part i en "borgerkrig", der samler store dele af Afghanistans bønder og småborgere i en "hellig krig" mod Sovjetunionen. Sovjetunionen er blevet involveret i terrorbombninger, partisanjagt fra flyvende fæstninger og er medansvarlig for den million afghanske flygtninge, der findes i Pakistan.

Den afghanske modstand ser ikke ud til at blive mindre med tiden - tværtimod. Den afghanske hær er under stadig decimering og tæller ifølge skøn i dag under 35.000 mand. Overfor dette står en (splittet) modstandsfront, der ifølge skøn tæller 75.000 mand. Den russiske invasionsstyrke skønnes til et sted mellem 80.000 og 120.000 mand.

Det er blevet hævdet (som legitimering af den sovjetiske tilstedeværelse), at Sovjettropperne i Afghanistan kæmper mod USA-støttede guerillaer. Intet taler for dette. De af-

ghanske rebeller er dårligt udrustede (mangler f.eks. totalt våben til at skyde helikoptere ned med). De muslimske oprørere støttes derimod af en reaktionær alliance mellem Pakistan, Kina, Iran, Kuwait og Saudi Arabien. Vores modstand mod og fordømmelse af den sovjetiske invasion er ikke en støtte til denne reaktionære alliance og heller ikke en støtte til de politiske mål, som rebellerne har opstillet om skabelsen af en muslimsk stat efter iransk forbillede.

Vores krav om tilbagetrækning af de sovjetiske tropper er derimod et krav om og en støtte til, at der bliver skabt muligheder for, at de afghanske arbejdere og bønder bliver inddraget i en progressiv reformudvikling (som de naturligvis selv skal vælge). Den aktuelle hårdknude har effektivt spærret denne vej for lang tid fremover - og det er dér vores kritik primært må sætte ind. Men der findes intet alternativ til de afghanske massers selvbestemmelse over deres egen udvikling og fremtid - uden fremmed politisk og militær dominans.

8.3. Det direkte valg til EF-parlamentet

På 10. kongres blev det besluttet at VS skulle stille op til det direkte valg til EF-parlamentet i juni 79 - og altså ikke boykotte valget, som det var blevet foreslået.

På denne baggrund blev der nedsat et kampagneudvalg, som skulle koordinere VS' valgkampagne - og i de tre mest hektiske måneder op til valget blev udvalget suppleret med to halvtidsansatte sekretærer.

Det politiske grundlag for kampagnen gav ikke på noget tidspunkt anledning til større diskussion. Vægten blev lagt på en internationalistisk og socialistisk modstand mod EF -

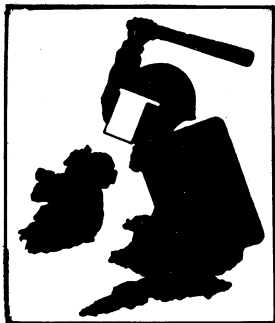
til forskel fra den nationalistisk betonedede kampagne, som Folkebevægelsen mod EF førte. Dette grundlag blev dels udmøntet i et omfattende kampagnemateriale, og dels lagt til grund for en styrkelse af det internationale samarbejde på europæisk plan. Dette blev allerede startet op i november 78, hvor VS tog initiativ til at bringe en del af den europæiske venstrefløjs politiske organisationer sammen. I forbindelse med valgkampen afholdt disse organisationer en række konferencer, bl.a. om stålkrisen i Europa og energipolitik og udsendte også en fælles international platform imod EF. Det politiske indhold af denne platform afspejlede dog tydeligt den store variation mellem de deltagende organisationer - kravet om 35 timers arbejdsuge uden lønnedgang og uden tempoopskrining var f.eks. ikke nævnt, og det kvindepolitiske afsnit var også yderst svagt.

I rækken af konferencer stod VS som arrangør af en konference omkring faglig kamp i EF, hvor der bl.a. deltog en række Ford-arbejdere fra forskellige lande.

Alt i alt bidrog disse konferencer til at styrke udviklingen af det spirende samarbejde på den europæiske venstrefløj, og mellem europæiske arbejdergrupper. Men VS' samlede kampagne led under den afgørende svaghed at kun en meget lille del af medlemmerne bakkede den aktivt op, og agitationen for vores EF-politik blev begrænset til meget få sammenhænge og lejligheder. Den manglende forbindelse mellem kampagneaktiviteterne og partiets medlemmer var en medvirkende årsag til at kampagnen både økonomisk og organisatorisk blev præget af afgørende svigt.

Ved valget opnåede VS 3,5% af stemmerne - mod 2,7 ved det nærmest foregående Folketingsvalg, og det er der grund til at være tilfreds med.

VS HAR OGSÅ ET FORLAG

ET FOLK I KRIG:
KLASSEKAMPEN I NORDIRLAND

"Inlandgruppen, der fra selvsyn kender forholdene, vil med pjæsen vække bred forståelse for fagernes krav om politisk status- og bryde massemediernes tavshed om den nordirske kamp mod imperialismen. Afjournéert bog om et yderst aktuelt emne. Hurtig indlæmmelse i bibliotekernes anbefales".

Fra bibliotekernes lækerådets tilfælde.

FRA SANDKASSE TIL KADREPARTI ?

VS's dannelse og udvikling 1967-73

Per
Askholm
Madsen

Jens
Otto
Madsen

"Bogen rummer ret best alt, hvad der på indseende tidspunkt kan siges at være relevant for at følge VS' brydningssøge vej.... For den der for alvor ønsker at gennemtanke udviklingen for et socialistisk parti i dagens Danmark giver bogen meget stof til eftertanke".

Ole Kamp Pedersen, Information.

"Det er den bedste partihistorie, jeg har læst, gennemreflekteret både m.h.t. metode, afgrænsning og vurderinger, kritisk oven for alt emne og positiv i sin bestræbelse...second to none i Danmark".

Finn Løkkegaard, Week-end Avisen.

"Bogen er brugbar som en god og grundig fremstilling af VS' første tid; den fremviser mange oplysninger om VS' indre udvikling og politik".
Karl Chr. Lammere, Soc. Dagblad.

VS FORLAGETS UDGIVELSER.

Fremtidens Danmark. Et socialdemokratisk kriseprojekt fra LO og Metal. 292 sider. 1978. Pris: kr. 58,-

Energikampen. 64 sider. 1978. Pris: kr. 9,-.

Økonomisk demokrati! Arbejderkontrol - eller den kontrollerede arbejder? 32 sider. 1978. Pris: kr. 5,-.

Håndbog for barfodsjournalister. 2. oplag. 1978. 42 sider. Pris: kr. 10,-.

Grønlandsk hjemmestyre - Dansk imperialisme. 32 sider. 1978. Pris: kr. 3,-.

For socialisme. Dokumenter fra VS' 10. Kongres. 188 sider. 1978. Pris: kr. 20,-.

Om DKP. Arbejdsoplysninger. 78 sider. 1979. Pris: kr. 20,-.

Kampen mod arbejdsløsheden. 34 sider. 1979. Pris: kr. 3,-.

VS'anti EF-pjæcer. 1979. Pris: pr. stk. kr. 2,-. Alle 6 kr. 6,-.

Uddannelse af arbejdere eller uddannelse for arbejdere. 32 sider. 1979. Pris: kr. 10,-.

Rasismens grimme fjæs. Om indvandrerens situation i Danmark. 50 sider. 1980. Pris: kr. 16,-.
Bogen er oversat til serbokroatiske, tyrkiske, arabiske og urdu. Gratis.

Fra sandkasse til kadreparti? VS' dannelse og udvikling 1967-73. 387 sider. 1980. Pris: kr. 80,-.

VS og overenskomsten 81. 40 sider. 1981. Pris: kr. 10,-.

Et folk i krig- klassekampen i Nordirland. 78 sider. 1981. Pris: kr. 40,-.

KØB BØGERNE HOS DIN PA-BOGHANDLER
ELLER I BOGCAFEEN.

VS forlaget

TILBUD!
3 NUMRE
GRATIS

VS Bulletin

Tilbud: Tegn abonnement nu og få de sidste 3 numre gratis!

Venstresocialisternes politiske tidsskrift udkommer 8 gange om året. Abonnement 65 kr., løssalg 10 kr.

Bringer længere, uddybende artikler om den nationale og internationale klassekamp, diskussioner om VS og venstrefløjen, osse fra ikke-VS'ere, vigtige dokumenter, anmeldelser, samt temanumre:

Nr. 2o5: Børnepolitik

Nr. 2o6: Sydeuropa

Nr. 2o7: Energipolitik

Abonnér!

Jeg ønsker:

et årsabonnement 65 kr.

et institutionsabonnement 95 kr.

er indbetalt på giro 4 17 92 77

er indbetalt på check

NAVN .....

ADRESSE .....

VS Bulletin

Blågårdsgade 32
2200 Kbh. N

— din styrke i hverdagen

Vestrasocialisternes avis

marts 1981
3. årgang, nr. 2
Pris: 4 Kr.

8. marts
tema:
KVINDER
I DANMARK
OG I
UDLANDET
side 11-16

Solidaritets OFFRE FOR KRÆFT- FREMKAELDENDE PREVENTION

Grønlandske kvinder:

Solidariteten var drivkraften i støtteeftbødet for det kæmpende vietnamesiske folk i 60'erne og i begyndelsen af 70'erne. USA led et dæmperende nedslag og måtte opgive deres umenneskelige krig i Vietnam.

Samme solidaritet er der nu brug for i El Salvador, hvor et militærdiktatur, støttet af USA, med alle midler søger at holde sig ved magten.

Der er også god brug for solidaritet herhjemme. 80'ernes Danmark vil udbydere end nogensinde får markere en periode hvor kapitalen vil prøve at score nye profiler på lønmodtagernes bekostning.

Solidaritets med de undertrykte og dem der er i kamp har været en hjørnesten for VS i de mange år partiet har eksisteret. Dørløjer er det ikke underligt at solidar-

tet er blevet mere end et begreb for VS. SOLIDARITET er også navnet på VS' avis. En avis der selvfølgelig har en holdning i kraft af sit tilhørsforhold til VS.

SOLIDARITET som avis er mange ting. Vi giver dig en særlig og redelig information, særlige oplysninger, råd og vejledning i den daglige kamp. Vi vælger side i kampen mellem klasserne. VS er et arbejderparti og SOLIDARITET er en arbejderavis. Men vi inddrager også andre af livets områder end arbejdspladsen ud fra det syn, at "døgnnet har mere end otte timer".

Hvis alt det her har overbevist dig om nødvendigheden af SOLIDARITET's eksistens, og at du også kan bruge den, så kunne det måske være en god idé at abonnere.

Jeg bestiller:

- almindelig abonnement i Kr. 40,-
  - støtteabonnement i Kr. 60,-
  - sæt postkort i Kr. 10,-
  - et år klassernekortet i Kr. 5,-
  - et år blagespikeren i Kr. 25,-
- Beløbet er indsat på giro 7 16 23 08
- Beløbet er vedlagt i check

Navn _____

Adresse

Hvis du ikke ønsker at klippe bladet kan du anføre din bestilling på et girokort.

Kuponen sendes i en kuvert til:

SOLIDARITET
Blågårdsvej 32
2200 N